

JOURNAL OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Volume 39 Number 5 September-October 2020

วารสาร มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 39 ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม 2563

A Study of Local Wisdom Transmission of Sculptin Buddhist Lent Candle Through Nonsung Artist's Pattern in Nonsung Sub-District, Nonsung District, Nakhonratchasima Province Chuenkamon Uansungnoen 7
Legal Problems of Thai Labour Relation Laws after accessing to ASEAN Community Teerasak Kongsombut 19
Mianoy: A study of the adaptation of novel into television drama Vipawan samutruk, Anuchit Suwannapat, Supitcha Noppawong Na Ayuttaya 33
The Effect of Product Management and Organizational Growth of Food Supplement Businesses in Thailand Wanchanok Kamchaung, Nuanlaong Attharangsana and Pongsatorn Tantrabondit 44
Research and Development of the Online Blended Course in Practical English Phonetics Supamas Kettem, Kamolthip Phonlabutra 57
Selection of performance indicators according to the Educational Criteria for Performance Excellent (EdPEX) of the Faculty of Veterinary Science Mahidol University Supattra Chowsuan 69
The Development of Learning Activities by Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique focusing on Students Skills, Learning Achievement and Attitude to Word Thai Dancing Subject in Prathomsuksa 6 Saowari Phubanchuen 81
Deeply Moved and Emotional Arousing Techniques in the Decease Event from Narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great Akhawit Ruengrong 93
Factors Related to Smoking Among Youths in Trang Educational Institutes Arunee Chunhabordee, Tidarat Supanan, Kanchana Promtong 104
Guildlines for Developing the Second-Hand Imported Goods Market Case Study of Mapraw Market in Amphoe Mueang, Yala Province Usanee Promsriya, Lawan Pongsuwansiri, Farida Aellahi, Chadaporn Suansaen 116

การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชื่นกมล อ้วนสูงเนิน 7
ปัญหาทางกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน วีรศักดิ์ กองสมบัติ 19
การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง เมียน้อย วิภาวรรณ สมุทรักษ์, อนุชิต สุวรรณปัด, สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา 33
ผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย วรรณชนก ขามช่วง, นवलละออง อรรถรังสรรค์ และพงศธร ตันตระกูล 44
การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม ศุภมาส เกตุเต็ม, กมลทิพย์ พลบุตร 57
การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สุพัตรา ชาวสวน 69
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสาวรี ภูบาลชื่น 81
กลวิธีการเล่าอารมณ์สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อัครวิทย์ เรืองรอง 93
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง อรุณี ชุนหบดี, ธีดารัตน์ สุภานันท์, กาญจนา พรหมทอง 104
แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อุษณีย์ พรหมศรียา, ลาวินธ์ พงษ์สุวรรณศิริ, ฟารีดา เอ็ลลาฮี, ชฎาภรณ์ สวนแสน 116

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 39 ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม 2563

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมส่งเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยากรด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรีสถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม-กุมภาพันธ์/เล่ม 2 มีนาคม-เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม-มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม-สิงหาคม/เล่ม 5 กันยายน-ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมีผู้พิจารณา 2 คน (Double Blind) หรือ ผู้พิจารณา 3 คน ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัฐพล อินตะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งกุลณวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูสรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารทนต์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์บุญชัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติระจนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิช นิรันทรานนท์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี
รองศาสตราจารย์ ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิรมย์รัตน์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์จันทร์ศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมสานต์โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐ์

ผู้ช่วยเลขานุการ จิรรัตน์ ภูสุฤทธิ์ พัทศรีวิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416
กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2563

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 39 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกันยายน-ตุลาคม 2563 นี้ ด้วยเนื้อหาของบทความวิจัยที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเด็นการศึกษา ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในมิติที่แตกต่างหลากหลาย สำหรับวารสารฉบับนี้มีบทความวิจัยและบทความวิชาการจำนวน 10 บทความที่มีเนื้อหาเข้มข้นเพิ่มมากขึ้น ดังนี้ 1) การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 2) ปัญหาทางกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 3) การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย 4) ผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย 5) การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม 6) การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 7) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านทักษะปฏิบัติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจวิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 8) กลวิธีการเร้าอารมณ์สะเทือนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร 9) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง และ 10) แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าวอำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้ จะมอบความรู้วิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทั้งในมิติการเมือง การศึกษา ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และอื่นที่เกี่ยวข้องให้ผู้อ่านทุกท่านเช่นเดิม ท่านสามารถติดต่ออ่านบทความวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้ทางเว็บไซต์ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/humsujournal/index> ด้วยความตั้งใจและมุ่งมั่นนำเสนอบทความที่เต็มไปด้วยคุณภาพและยังเป็นพื้นที่ทางวิชาการให้แก่บัณฑิต นักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัยและผู้สนใจทั่วไป ได้เข้ามาร่วมสร้างสรรค์แหล่งความรู้วิชาการในศาสตร์ด้านนี้ให้ชัดเจน ลุ่มลึก และกว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะก่อประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ฉะนั้น ทางกองบรรณาธิการจึงใคร่ขอเชิญผู้สนใจส่งบทความที่มีคุณค่าร่วมตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามในฉบับต่อไป

ปฐม หงษ์สุวรรณ
บรรณาธิการ

สารบัญ

การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชื่นกมล อ้วนสูงเนิน	7
ปัญหาทางกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ธีรศักดิ์ กองสมบัติ	19
การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง เมียน้อย วิภาวรรณ สมุทรักษ์, อนุชิต สุวรรณปัด, สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา	33
ผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริม ในประเทศไทย วรรณชนก ขามช่วง, นवलละออง อรรถรังสรรค์ และพงศธร ดันตระบันฑิตย์	44
การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม ศุภมาส เกตุเต็ม, กมลทิพย์ พลบุตร	57
การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการ ที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สุพัทธรา ชาวสวน	69
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เสาวรี ภูบาลชื่น	81
กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระ พระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อัศวินย์ เรืองรอง	93
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง อรุณี ชุนหบดี, ธิดารัตน์ สุภานันท์, กาญจนา พรหมทอง	104
แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา อุษณีย์ พรหมศรียา, ลาวัณย์ พงษ์สุวรรณศิริ, ฟารีดา เอ็ลลาฮี, ชฎาภรณ์ สวนแสน	116

Contents

A Study of Local Wisdom Transmission of Sculptin Buddhist Lent Candle Through Nonsung Artist's Pattern in Nonsung Sub-District, Nonsung District, Nakhonratchasima Province <i>Chuenkamon Uansungnoen</i>	7
Legal Problems of Thai Labour Relation Laws after Accessing to ASEAN Community <i>Teerasak Kongsombut</i>	19
Mianoy: A Study of the Adaptation of Novel into Television Drama <i>Vipawan samutruk, Anuchit Suwannapat, Supitcha Noppawong Na Ayuttaya</i>	33
The Effect of Product Management and Organizational Growth of Food Supplement Businesses in Thailand <i>Wanchanok Kamchaung, Nuanlaong Attharangsana and Pongsatorn Tantrabondit</i> ..	44
Research and Development of the Online Blended Course in Practical English Phonetics <i>Supamas Kettem, Kamolthip Phonlabutra</i>	57
Selection of Performance Indicators According to the Educational Criteria for Performance Excellent (EdPEX) of the Faculty of Veterinary Science Mahidol University <i>Supattra Chowsuan</i>	69
The Development of Learning Activities by Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique focusing on Students Skills, Learning Achievement and Attitude to Word Thai Dancing Subject in Prathomsuksa 6 <i>Saowari Phubanchuen</i>	81
Deeply Moved and Emotional Arousing Techniques in the Decease Event from Narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great <i>Akhawit Ruengrong</i>	93
Factors Related to Smoking Among Youths in Trang Educational Institutes <i>Arune Chunchordee, Tidarat Supanan, Kanchana Promtong</i>	104
Guidelines for Developing the Second-Hand Imported Goods Market Case Study of Mapraw Market in Amphoe Mueang, Yala Province <i>Usanee Promsriya, Lawan Pongsuwansiri, Farida Aellahi, Chadaporn Suansaen</i> ...	116

การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา*

A Study of Local Wisdom Transmission of Sculptin Buddhist Lent Candle Through Nonsung Artist's Pattern in Nonsung Sub-District, Nonsung District, Nakhonratchasima Province

ชื่อกมล อ้วนสูงเนิน¹

Chuenkamon Uansungnoen¹

Received: 2 April 2020

Revised: 29 June 2020

Accepted: 31 July 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา และศึกษาถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเก็บหลักฐานข้อมูลของภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูงให้คงอยู่สืบต่อไป ผลการวิจัยพบว่า การหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็นกระบวนการในการหล่อต้นเทียนพรรษา เพื่อนำไปใช้ในการแกะต้นเทียนพรรษา โดยมีการพัฒนาบล็อกหล่อเทียนพรรษาจากไม้อัด มาเป็นเหล็กม้วนเพื่อให้มีความทนทานมากขึ้น และกระบวนการในการแกะต้นเทียนพรรษา มีการพัฒนาจากต้นเทียนพรรษาแบบติดพิมพ์ มาเป็นต้นเทียนพรรษาแบบแกะลวดลายซึ่งลวดลายที่ใช้เป็นลายช่างโนนสูงมีที่ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และมีรูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง จากช่างใหญ่สู่ลูกศิษย์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบทอดการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูงให้คงอยู่สืบต่อไป องค์ความรู้ในการถ่ายทอดประกอบไปด้วยองค์ความรู้เรื่องการหล่อเทียนพรรษา และองค์ความรู้เรื่องการแกะต้นเทียนพรรษา วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาด้วยกัน 2 วิธี คือ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และการลงทำมือด้วยตนเอง

คำสำคัญ: การถ่ายทอดภูมิปัญญา, การหล่อเทียนพรรษา, ลวดลายช่างโนนสูง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง "การศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา"

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Master Student, Art Education, Faculty Of Fine Art, Srinakharinwirot University

Abstract

The purpose of this study is to explore a study of local wisdom transmission of sculpting Buddhist lent candle through Nonsung artist's pattern in Nonsung sub-district, Nonsung district, Nakronratchasima province.. The instruments used in this study are two types of in-depth interviews and participatory observations. The result of the research found a study of local wisdom transmission of sculpting Buddhist lent candle through Nonsung artist's pattern in Nonsung sub-district, Nonsung district, Nakronratchasima that includes two purposes: the process transmission of sculpting Buddhist lent candle is developed by making patterns of those things from plywood to steel, and the process of making the pattern is developed from paste pattern to make his own. An objective is inherited; a local wisdom transmission of sculpting Buddhist lent candle through Nonsung artist's patterns stay together. The processing of knowledge is casting and making a candle pattern. The two methods reveal transmission of sculpting Buddhist lent candle through Nonsung artist's pattern, are seeing a demonstration and authentic practice.

Keywords: Wisdom Transmission, Sculpting Buddhist Lent Candle, Nonsung Artist's Pattern

บทนำ

มนุษย์ได้สั่งสมประสบการณ์จากการปฏิบัติที่มีความคิด การแก้ปัญหา จากข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีความแตกต่างไปตามภูมิศาสตร์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จึงทำให้การสั่งสมประสบการณ์ของมนุษย์เป็นการสั่งสมความรู้หรือปัญญา แล้วถ่ายทอดให้กับคนรอบข้าง ด้วยการบันทึกลายลักษณ์หรือมุขปาฐะแล้วค่อยลงมือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2542) ประสบการณ์จากบุคคลสายอาชีพทางด้านช่างศิลป์ในสังคมไทยโดยส่วนใหญ่มักจะไม่มี การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีการสอนหรือถ่ายทอดให้กับกลุ่มช่างลูกหลาน ครอบครัว ซึ่งเป็นการถ่ายทอดในรูปแบบ “บ้านช่าง” ไม่ใช่ระบบสถาบันการศึกษาในระบบ หากใครที่ต้องการศึกษาใฝ่รู้ในงานช่างแขนงต่างๆ ต้องไปสัมผัสงาน สัมผัสการฝึกในพื้นที่หรือการศึกษาภาคสนาม แต่ในช่วง 10 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2550-2560 ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตพัฒนา

เร็วมาก เกิดพื้นที่ทางการศึกษานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้และทักษะทางด้านงานศิลปะสามารถใช้สื่อในการถ่ายทอดความรู้ของตนเองสู่สังคมในวงกว้างมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมองประเด็นการถ่ายทอดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อออนไลน์ว่า อาจเกิดช่องว่างระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มากขึ้น อาจเป็นเหตุให้การเรียนรู้จากมนุษย์สู่มนุษย์เริ่มลดน้อยลงไปเรื่อยๆ รวมถึงการเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตยังเข้าไม่ถึง หรือล่าช้า ภูมิปัญญาเหล่านี้ก็อาจจะสูญหายไปจากสังคมของเรา

ในแต่ละท้องถิ่นมีภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ประจำของแต่ละท้องถิ่น แต่หากมันซ่อนตัวอยู่ รอการเข้าไปเรียนรู้จากผู้คนโดยตรงมากกว่าเรียนผ่านออนไลน์ อย่างเช่น ภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองของคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง ในจังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี (ทรงพล ถ้วนเทศ, 2555) ภูมิปัญญาของการทำหนังใหญ่

วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี (พิชัย อินทรกำเนต, 2557) ภูมิปัญญาที่กล่าวมาเหล่านี้ หากเราไม่ได้ศึกษา หรือสนใจมันก็จะถูกหลงลืม ไม่มีใครรู้ถึงการเกิดมาของภูมิปัญญาเหล่านี้ ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่ผู้วิจัยอาศัยอยู่ มีภูมิปัญญาเกิดขึ้นตั้งแต่อดีตมากมาย ภูมิปัญญาส่วนใหญ่เกิดการถ่ายทอดสืบต่อกันมาทำให้ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน และบางส่วนหายไปกับกาลเวลา ซึ่งหนึ่งในภูมิปัญญาที่ยังคงอยู่คือ ภูมิปัญญาในการหล่อเทียนพรรษา โดยชาวบ้านในตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ยังมีการใช้เทียนขี้ผึ้งในการหล่อเทียนพรรษา ไม่ใช่เทียนพรรษาสำเร็จรูป ซึ่งวัฒนธรรมที่ปฏิบัติต่อกันมา โดยชาวบ้านที่อยู่ใกล้วัดจะมาช่วยกันทำเทียนพรรษา (ภาษาที่ชาวบ้านเรียกกัน) ก่อนวันเข้าพรรษาประมาณสามเดือน ทุกคนจะช่วยกันลงมือลงแรงหล่อเทียนขึ้นมา เป็นต้นเทียนต้นใหญ่ จากนั้นจะนำต้นเทียนที่ได้จากการหล่อไปแกะสลักลวดลายลงไป อีกทั้งยังมีการตกแต่งขบวนของต้นเทียนพรรษา ให้ดูยิ่งใหญ่ และวิจิตร ความน่าสนใจของการหล่อเทียนพรรษาของชาวบ้านตำบลโนนสูงไม่เพียงการลงมือทำต้นเทียนพรรษาด้วยตนเอง ตำบลโนนสูงยังเป็นตำบลที่มีการหล่อเทียนพรรษาโดยการตีพิมพ์เป็นที่แรกในจังหวัดนครราชสีมาอีกด้วย ไม่เพียงแต่การหล่อเทียนพรรษาเท่านั้นที่มีความน่าสนใจ ยังมีภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อนซึ่งเป็นช่างท้องถิ่น ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญามาจากคนรุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ถ่ายทอดการแกะลวดลายลงบนต้นเทียนพรรษา ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของการออกลาย มีความแตกต่างจากลวดลายบนต้นเทียนพรรษาของช่างคนอื่นๆ เป็นการนำลายแกะขุดและแกะเปลวผสมผสานลงไปบนต้นเทียนพรรษาดันเดียวกัน ให้มีความสลบซับซ้อน และงดงาม

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เพราะเป็นการนำภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ของตำบลโนนสูง และนำลวดลายช่างโนนสูง ซึ่งเป็นลวดลายที่มีเอกลักษณ์ของลวดลายเฉพาะตัว มาประยุกต์ในการหล่อเทียนพรรษา ซึ่งได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ในการศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาครั้งนี้ จึงเป็นเสมือนตัวกลางในการบอกเล่า ถ่ายทอด ข้อมูลของกลวิธี และกระบวนการในการได้มาของต้นเทียนพรรษา ก่อนจะถูกนำไปสู่การประดับตกแต่งบนขบวนเทียนพรรษา เพื่อส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และเก็บหลักฐานภูมิปัญญาของการหล่อเทียนพรรษา ไว้ให้คงอยู่คู่กับชาวตำบลโนนสูงและสังคมไทยสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ช่างใหญ่ ผู้สืบทอดการแกะสลักลวดลายของช่างโนนสูง
2. ลูกศิษย์ช่างใหญ่ ผู้รับการถ่ายทอดการหล่อเทียนพรรษาและแกะเทียนพรรษา
3. ชาวบ้านที่ร่วมหล่อเทียนพรรษาร่วมกับวัดและโรงเรียนทั้ง 4 พื้นที่ ในตำบลโนนสูง

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก
2. แบบสังเกต เป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเอกสาร เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการหล่อเทียนพรรษา ประวัติความเป็นมาของลวดลายช่างโนนสูง แนวความคิดในการนำลวดลายของช่างโนนสูงไปใช้ในการหล่อเทียนพรรษา ภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา และภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ลวดลายช่างโนนสูง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า และการศึกษาจากเอกสาร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เอกสารของราชการ วารสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม หนังสือที่เกี่ยวข้องกับสกุลช่างและลายไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลด้านเอกสาร แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นภาพถ่าย เช่น ภาพของการหล่อเทียนในอดีต ภาพของลายช่างโนนสูงในอดีต ภาพการหล่อเทียนพรรษาโดยมีการนำลายช่างโนนสูงมาใช้
2. ข้อมูลจากเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การบันทึก ภาพเขียนในอดีต เป็นต้น
3. ข้อมูลจากคำบอกเล่า จากการสัมภาษณ์ช่างใหญ่ ลูกศิษย์ช่างใหญ่ และชาวบ้านในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยทำการศึกษาระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาในอดีตและปัจจุบัน โดยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยทำการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อศึกษาคคุณค่าและกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาของตำบลโนนสูง

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการการหล่อเทียนพรรษา เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาของตำบลโนนสูง

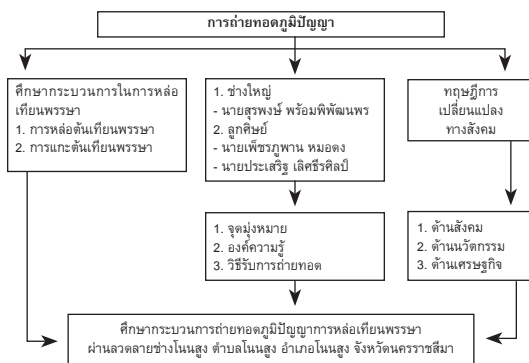
ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จากช่างใหญ่ ผู้ได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง มาจากบิดา ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า และการศึกษาจากเอกสาร จากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น เอกสารของราชการ วารสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม หนังสือที่เกี่ยวข้องกับสกุลช่างและลายไทย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลด้านเอกสารในเรื่องการศึกษาระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ประวัติความเป็นมาของการหล่อเทียนพรรษา ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มจากชาวบ้านในท้องถิ่นต้องการสืบสาน วัฒนธรรมประเพณีในการแห่เทียนพรรษา จึงเริ่มมีการหล่อเทียนพรรษา เพื่อนำไปถวายพระที่วัด ต่อมาเมื่อผู้คนเริ่มให้ความสนใจ จึงมีการจัดทำต้นเทียนพรรษาเป็นประเพณี มีการประกวดต้นเทียนพรรษา และขบวนเทียนพรรษา จึงเป็นที่มาของการแกะลวดลายช่างท้องถิ่นลงบนต้นเทียนพรรษา

2. ประวัติความเป็นมาของลวดลายช่างโนนสูง เริ่มจากบิดาช่างใหญ่ เริ่มออกลายไทยด้วยตนเอง โดยมีจากลายต้นแบบ คือ ลายไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย ช่างใหญ่จึงเรียนรู้ลวดลายดังกล่าว และนำมาประยุกต์เข้ากับต้นเทียนพรรษาลายช่างใหญ่ใช้ฝนการเขียนลงบนต้นเทียนพรรษาประกอบด้วย ลายเถาขด และเถาเปลว ซึ่งมีความแตกต่างจากช่างคนอื่นๆ จึงมีการเรียกชื่อ เพื่อแสดงถึงต้นกำเนิดของลายว่า ลายช่างโนนสูง

3. แนวความคิดในการนำลวดลายช่างโนนสูงไปใช้ในการหล่อเทียนพรรษา จากการศึกษาพื้นที่สัมภาระ และสังเกตแบบมีส่วนร่วมพบว่า การนำลวดลายช่างโนนสูงไปใช้แกะบนต้นเทียนพรรษา เพื่อต้องการให้คนในรุ่นปัจจุบันได้เห็นลวดลายของต้นเทียนพรรษาที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และอีกทางหนึ่งเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูงให้คงอยู่ต่อไป

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิด

4. วัสดุอุปกรณ์ในการหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบไปด้วย

4.1 วัสดุ อุปกรณ์ในการหล่อเทียนพรรษา

1. บล็อกเทียนจากไม้อัด
2. บล็อกเทียนจากแผ่นเหล็ก
3. เทียนแท่ง
4. เทียนถ้วย
5. ขี้เทียน
6. ปูนปลาสเตอร์
7. เต้าแก๊สหรือเต้าพื้น
8. ท่อพีวีซี
9. กระดาษอัด
10. หม้อต้มเทียน

4.2 เครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา

1. เครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา

ของช่างใหญ่

- เกียงปาดใหญ่-เล็ก
- เกียงโป้ว
- มีด
- ชุดเครื่องพลาสติก
- ไม้ปั่น
- อุปกรณ์เครื่องเขียน
- แปรงสีฟัน
- กระดาษเทา-ขาว

เกียงปาด

เกียงโยว

ชุดเครื่องมือพลาสติก

ไม้ปั่น

ภาพที่ 2 ภาพเครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา ของนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒน์พร (ช่างใหญ่)

2. เครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา ของลูกศิษย์ช่างใหญ่ นายเพชรภูพาน หมอดอง
- เกียงปาดและไม้ปั่น

ภาพที่ 3 ภาพเครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา ของนายเพชรภูพาน หมอดอง

3. เครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา ของลูกศิษย์ช่างใหญ่ นายประเสริฐ เลิศธีรศิลป์
- เกียงปาด

- ไม้ปั่น
- ดินสอขนาดความเข้มแตกต่างกัน

ภาพที่ 4 ภาพเครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษา ของนายประเสริฐ เลิศธีรศิลป์

จากภาพเครื่องมือเครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษาทั้ง 3 ภาพข้างต้น พบว่า เครื่องมือในการแกะต้นเทียนพรรษาของช่างใหญ่ และลูกศิษย์ทั้ง 2 ท่าน ประกอบไปด้วย ไม้ปั่น เกียงปาด ยังมีการประยุกต์ใช้เครื่องมืออื่น เข้ามาเพื่อช่วยให้ง่ายต่อการแกะต้นเทียนพรรษา

5. ขั้นตอนในการหล่อเทียนพรรษา ผ่าน ลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

5.1 การหล่อต้นเทียนพรรษา

1. การเตรียมเทียน
2. การเตรียมบล็อกเหล็กสำหรับเทเทียน
3. นำท่อพีวีซีมาใช้ในการเป็นไส้ในของบล็อก
4. สับเทียนให้เป็นชิ้นเล็กๆ
5. ผสมเทียนให้เป็นสีเดียวกัน

6. รอให้เทียนละลาย และตะกอนนอนกันถึงต้ม

7. ตักน้ำเทียนพักไว้ในถ้วยรองรับ

8. ล้างถึงเทียนให้สะอาด

9. เทน้ำเทียนลงในบล็อกหล่อเทียน

10. ต้มน้ำเทียนหม้อใหม่เพื่อให้เกิดเทียนต่อเนื่อง

11. รอให้บล็อกเทียนเย็นตัว และเทียนแข็งตัว 1 สัปดาห์

5.2 การแกะต้นเทียนพรรษา

1. ตัดกระดาษเทา-ขาวบนต้นเทียน

2. ร่างแบบลวดลายที่จะใช้ในการแกะสลัก

3. เจาะกระดาษเทา-ขาวให้เป็นช่องตามแบบที่ร่างไว้

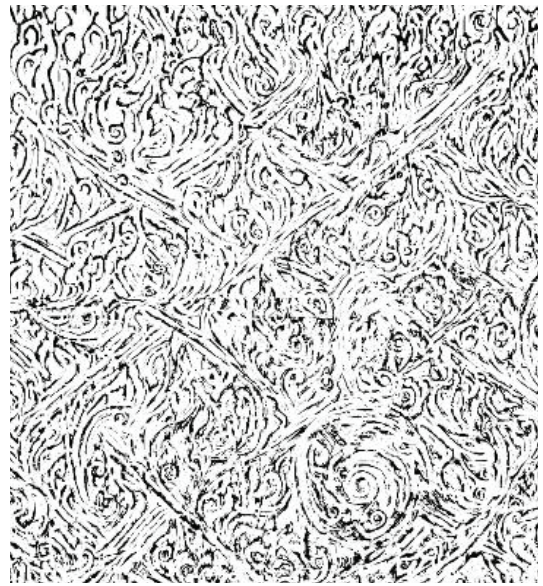
4. แกะต้นเทียนตามแบบที่ร่างไว้

5. ทำความสะอาดต้นเทียนเพื่อเตรียมนำไปประดับบนชบวนเทียน

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง โดยทำการศึกษาจากช่างใหญ่ เกี่ยวกับกระบวนการวิธีการ ขั้นตอน ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้วิจัยใช้วิธีการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อวิเคราะห์เนื้อหากระบวนการของการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ลวดลายของช่างโนนสูงที่ใช้ในการแกะบนต้นเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นลวดลายที่ถูกถ่ายทอดมาจากบิดาของช่างใหญ่ จากคำบอกเล่าของช่างใหญ่ เป็นการนำ

ลวดลายอยุธยาตอนปลายมาประยุกต์ใช้ในการแกะลวดลายลงบนต้นเทียนพรรษา

ภาพที่ 5 ภาพลวดลายของช่างโนนสูงที่ใช้ในการแกะบนต้นเทียนพรรษา

2. การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

2.1 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาของช่างใหญ่ หรือนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒน์พร ที่รับเอาลวดลายความเป็นช่างโนนสูงมาจากบิดา หรือคุณครูศิริศิลป์ พร้อมพิพัฒน์พร มาใช้ในการแกะลวดลายต้นเทียนพรรษา

1. จุดมุ่งหมายในการถ่ายทอด เพื่อสืบทอดการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ให้คงอยู่สืบต่อไป

2. องค์ความรู้ในการถ่ายทอด ประกอบไปด้วยองค์ความรู้เรื่องการหล่อเทียนพรรษา และองค์ความรู้เรื่องการแกะต้นเทียนพรรษา

3. วิธีการถ่ายทอด มีด้วยกัน 2 วิธี คือ การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และการลงทำมือด้วยตนเอง

พ.ศ. 2555 พ.ศ. 2559 พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562

ภาพที่ 6 ภาพต้นเทียนออกแบบและแกะสลักโดยช่างใหญ่ หรือนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒนพร

2.2 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาของช่างใหญ่ หรือนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒนพรสู่ลูกศิษย์ (นายเพชรภูพาน หมอดง) ผลงานการหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูงมีความคล้ายช่างใหญ่เกือบทั้งหมด ต่างกันเพียงนายเพชรภูพานนำเรื่องราวพุทธประวัติแทรกเข้าไปในต้นเทียนมากกว่าต้นเทียนพรรษาที่ช่างใหญ่ได้แกะในตอนแรก

1. จุดมุ่งหมายในการรับการถ่ายทอด เพราะมีความชื่นชอบผลงานการแกะต้นเทียนพรรษาของช่างใหญ่ จึงอยากเข้ามาเรียนรู้ฝากตัวเป็นลูกศิษย์

2. องค์กรความรู้ที่ได้จากการรับการถ่ายทอด สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จากการเป็นลูกศิษย์ของช่างใหญ่ โดยเริ่มแรกนั้นองค์ความรู้ที่ได้มาจากการช่วยงานในเรื่องงานเล็กๆ น้อยๆ และเกิดการ “ครูพักลักจำ” จนได้ช่วยลงมือทำในงานที่ชิ้นใหญ่ขึ้น และทำเป็นประจำ เกิดเป็นความชำนาญ

3. วิธีการในการรับการถ่ายทอด การฝากตัวเป็นลูกศิษย์ ช่วยงานในการทำขบวนรถเทียนพรรษา และเรียนรู้กลวิธีและกระบวนการในการแกะต้นเทียนพรรษาด้วยตนเอง โดยในบางกระบวนการที่ซับซ้อนจะมีช่างใหญ่คอยแนะแนวทาง

ภาพที่ 7 ภาพต้นเทียนพรรษา แกะโดย นายเพชรภูพาน หมอดง (ลูกศิษย์ช่างใหญ่)

2.3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาของช่างใหญ่ หรือนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒนพรสู่ลูกศิษย์ (นายประเสริฐ เลิศธีรศิลป์) ผลงานการหล่อเทียนพรรษา ฝ่ายลวดลายช่างโนนสูงของช่างเสริฐ จะมีความเหมือนกับช่างใหญ่ คือ ไล่ในของลวดลายบนต้นเทียน แต่จะแตกต่างกันคือ การเจาะร่องให้ลึกลงไปในตัวต้นเทียน ช่างเสริฐไม่ได้เจาะร่องลึกลงไปตามแบบของช่างใหญ่ แต่จะใช้วิธีการทำให้พื้นเทียนแบนแทน

1. จุดมุ่งหมายในการรับการถ่ายทอด เพราะมีความศรัทธาในตัวของบิดาของช่างใหญ่ เมื่อเห็นผลงานของช่างใหญ่เป็นที่ประจักษ์จึงมาขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์ช่างใหญ่ เพื่อเรียนรู้กระบวนการและกลวิธีของลวดลายช่างโนนสูง

2. องค์กรความรู้ที่ได้จากการรับการถ่ายทอด สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเข้าไป

ช่วยงานในการหล่อเทียน ปั้นหุ่น ตกแต่งขบวนเทียน และช่วยช่างใหญ่แกะต้นเทียนในบางต้น เรียนรู้กระบวนการต่างๆ จากการแนะนำของช่างใหญ่ และจากการเรียนรู้แบบ “ครูพักลักจำ”

3. วิธีการในการรับการถ่ายทอด รับการถ่ายทอดจากช่างใหญ่ โดยวิธี “ครูพักลักจำ” เข้าไปเรียนรู้และช่วยงานในการทำขบวนเทียนพรรษา จนได้เห็นกระบวนการและกลวิธีในการสร้างสรรค์ บวกกับช่างใหญ่ให้คำแนะนำ และสอนกระบวนการต่างๆ

ภาพที่ 8 ภาพต้นเทียนพรรษา แกะโดย นายประเสริฐ เลิศธีรศิลป์ (ลูกศิษย์ช่างใหญ่)

3. วิเคราะห์ลวดลายบนต้นเทียนพรรษา

ช่างวัดโพธิ์ ช่างวัดโพธิ์ ช่างวัดโนนหมั่น ช่างพี่ขวัญาน ช่างสระเพลง

ภาพที่ 9 ภาพลวดลายต้นเทียนของช่าง ในจังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562 พ.ศ. 2562

ภาพที่ 10 ภาพลวดลายต้นเทียนของช่างใหญ่ หรือนายสุรพงศ์ พร้อมพิพัฒน์พร

จากภาพข้างต้น เป็นภาพแสดงลวดลายต้นเทียนของช่างใหญ่และช่างอื่นๆ ใน จังหวัดนครราชสีมา พบว่าต้น ต้นเทียนพรรษาของแต่ละช่าง จะมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ลวดลายบนต้นเทียนพรรษาจะถูกถ่ายทอดลงไปตามประสบการณ์การเรียนรู้ที่ถูกสั่งสมมา รวมถึง การได้รับการถ่ายทอดจากครูบาอาจารย์จนมาเป็นความเฉพาะตัวของช่างแต่ละบุคคล เหมือนกับลวดลายบนต้นเทียนพรรษาของช่างใหญ่ และช่างท่านอื่นๆ ในจังหวัดนครราชสีมา การศึกษา การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาของผู้วิจัยจึงเป็นเพียงการนำข้อมูลของภูมิปัญญาช่างท้องถิ่นมาเผยแพร่ให้ได้เป็นที่ประจักษ์และเพื่ออนุรักษ์ภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ของลวดลายช่างโนนสูงให้ยังคงอยู่สืบต่อไป

สรุปผล

จากการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงเพื่อสร้างข้อสรุปงานวิจัยเชิงบรรยายให้ครอบคลุมประเด็นดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แบ่งได้เป็น 2 กระบวนการคือ

1. กระบวนการในการหล่อต้นเทียนพรรษา เป็นการหล่อต้นเทียนพรรษาดันนอกขึ้นมาเพื่อใช้แกะลวดลายช่างโนนสูง

2. กระบวนการในการแกะต้นเทียนพรรษา กระบวนการนี้จะมีการนำภูมิปัญญาของลวดลายช่างโนนสูงใส่ไปบนต้นเทียนพรรษา

ส่วนที่ 2 การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ลวดลายของช่างโนนสูงที่ใช้ในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีความแตกต่างจากลวดลายช่างอื่นๆ เป็นลวดลายที่ช่างใหญ่ ประยุกต์ลายเถาขดและลายเถาเปลวเข้ามาผสมผสานกัน ลงบนต้นเทียนพรรษา

2. การถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น

2.1 ช่างใหญ่ ที่รับเอาลวดลายความเป็นช่างโนนสูงมาจากบิดา มาใช้ในการแกะลวดลายต้นเทียนพรรษา

2.2 ลูกศิษย์ช่างใหญ่ 2 ท่าน ที่เรียนรู้ภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษาผ่านลวดลายช่างโนนสูง จากช่างใหญ่

3. วิเคราะห์ลวดลายบนต้นเทียนพรรษา

อภิปรายผล

จากการศึกษารายการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา นำมาอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการ และกลวิธีในการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่าง

โนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

การหล่อเทียนพรรษาของตำบลโนนสูง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นก่อนประเพณีเข้าพรรษา ประมาณ 1-2 เดือน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้วัดเป็นศูนย์รวมของชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน การหล่อเทียนพรรษานั้นมีการคิดค้นวัสดุ อุปกรณ์ในการหล่อ และแกะต้นเทียน มีการเปลี่ยนแปลงการหล่อเทียนพรรษา เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็ว ในการหล่อเทียนพรรษา จนได้วิธีการที่สามารถนำมาใช้จนถึงปัจจุบัน คือการทำบล็อกหล่อเทียนพรรษาจากเหล็กม้วน สอดคล้องกับ (จริยา รอดจันทร์, 2552) ได้ศึกษาวิเคราะห์งานหัตถกรรมผ้าทอมัดหมี่ของชาวไทยพวนบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี พบว่า กระบวนการผลิตผ้าทอมัดหมี่ของชาวไทยพวน บ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วยปัจจัย สำคัญ 3 อย่าง คือ 1) การเตรียมเส้นด้าย และการทอ 2) วัสดุ และ 3) อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอ การเตรียมเส้นด้ายและการทอสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ยุค คือ ในอดีต และปัจจุบัน ซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องของกระบวนการระยะเวลา และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ในอดีตช่างคนเดียว จะต้องเป็นผู้ทำเองในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมเส้นด้ายจนถึงขั้นการทอเป็นผืนผ้า ในปัจจุบันช่างไม่ต้องทำเองในทุกขั้นตอน โดยจะมีผู้รับผิดชอบทำตามที่ตนเองถนัดจึงทำให้ผ้าที่ทอในแต่ละผืนใช้เวลาในการทอเร็วขึ้นกว่าในอดีต

2. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียนพรรษา ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ของตำบลโนนสูง อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

การถ่ายทอดภูมิปัญญาของช่างใหญ่ เป็นการเรียนรู้แบบบ้านช่าง ผู้ที่สนใจต้องเข้าไปเรียน ณ สถานที่เกิดของภูมิปัญญา ผ่านการเรียนรู้ทางตรงจึงจะสามารถเข้าใจองค์ความรู้ของ

ภูมิปัญญานั้นได้โดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดให้กับบุคคลที่ทราบถึงการเกิดขึ้นมาของภูมิปัญญาเท่านั้น เช่น กลุ่มช่าง คนในครอบครัวหรือลูกหลาน แต่ในปัจจุบันลูกหลานไม่ได้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาการหล่อเทียน จึงได้มีการถ่ายทอดให้กับบุคคลที่สนใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้คนไทยเป็นที่รู้จักและผู้คนให้ความสนใจในลายไทยและการหล่อเทียนพระราชองค์ความรู้ของการถ่ายทอด คือองค์ความรู้ในการหล่อและแกะต้นเทียนพรรษา และได้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นให้กับลูกศิษย์ (กลุ่มช่าง) โดยจะเริ่มจากการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง และให้คำแนะนำเพิ่มเติม ส่วนลูกศิษย์ของช่างใหญ่แต่ละคนมีจุดมุ่งหมายในการรับการถ่ายทอดแตกต่างกัน เช่น เพื่อนำไปประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาทักษะด้านการหล่อเทียนพรรษาของตนเอง ทำให้องค์ความรู้ที่ได้รับแตกต่างกัน แต่วิธีในการรับการถ่ายทอดมีความคล้ายคลึงกัน คือ การเรียนรู้องค์ความรู้จากการ “ครูพักลักจำ” ที่เป็นการเรียนรู้อ้อม จากนั้นจึงลงมือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีช่างใหญ่เป็นผู้ให้คำแนะนำ และนำองค์ความรู้ที่ได้จากการรับการถ่ายทอดภูมิปัญญาการหล่อเทียน ผ่านลวดลายช่างโนนสูง ไปใช้ในการต่อยอดภูมิปัญญาให้คงอยู่กับท้องถิ่นไทย ซึ่งสอดคล้องกับ (พิชัย อินทรกำเนต, 2557) ได้ศึกษา กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่วัดสว่างอารมณ์ในอดีต

มีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอด เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมหนังใหญ่ วัดสว่างอารมณ์ ที่มีมาไม่ให้อายุหายไปจากตระกูลของตนเอง องค์ความรู้ในการถ่ายทอด เนื้อหาที่ได้รับมานั้นส่วนใหญ่หากเป็นคนในตระกูลศุภนครโดยตรงจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ ด้านการเดินการขีดเป็นส่วนใหญ่ และจะได้แสดงเป็นตัวสำคัญๆ เช่น พระราม ทศกัณฐ์ เป็นต้น หากเป็นเครือญาติที่ไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดก็จะได้รับการถ่ายทอดความรู้ที่ไม่ต้องใช้ความสามารถนัก ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดในอดีตการถ่ายทอดความรู้วัฒนธรรมหนังใหญ่ ส่วนใหญ่มาจากคนในผู้ที่มีความเกี่ยวข้องหรือเป็นบุตรหลานของคนในตระกูลศุภนครเท่านั้นไม่มีกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกแต่ใช้ว่าเป็นลูกหลานในตระกูลแล้วจะได้รับการถ่ายทอดทักษะการขีดหนังเสมอไป ความสนใจใฝ่ใจอยากรู้ อยากเรียน ก็เป็นพื้นฐานสำคัญด้วยวิธีการถ่ายทอดใช้วิธีครูพักลักจำเห็นพี่ๆ ฝึกซ้อม ทำให้เกิดการเลียนแบบพี่ หรือพ่อ เมื่อผู้ใหญ่เห็นว่าสามารถฝึกได้จึงนำมาฝึก

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการเปรียบเทียบลวดลายช่างโนนสูงกับลวดลายช่างในตำบลอื่นๆ ในอำเภอโนนสูง หรืออำเภอใกล้เคียงในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้เห็นความแตกต่างของลวดลายที่ชัดเจน และเพื่อเป็นการยืนยันว่าลวดลายช่างโนนสูงมีความเป็นเอกลักษณ์

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา รอดจันทร์. (2552). การศึกษาวิเคราะห์งานหัตถกรรมผ้าทอมัดหมี่ของชาวไทยพวนบ้านหมี จังหวัดลพบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทรงพล ต่วนเทศ. (2555). การศึกษาภูมิปัญญาการทอผ้าพื้นเมืองของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในจังหวัด สุพรรณบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิชัย อินทรกำเนิด. (2557). การศึกษากระบวนการถ่ายทศวัฒนธรรมหนังใหญ่กรณีศึกษาหนังใหญ่ วัดสว่างอารมณ์ จังหวัดสิงห์บุรี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ปัญหาทางกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยภายหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน Legal Problems of Thai Labour Relation Laws after Accessing to ASEAN Community

ธีรศักดิ์ กองสมบัติ¹

Teerasak Kongsombut¹

Received: 16 August 2018

Revised: 24 April 2020

Accepted: 31 July 2020

บทคัดย่อ

เมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจหรือกฎหมาย โดยเฉพาะด้านกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ อันเป็นกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวกับการระงับข้อขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง ตลอดจนวิธีการจัดตั้งองค์การนายจ้างและลูกจ้าง ทั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายฉบับดังกล่าว คือ เพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมแรงงาน โดยประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ เมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว สิ่งที่ต้องเกิดขึ้นตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็คือ การอพยพของแรงงานซึ่งนับวันจะยิ่งเพิ่มขึ้นมากเป็นเงาตามตัวเนื่องจากการพัฒนาการของการสื่อสาร ภาคการผลิต อุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากโดยที่แรงงานที่มีอยู่ภายในประเทศเกิดความขาดแคลน

ดังนั้นแล้วเมื่อมีการอพยพด้านแรงงาน จากประเทศหนึ่งเข้าสู่อีกประเทศหนึ่ง เกิดความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติภายในสถานประกอบการเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่ติดกับพรมแดนของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งหากจะใช้กฎเกณฑ์เดิมๆ อาจถือเป็นการกีดกัน ตลอดจนจนเป็นการขัดขวางเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และเสรีภาพในการรวมกลุ่ม อันทำให้ประเทศไทยถูกมองว่าไร้ซึ่งศักดิ์ศรีในสังคมแรงงานระหว่างประเทศ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการกีดกันทางการค้า ตลอดจนจนการเข้ามาลงทุนของต่างชาติได้ และอีกเหตุผลหนึ่งที่มีความมีการผลักดันในการดำเนินการแก้ไขกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้กล่าวคือประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ก่อตั้ง ILO (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ) แต่กลับไม่ยอมปฏิบัติตามหลักการสำคัญในการใช้เสรีภาพเพื่อรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานตามอนุสัญญาของ ILO นี้แต่อย่างใด

จากการศึกษากฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กลับปรากฏว่า มิได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานที่กฎหมายกำหนดคุณสมบัติว่า จะต้องมิใช่สัญชาติไทยเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เมื่อมีการอพยพทางด้านแรงงานภายในสถานประกอบการแต่ละแห่งย่อมมีลูกจ้างมากกว่าหนึ่งสัญชาติ การกำหนดให้มีตัวแทน

¹ อาจารย์ประจำ,คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Laws Mahasarakham university

ฝ่ายลูกจ้างที่จำกัดเฉพาะสัญชาติไทย ย่อมมีอาจอำนวยความสะดวกและทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมแรงงานได้อย่างแท้จริง

ตัวอย่างที่เป็นต้นแบบให้ประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียนใช้เป็นแม่แบบในการกำหนดกฎหมาย ข้อบังคับ ตลอดจนการจัดตั้ง รูปแบบขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดีคือการรวมตัวกันของสหภาพยุโรป ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลถึงความเป็นมา องค์กรประกอบ การเตรียมงานของสหภาพยุโรปเมื่อเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน รวมถึงเรื่องอื่นๆ ที่อาเซียนสามารถนำเอาตัวอย่างดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นต้นแบบหรือใช้แก้ปัญหาที่อาจจะเกิดในอนาคตได้

คำสำคัญ: กฎหมายแรงงานสัมพันธ์, ประชาคมอาเซียน

Abstract

Thailand transitioning to AEC caused various changes to Thai society, such as social, economic and legal. In each category, labour law, which aims to prohibit conflicts and promote relationship between employees and employers, including establishing organization for employees and employers with the main objective being to create peace in labour society. The main focus on this research was to study labour movement in Thailand after the transitioning to AEC as demanded by communication, industrialization and production sectors supported by domestic labour shortage situation.

Therefore, once the labour migrating among nations begins, it creates diversity in work places especially the businesses in the borderline areas connected to the neighboring countries. Current rules and regulation may be considered inhibiting or obstructing freedom to expression and assembly in which causes Thailand to be perceived by the international labour society as a country with no such rights. The perception could result in trade protectionism and discouraging foreign investment; moreover, one of the reasons to amend the current laws is as Thailand is one of the founding members of International Labor Organization (ILO) but has failed to comply with the main principle to promote freedom in establishing labor unions under the ILO.

According to Thailand laws especially the Labour Relations Acts B.E. 2518 presented no revision in order to meet with occurred changes in the current context; for example, the board of employees or labour union which was legally protected only Thai national while the movement of labour caused by the AEC transition may affiliate more than one nationality in an enterprise. Limitation only to Thai nationality as a representative for the employees; therefore, may be inefficiently facilitate fairness and justice in labour society.

Adopting EU as a model in merging into AEC in terms of legislation, regulations and organization establishment, this research presents background, history, elements and preparation of the EU before labour movement occurs including other relevant aspects.

Keywords: Labour relation Law, Asean community

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีกว่าขณะนี้ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations, 1967) อันส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ตามมาโดยประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาคือ เมื่อประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้ว สิ่งที่ต้องเกิดขึ้นตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็คือ การอพยพของแรงงาน ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กลับปรากฏว่า มิได้มีการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน ที่กฎหมายกำหนดคุณสมบัติว่าจะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น (ศิริเชษฐ์ สังขะมาน และคณะ, 2555: 3-1)

ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว เมื่อมีการอพยพทางด้านแรงงาน ภายในสถานประกอบแต่ละแห่งย่อมมีลูกจ้างมากกว่าหนึ่งสัญชาติ การกำหนดให้มีตัวแทนฝ่ายลูกจ้างที่จำกัดเฉพาะสัญชาติไทยย่อมมีอาจอำนวยความสะดวก และทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมแรงงานได้อย่างแท้จริง

ซึ่งจากเหตุผลดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาเปรียบเทียบถึงรูปแบบของกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ที่ประชาคมยุโรป (EU) ได้บังคับใช้ในปัจจุบัน ว่ามีความเหมาะสมประการใดหรือไม่ หากจะนำเอารูปแบบของกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้กับกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยเพื่อแก้ปัญหาที่ดังกล่าวข้างต้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษากฎหมายระหว่างประเทศที่ให้การยอมรับและคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การ

2. ศึกษากฎหมายแรงงานสัมพันธ์ในกลุ่มสหภาพยุโรป เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของประเทศไทยที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือกฎหมายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ บทความและข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำความรู้ที่ได้มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ

ผลการศึกษา

มาตรการทางกฎหมายที่ให้การยอมรับและคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การ โดยจะปรากฏทั้งในส่วนที่เป็นกฎหมายระหว่างประเทศโดยแบ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิด้านแรงงานโดยตรง

1. กฎหมายระหว่างประเทศทั่วไป

- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ., กรกฎาคม, 2551) เน้นความสำคัญของการสร้างสันติภาพ การรักษาความมั่นคงร่วมกันของมวลสมาชิกประชาคมโลก ภายใต้ความเชื่อที่ว่า “การเคารพสิทธิมนุษยชนถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกันความมั่นคงและสันติภาพของโลกและมวลมนุษยชาติ”

- กฎบัตรสหประชาชาติ (United Nations Charter) ซึ่งได้รับการรับรองเมื่อ ค.ศ.1945 ได้บัญญัติเรื่องการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเคารพสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเป็นสากล โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่าง

ในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา และถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่กำหนดให้รัฐสมาชิกมีพันธกรณีที่ต้องให้การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคลและกลุ่มชน ต่อมาได้พัฒนาเป็นปฏิญญา สนธิสัญญา หรืออนุสัญญาระหว่างประเทศ มาตราฐานและแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศที่รัฐพึงมีความรับผิดชอบต่อบุคคลในเขตอำนาจรัฐ ซึ่งต่อมาที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1948 ได้ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่จัดตั้งขึ้นพิจารณาร่างปฏิญญาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งต่อมาได้รับการรับรองและประกาศได้ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ ครั้งที่ 3 ที่กรุงปารีส เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 (พ.ศ. 2491) เรียกว่า “ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2526: 2-3)

UDHR ประกอบด้วยหลักการและสาระสำคัญในการรับรองคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านต่างๆ รวม 30 ประการ โดยสิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การก็ได้รับการบัญญัติรับรองไว้ในเรื่องของการชุมนุมโดยสันติและการรวมกลุ่มโดยอิสระ และสิทธิด้านแรงงาน ได้แก่ การเลิกงานโดยอิสระในเงื่อนไขอันยุติธรรม คุ้มครองการว่างงาน การได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติ การได้รับค่าจ้างที่ยุติธรรม การคุ้มครองทางสังคม รวมถึงสิทธิติดตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงาน

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.1966 (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR)(United Nations Treaty Series, 1976

เป็นการกล่าวถึงพันธกรณีของรัฐด้านสิทธิมนุษยชนตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ นั่นก็คือพันธกรณีของรัฐภาคีที่รับรองจะเคารพและประกันสิทธิของบุคคล รวมถึงการห้ามการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทาง เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง สัญชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ถิ่นกำเนิด หรือสภาพอื่นใด รวมทั้งหน้าที่ของบุคคลที่จะส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และได้รับ สิทธิทั้งด้านพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสาระสำคัญที่บัญญัติเอาไว้มีดังนี้

1. บุคคลย่อมมีสิทธิในเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมหรือองค์การ รวมทั้งสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน

2. การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุขหรือศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ความในข้อนี้ไม่ห้ามการวางข้อจำกัดอันชอบด้วยกฎหมายในการใช้สิทธินี้ของทหารและตำรวจ

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ICCPR เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2540 โดยไม่มีการตั้งข้อสงวนใดๆ

- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ค.ศ.1966 (International Covenant on Economic, Social Cultrual Rights-ICESCR)(PWESCR (Programme on Women's Economic, 2015.)

สาระสำคัญของสิทธิทางด้านแรงงานใน ICESCR ซึ่งรวมถึงเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การ จะมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงมากกว่าใน ICCPR โดยนอกจากจะบัญญัติรับรองสิทธิทาง

ด้านแรงงานในด้านต่างๆ เช่น สิทธิในการทำงาน และมีเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมเป็นธรรมชาติ สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ แล้ว ยังบัญญัติรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกัน เป็นองค์การไว้ใน ข้อ 8 ข้อย่อย 1 ว่า รัฐภาคแห่ง กติกานี้รับประกัน

1. สิทธิของทุกคนที่จะก่อตั้ง สหภาพแรงงานและเข้าร่วมสหภาพแรงงานตาม ที่ตนเลือกเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองประโยชน์ทาง เศรษฐกิจและสังคมของตน ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับหลัก เกณฑ์ขององค์การที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ห้ามจำกัด การได้สิทธินี้ นอกจากที่ได้กำหนดโดยกฎหมาย และที่จำเป็นในสังคมประชาธิปไตยเพื่อประโยชน์ แห่งความมั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อย ของส่วนรวม หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของผู้อื่น

2. สิทธิของสหภาพแรงงานที่จะจัดตั้ง สหพันธ์หรือสมาพันธ์แรงงานแห่งชาติ และสิทธิ ของสมาพันธ์แรงงานแห่งชาติที่จะก่อตั้งหรือ เข้าร่วมกับองค์การสหภาพแรงงานระหว่าง ประเทศ

3. สิทธิของสหภาพแรงงานที่จะดำเนินการอย่างเสรีโดยไม่ขึ้นอยู่กับ การจำกัดใดๆ นอกจากที่ได้กำหนดโดยกฎหมายและซึ่งจำเป็น ในสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ของความ มั่นคงแห่งชาติ หรือความสงบเรียบร้อยของ ส่วนรวม หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ บุคคลอื่น

4. สิทธิที่จะนัดหยุดงาน หากใช้สิทธิโดย สอดคล้องกับกฎหมายของประเทศนั้นรวมถึงสิทธิ ที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงานไว้ด้วย

ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ICESCR เมื่อ วันที่ 29 มกราคม 2540

2. กฎหมายระหว่างประเทศที่ เกี่ยวข้องกับสิทธิด้านแรงงาน

เมื่อได้พิจารณาถึงกฎระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆ ที่องค์กรแรงงานระหว่างประเทศสร้างขึ้น เพื่อรองรับเสรีภาพในการรวมตัวกันและสิทธิใน การร่วมเจรจาต่อรอง ถือเป็นกฎหมายระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางด้านแรงงาน โดยตรง เพราะมีบทบัญญัติที่มีความเฉพาะเจาะจง และมีรายละเอียดในการรับรองและคุ้มครอง เสรีภาพการรวมตัวกันและการร่วมเจรจาต่อรอง ของคนงานที่ชัดเจนกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ ที่บัญญัติคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นการทั่วไป โดยมีอนุสัญญาที่เป็นหลักในส่วนนี้ 2 ฉบับ คือ อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการ รวมตัวกันเป็นองค์การและการคุ้มครองสิทธิใน การจัดตั้งองค์การ และอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในการก่อตั้งและการ เจรจาต่อรองร่วม อนุสัญญาทั้งสองฉบับถือเป็น หัวใจในการส่งเสริมสิทธิในการรวมตัวและเจรจา ต่อรองร่วมของผู้ใช้แรงงาน

สำหรับวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งองค์การ แรงงานระหว่างประเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความยุติธรรมในสังคมรับรองและเคารพ สิทธิมนุษยชน สนับสนุนให้เกิดความเป็นธรรมใน การใช้แรงงาน ยกย่องมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีแก่ลูกจ้างและให้ความช่วยเหลือสมาชิกในด้าน การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งด้านประกัน สังคมและสหกรณ์ วัตถุประสงค์นี้เป็นการพิจารณา จากบทนำของธรรมนูญขององค์การ ซึ่งมี 4 วรรค ดังนี้

“สันติภาพอันถาวรในโลกจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่ออาศัยพื้นฐานแห่งความเป็นธรรมในสังคม เท่านั้น”

“สภาพของแรงงานที่ปรากฏอยู่เกี่ยวข้องกับความเป็นธรรมดังกล่าวนั้น ความยากแค้นและ

ความสูญเสียที่มาจากคนจำนวนมากทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นอย่างมาก ซึ่งทำให้สันติภาพและความสมัครสมานสามัคคีของโลกตกอยู่ในอันตรายและจำเป็นต้องมีการปรับปรุงสภาพเหล่านั้นอย่างเร่งด่วน..”

“และการที่ประเทศหนึ่งประเทศโดยยอมรับสภาพเยี่ยงมนุษย์ของแรงงานนั้นเป็นอุปสรรคขัดขวางทางของประเทศอื่น ซึ่งมีความประสงค์จะปรับปรุงสภาพในประเทศของตน”

“คู่สัญญาทุกฝ่ายจึงเคลื่อนไหวด้วยความรู้สึกแห่งความเป็นธรรมและมนุษยธรรมตลอดจนความประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งสันติภาพอันถาวรและเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในบทบัญญัตินี้ ยินยอมที่จะปฏิบัติตามธรรมนูญขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ” (กฤษฎีกาพระราชบัญญัติ, 2535: 66-67)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2487 ได้มีการประชุมแรงงานระหว่างประเทศที่เมืองฟีลาเดลเฟีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการลงมติยอมรับคำประกาศแห่งฟีลาเดลเฟีย ในคำประกาศดังกล่าวได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ขององค์การใหม่ ดังนี้

1. แรงงานมิใช่สินค้า
2. เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการตั้งสมาคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อความก้าวหน้าอันยั่งยืน
3. ความยากจน ณ แห่งใดแห่งหนึ่ง ย่อมเป็นอุปสรรคต่อความเจริญรุ่งเรืองในทุกแห่ง
4. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิแสวงหาความมั่นคงทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ โดยอิสระ ภายใต้โอกาสอันเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างในด้านเชื้อชาติความเชื่อ เพศ

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ร่วมริเริ่มก่อตั้ง และได้รับเลือกให้เป็นที่ตั้งของ

สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ปัจจุบันองค์การแรงงานระหว่างประเทศมีสมาชิกรวม 183 ประเทศ

- อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 อาจจะเรียกว่าอนุสัญญาว่าด้วยเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน ค.ศ.1948 ทั้งนี้ใจความสำคัญของอนุสัญญานี้คือมีสาระสำคัญ 3 ประการ ที่เมื่อให้สัตยาบันแล้วจะทำให้กระบวนการสหภาพแรงงานเติบโตอย่างมาก คือ

1. คนทำงานและนายจ้างสามารถใช้อิทธิพลในการรวมตัวได้อย่างเสรีโดยไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ต้องได้รับอนุญาตล่วงหน้าจากรัฐ นั้นหมายความว่า นายจ้างและคนทำงานทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนทำงานในภาครัฐ หรือเอกชน ไม่ว่าจะเป็นแรงงานในระบบหรือแรงงานนอกระบบ พวกเขามีสิทธิที่จะรวมตัวจัดตั้งหรือเข้าเป็นสมาชิกองค์การของตนโดยเสรี เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนได้อย่างอิสระโดยไม่จำเป็นต้องขออนุญาตล่วงหน้าจากหน่วยงานใด นอกจากนี้ การคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การตามอนุสัญญานี้ต้องปราศจากการเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ อาชีพ ศาสนา เพศ อายุ ความคิดเห็นทางการเมือง สีผิว ของเขาเหล่านั้น

2. องค์การของคนทำงานและนายจ้างมีเสรีภาพในการที่จะยกร่างธรรมนูญข้อบังคับองค์การของตนเอง คัดเลือกผู้แทนของตน และการจัดการบริหารองค์การของตนโดยที่รัฐจะต้องหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปแทรกแซงหรือจำกัดสิทธิดังกล่าว

3. องค์การของคนทำงานหรือนายจ้างที่จัดตั้งขึ้น มีสิทธิเสรีภาพในการจัดตั้ง เข้าร่วมกิจกรรม หรือเข้าเป็นสมาชิกกับองค์การในประเทศและต่างประเทศใดๆ ได้โดยเสรี

นอกจากนี้อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 87 ได้จับให้มีคณะกรรมการด้านเสรีภาพในการสมาคม (The ILO Committee on Freedom of Association) เป็นกลไกพิเศษขึ้นมาเพื่อควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติตามอนุสัญญานี้ มีหน้าที่ตรวจสอบข้อร้องเรียนที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การของรัฐสมาชิก แม้ว่ารัฐสมาชิกยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญานี้

- อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ใจความสำคัญของอนุสัญญานี้ คือ

1. คุ้มครองคนงานจากการกระทำใดๆ อันเป็นการเลือกปฏิบัติด้วยสาเหตุที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน นั้นหมายความว่า รัฐต้องให้คุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการรวมตัวจากการกระทำใดๆ อันเป็นการเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน เพื่อให้คนทำงานไม่สามารถเข้าร่วมสหภาพได้ หรือต้องออกจากความเป็นสมาชิกของสหภาพ รวมถึงการให้ความคุ้มครองจากการถูกเลิกจ้าง เพราะการที่คนทำงานเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหภาพแรงงาน

2. องค์การที่คนทำงานหรือนายจ้างจัดตั้งขึ้น ต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ จากการกระทำที่ทำให้เกิดการแทรกแซงระหว่างกัน ตั้งแต่ในขั้นตอนของการก่อตั้ง การปฏิบัติรวมถึงการบริหารงาน

3. ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากกลไกการเจรจาโดยสมัครใจทั้งนายจ้างหรือองค์การนายจ้างกับองค์การของคนงาน

สรุปเนื้อหาสาระของอนุสัญญาฉบับที่ 87 เน้นเรื่องสิทธิของนายจ้างและลูกจ้างในการรวมตัวกันก่อตั้งองค์การของตน กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิโดยเฉพาะสิทธิในการจัดตั้งหรือการเข้าร่วมองค์การโดยการเลือกและการตัดสินใจของตนเอง ตลอดจนการมีอิสระในการเขียน

ข้อบังคับ การเลือกตัวแทนและการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการบริหารงานองค์การที่จัดตั้งขึ้น ส่วนอนุสัญญาฉบับที่ 98 เน้นการคุ้มครองบุคคลหรือลูกจ้างในการใช้สิทธิดังกล่าวอย่างมีอิสระ ไม่ถูกบังคับ ไม่ถูกควบคุมในการจะเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมสหภาพแรงงาน ทั้งจากภาครัฐหรือแต่ละฝ่าย โดยทั้งนายจ้างและลูกจ้าง พึงละเว้นการแทรกแซงซึ่งกันและกัน นอกจากนี้อนุสัญญาฉบับที่ 98 ได้เน้นกระบวนการการเจรจาต่อรองร่วมเป็นพิเศษ โดยเฉพาะการส่งเสริมการเจรจาต่อรองร่วมของคู่กรณีในลักษณะของความมีอิสระเท่าเทียมกัน อนุสัญญานี้ใช้บังคับ ครอบคลุมถึงลูกจ้างทั่วไป ทั้งลูกจ้างที่ทำงานในภาคเอกชนและลูกจ้างที่ทำงานให้กับรัฐ ซึ่งหากจะพูดถึงลูกจ้างที่ทำงานให้กับรัฐนั้น อนุสัญญานี้ หมายถึงลูกจ้างของรัฐโดยทั่วๆ ไป จะมียกเว้นก็เพียงทหาร หรือ ตำรวจ และบุคคลบางประเภทที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารประเทศ (ระดับนโยบาย) ด้วย

ต่อมาเป็นการวิเคราะห์กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยในเชิงเปรียบเทียบ กล่าวคือเป็นที่ทราบดีว่าประเทศไทยยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 87 และ 98 แต่กฎหมายไทยก็ได้ให้การรับรองยอมรับในเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือองค์กร เพื่อกระทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายโดยมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และในกฎหมายอื่นอีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอแยกวิเคราะห์ในแต่ละประเภทของกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศซึ่งบทบัญญัติที่ออกมาในภายหลังจะขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติ

ที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญมิได้ ซึ่งได้บัญญัติให้การรับรองยอมรับในเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือองค์กรเพื่อกระทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมายว่าเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในประเทศไทย ต่อมาได้ขยายความคุ้มครองรวมถึงเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์การพัฒนาเอกชน รวมทั้งเพิ่มหลักการให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเอกชน (สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2540: 57) โดยมีเจตนารมณ์เพื่อให้บุคคลในลักษณะปัจเจกมีหนทางหรือช่องทางในการเจรจากับฝ่ายรัฐหรือกลุ่มที่มีอำนาจต่อรองเหนือกว่าตน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิประโยชน์หรือให้ได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรม ผ่านกระบวนการการรวมกลุ่มหรือรวมตัวกัน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือองค์กรไว้ในหมวดที่ 3 ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 25 “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากนี้ที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นไว้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญในกรณีที่มีรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรมไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่าภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรใดๆ ก็ได้ ตราบใดที่ไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ตลอดจนรัฐจะตรากฎหมายหรือข้อบังคับอันจะเป็นการจำกัดเสรีภาพของบุคคลมิได้ และบุคคลภายในรัฐไทยย่อมมีความเสมอภาคกันได้รับการปฏิบัติจากรัฐโดยการเลือกปฏิบัติมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลที่มาจากความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา

เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด

ดังนั้นแล้ว การที่กฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยได้กำหนดจำกัดการรวมตัวกันขององค์กรฝ่ายลูกจ้าง เช่น คณะกรรมการลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน โดยกำหนดคุณสมบัติบุคคลที่จะรวมตัวกันดังกล่าวต้องมีสัญชาติไทย ซึ่งกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ถือเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ และปรากฏอย่างชัดเจนตั้งที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้างต้นแล้วว่า บทบัญญัติในกฎหมายแรงงานสัมพันธ์นั้นขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญอย่างเห็นได้ชัด

2. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 เป็นกฎหมายที่กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง เพื่อให้บุคคลทั้งสองฝ่ายได้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน สามารถทำข้อตกลงในเรื่องสิทธิหน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกำหนดวิธีการระงับข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยรวดเร็วและด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่ายมากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบสุขในอุตสาหกรรม อันจะนำมาซึ่งความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประชาชาติเป็นสำคัญ”

กฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติบางส่วนที่สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ มีบทบัญญัติรับรองเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์กรของนายจ้างและลูกจ้าง นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติขยายความคุ้มครองไปถึงการใช้สิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองของนายจ้างและลูกจ้าง ตลอดจนกำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันการแทรกแซงการดำเนินการขององค์กร

นายจ้างและลูกจ้าง รวมถึงการใช้สิทธิทางด้านแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งจะได้วิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

วิเคราะห์: การให้เสรีภาพในการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรของลูกจ้างและนายจ้าง

พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์มีเจตนารมณ์ให้มีการรวมตัวกันของนายจ้างหรือลูกจ้างในการจัดตั้งองค์กรของตนเพื่อคุ้มครองดูแลรักษาผลประโยชน์ในการจ้างแรงงานและการทำงาน อันจะนำมาสู่การเสริมสร้างให้เกิดความยุติธรรมในสังคม โดยกำหนดรูปแบบของการจัดตั้งองค์กรของฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้างไว้ฝ่ายละ 3 ระดับ กล่าวคือ กฎหมายให้การยอมรับการจัดตั้งองค์กรของนายจ้าง (เกษมสันต์ วิลาวรรณ, พ.ศ.2546 หน้า 173) ใน 3 ระดับ ได้แก่ สมาคมนายจ้าง สหพันธ์นายจ้างและสภาองค์กรนายจ้าง และยอมรับการจัดตั้งองค์กรของลูกจ้าง ใน 3 ระดับเช่นกัน ได้แก่ สหภาพแรงงาน สหพันธ์แรงงาน และสภาองค์กรลูกจ้าง

การจัดตั้งองค์กรของนายจ้างและลูกจ้างดังกล่าวไม่ว่าในระดับใด ผู้จัดตั้งต้องยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนตามแบบและวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้ เมื่อได้รับจดทะเบียนแล้ว องค์กรที่จัดตั้งขึ้นจะมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย หากนายทะเบียนไม่รับจดทะเบียน สามารถอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน และหากยังไม่พอใจในคำวินิจฉัยของรัฐมนตรี ก็สามารถยื่นคำขอให้ศาลแรงงานเพิกถอนคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานได้

กฎหมายไทยกำหนดเงื่อนไขการก่อตั้งสหภาพแรงงานไว้ว่า ผู้ที่จะก่อตั้งสหภาพแรงงานได้ ต้องเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะและมีสัญชาติไทยเท่านั้น นอกจากนี้ยังคุณสมบัติของกรรมการองค์กรของนายจ้างหรือองค์กรของลูกจ้างไว้ 3

ประการ คือ

1. ต้องเป็นสมาชิกขององค์กรนั้น
2. มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด
3. ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุม

ใหญ่สมาชิก

จากการที่กฎหมายกำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ก่อตั้ง หรือผู้ที่จะเป็นกรรมการ องค์กรการไว้ว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย เท่านั้น ทำให้ลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าวไม่สามารถใช้สิทธิหรือเข้าถึงเสรีภาพในการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของตนเองได้ ซึ่งจะขัดแย้งกับสภาพการณ์ในปัจจุบันที่เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนย่อมต้องมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชาติอื่นๆ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสม หากกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยจะยังคงกำหนดจำกัดคุณสมบัติว่าบุคคลผู้ที่จะเป็นผู้ก่อตั้ง หรือผู้ที่จะเป็นกรรมการ องค์กรการไว้ว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

วิเคราะห์: มาตรการการคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์กรของลูกจ้าง

เนื่องจากการใช้สิทธิของลูกจ้างในการรวมตัวกันก่อตั้งสหภาพแรงงาน การเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน การเป็นกรรมการสหภาพแรงงาน การดำเนินการและบริหารกิจการสหภาพแรงงาน รวมถึงสหพันธ์แรงงาน และสภาองค์กรลูกจ้าง ย่อมทำให้นายจ้างไม่พอใจ เพราะภายหลังการก่อตั้งองค์กรลูกจ้างแล้ว ก็จะมีการดำเนินกิจกรรมขององค์กรซึ่งกิจกรรมหลักมักเกี่ยวกับการใช้สิทธิของลูกจ้างตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ อันได้แก่ การใช้สิทธิแจ้งข้อเรียกร้อง การเจรจา การทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง การเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยชั้น

พนักงานประνομข้อพิพาทแรงงาน การร่วมในการชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน หรือการนัดหยุดงาน กิจกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่กระทบต่อผลประโยชน์ของนายจ้าง หรือเป็นการขัดแย้งหรือขัดขวางต่อการดำเนินกิจการหรือบริหารกิจการของนายจ้าง และทำให้อำนาจในการบริหารงานบุคคลของนายจ้างลดลง การใช้เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นองค์กรของลูกจ้างจึงมักถูกนายจ้างหรือบุคคลภายนอกแทรกแซงมิให้มีการจัดตั้งองค์กร หรือทำลายความเข้มแข็งขององค์กรที่ลูกจ้างจัดตั้งขึ้นเพื่อมิให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ ลูกจ้างอาจถูกนายจ้างกลั่นแกล้งโดยการเลิกจ้าง ลงโทษ หรือกระทำการต่างๆ ในลักษณะที่ไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรมต่อลูกจ้าง เช่น การไม่ขึ้นค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง การไม่แต่งตั้งให้ลูกจ้างไปดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือการไม่ให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่ผู้ที่เป็นสมาชิกหรือกรรมการสหภาพแรงงาน เป็นต้น หรือองค์กรที่ลูกจ้างก่อตั้งขึ้นอาจถูกนายจ้างหรือบุคคลภายนอกพยายามแทรกแซงเพื่อบั่นทอนความเข้มแข็งอันจะทำให้องค์กรไม่สามารถดำเนินกิจกรรมใช้สิทธิทางด้านแรงงานสัมพันธ์ได้อย่างเต็มที่ จึงมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองลูกจ้างที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการใช้เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นองค์กรหรือใช้สิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองมิให้ถูกกลั่นแกล้งจากนายจ้างหรือบุคคลภายนอก โดยมี บัญญัติไว้ในเรื่องการกระทำอันไม่เป็นธรรม (Unfair Labour Practices) ในพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518

วิเคราะห์: การคุ้มครองจากการกระทำของนายจ้าง พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันไม่ให้นายจ้างกระทำการใดๆ อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซงการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวเป็นสหภาพแรงงาน และสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรอง

ของลูกจ้าง โดยห้ามนายจ้างกระทำการดังต่อไปนี้

- ห้ามนายจ้างเลิกจ้าง หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้ลูกจ้างไม่สามารถทนทำงานอยู่ต่อไปได้ เช่น กลั่นแกล้งจนลูกจ้างต้องลาออกจากงาน รวมถึงการกระทำใด ๆ อันเป็นการขัดขวางการใช้สิทธิในการรวมตัวกันจัดตั้งองค์กร เช่น ขัดขวางในการที่ลูกจ้างเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ให้ลูกจ้างออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ให้หรือตกลงจะให้ทรัพย์สินแก่ลูกจ้างเพื่อมิให้สมัครหรือออกจากการเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ให้หรือตกลงจะให้ทรัพย์สินแก่เจ้าหน้าที่สหภาพแรงงานเพื่อมิให้รับสมัครลูกจ้างเป็นสมาชิก ขัดขวางหรือเข้าแทรกแซงการดำเนินการของสหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงาน

ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษารับรองคุ้มครองการใช้สิทธิในการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงานของลูกจ้างไว้หลายคดี อาทิเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 3059-3060/2523 เมื่อปรากฏว่านายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างเพราะเหตุที่ลูกจ้างเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ย่อมเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรม แม้ว่าต่อมาภายหลังสหภาพแรงงานนั้นจะถูกสั่งเลิกและลูกจ้างดังกล่าวไม่ได้เป็นสมาชิกต่อไป การกระทำของนายจ้างก็ยังคงถือว่าเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรม

คำพิพากษาฎีกาที่ 3985-3987/2529 เมื่อที่ประชุมของสหภาพแรงงานได้เลือกตั้งผู้ใดเป็นกรรมการสหภาพแรงงานแล้ว ผู้นั้นย่อมได้ชื่อว่าเป็นกรรมการสหภาพแรงงานตามความหมายในมาตรา 121 เมื่อสหภาพแรงงานมีมติแต่งตั้งให้ลูกจ้างเป็นกรรมการสหภาพแรงงานแม้ นายจ้างจะเลิกจ้างลูกจ้างในขณะที่นายทะเบียนยังไม่ได้จดทะเบียน กรรมการสหภาพแรงงานดังกล่าวก็ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 121

- กฎหมายยังมีบทบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างในการใช้สิทธิทางด้านแรงงานสัมพันธ์ โดยคุ้มครองการดำเนินการในกระบวนการตั้งแต่มีการแจ้งข้อเรียกร้องเป็นต้นไป การเจรจา การไกล่เกลี่ย ด้วยการกำหนดมาตรการห้ามนายจ้างกระทำการให้เกิดความเดือดร้อนแก่ลูกจ้างไม่ว่าจะเป็นการเลิกจ้างหรือโยกย้ายหน้าที่การงานของลูกจ้าง ผู้แทนลูกจ้าง กรรมการ อนุกรรมการ หรือสมาชิกสหภาพแรงงาน หรือกรรมการหรืออนุกรรมการสหพันธ์แรงงานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง

- นอกจากนี้ภายหลังการเจรจาจนมีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างแล้ว ในระหว่างที่ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลใช้บังคับ กฎหมายไทยก็ยังบัญญัติคุ้มครองไม่ให้ นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ 7042-7046/2542 นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างซึ่งเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องในระหว่างที่ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลใช้บังคับ โดยลูกจ้างดังกล่าวมิได้กระทำความผิดตามมาตรา 123 (1)-(5) ทั้งขณะเลิกจ้างผลประกอบการของนายจ้างก็ยังมีกำไร ข้อที่อ้างว่าภาวะเศรษฐกิจมีผลกระทบกระเทือนต่อสถานะของนายจ้างจนต้องขาดทุนและต้องปิดกิจการในอนาคตก็เป็นเพียงการคาดคะเนเท่านั้น จะกระทบกระเทือนนายจ้างถึงขนาดต้องดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ยังไม่แน่นอน ขณะนายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างจึงยังไม่มีเหตุที่นายจ้างจะเลิกจ้างโดยชอบด้วยกฎหมาย การที่นายจ้างเลิกจ้างลูกจ้างจึงเป็นการกระทำอันไม่เป็นธรรม

วิเคราะห์: การแทรกแซงการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน

เมื่อได้พิจารณาถึงแนวคิดตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ยังมีลักษณะ

ที่ไม่เปิดโอกาสให้ลูกจ้างได้มีการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงานและสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองอย่างกว้างขวางเต็มที่ หรือโดยเสรี โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ กล่าวคือ มีบทบัญญัติบางประการที่เป็นการแทรกแซงการดำเนินการขององค์การของนายจ้างและลูกจ้างได้แก่

1. นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้กรรมการออกจากตำแหน่ง ได้หากปรากฏว่ากรรมการกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือดำเนินกิจการไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ขององค์การ หรือให้หรือยินยอมให้ผู้อื่นดำเนินกิจการขององค์การแทนตน

กรรมการที่ถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง จะถูกห้ามไม่สามารถกลับเข้ามารับตำแหน่งกรรมการขององค์การดังกล่าวได้อีกในระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งให้พ้นจากตำแหน่งแล้ว

2. นายทะเบียนมีอำนาจสอดส่องควบคุมการดำเนินการขององค์การนายจ้างและองค์การของลูกจ้าง หากกรรมการขององค์การดำเนินการไปไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้กรรมการนั้นออกจากตำแหน่งได้

นอกจากนี้ นายทะเบียนยังมีอำนาจสั่งเลิกองค์การของนายจ้างหรือองค์การของลูกจ้างได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า

1. องค์การนั้นดำเนินการขัดต่อวัตถุประสงค์ ขัดต่อกฎหมาย หรือเป็นภัยต่อเศรษฐกิจ หรือความมั่นคงของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

2. ไม่ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการใหม่ตามที่นายทะเบียนสั่งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

3. ไม่ดำเนินการติดต่อกันเป็นเวลาเกิน 2 ปี

แต่องค์การที่ถูกสั่งเลิกอาจอุทธรณ์คำสั่งเลิกต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานได้ และหากไม่พอใจคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของรัฐมนตรีก็อาจขอให้ศาลแรงงานวินิจฉัยได้

วิเคราะห์: มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงาน

แม้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 มีบทบัญญัติที่ไม่เปิดโอกาสให้ลูกจ้างได้มีการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสหภาพแรงงานและสิทธิในการร่วมเจรจาต่อรองอย่างกว้างขวางเต็มที่หรือโดยเสรีโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ แต่ก็มีบทบัญญัติในหลาย ๆ ประการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการใช้สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกัน และกระบวนการร่วมเจรจาต่อรองของนายจ้างและลูกจ้าง อาทิเช่น การให้สิทธิพิเศษแก่กรรมการขององค์การของลูกจ้างลางานเพื่อไปดำเนินกิจกรรมขององค์การในฐานะผู้แทนลูกจ้างในการเจรจา การไกล่เกลี่ย และการชี้ขาดข้อพิพาทแรงงาน เป็นต้น อันนับเป็นข้อดีที่ผู้ร่างกฎหมายยังเห็นแก่ประโยชน์ของการรวมตัวกันเป็นองค์กรฝ่ายลูกจ้าง

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กลับปรากฏว่ามีได้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยกตัวอย่างเช่น ในกรณีของการจัดตั้งคณะกรรมการลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานที่กฎหมายกำหนดคุณสมบัติว่าจะต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเมื่อมีการอพยพทางด้าน

แรงงานภายในสถานประกอบแต่ละแห่งย่อมมีลูกจ้างมากกว่าหนึ่งสัญชาติ การกำหนดให้มีตัวแทนฝ่ายลูกจ้างที่จำกัดเฉพาะสัญชาติไทยย่อมมีอาจอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมแรงงานได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในประเทศก่อตั้ง ILO (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ) แต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาทั้งสองฉบับนี้ จึงเกิดเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลไทยตัดสินใจลงนามให้สัตยาบันจากองค์การแรงงานต่างๆ ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ล่าสุดรัฐบาลได้เริ่มตอบรับข้อเรียกร้องนี้โดยได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาสองฉบับนี้ประกอบผู้แทนจากองค์กรนายจ้าง องค์กรแรงงาน หน่วยงานราชการและนักวิชาการ ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ได้เสร็จสิ้นภารกิจแล้วและมีความเห็นว่ารัฐบาลไทยควรจะดำเนินการเพื่อให้สัตยาบันสองฉบับนี้ แต่เนื่องจากการให้สัตยาบัน มีผลผูกพันให้รัฐภาคีต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับ ซึ่งรวมถึงการออกหรือแก้ไขกฎหมายภายในให้มีความสอดคล้องกับมาตรการต่างๆ ในอนุสัญญา

ข้อเสนอแนะ

1. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดเงื่อนไขและคุณสมบัติของผู้ก่อตั้งหรือผู้ที่จะเป็นกรรมการองค์การไว้ว่า จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น ทำให้ลูกจ้างที่เป็นแรงงานต่างด้าวไม่สามารถใช้สิทธิหรือเข้าถึงเสรีภาพในการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสหภาพแรงงานขึ้นคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของตนเองได้ ในขณะที่อนุสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ให้สิทธิในการรวมตัวแก่ลูกจ้างได้อย่างเสรีโดยไม่เลือกปฏิบัติ หรือต้องได้รับอนุญาตล่วงหน้าจากรัฐ นอกจากนี้ การที่พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ได้บัญญัติไว้เป็นข้อ

ยกเว้นว่าไม่ใช้บังคับกับราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพิเศษตามกฎหมายเฉพาะ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย เป็นต้น จึงทำให้ข้าราชการและลูกจ้างในองค์กรพิเศษดังกล่าวไม่สามารถจัดตั้งองค์การของตนตามพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ในขณะที่มาตรา 2 ของอนุสัญญาฉบับที่ 87 ใช้บังคับกับคนทำงานทุกคนทุกระดับ ทุกสัญชาติ รวมถึงผู้ประกอบการอิสระ คนงานในภาคเกษตร คนงานในเขตการผลิตเพื่อส่งออกและข้าราชการสำหรับตำรวจ ทหาร มีบทบัญญัติตามมาตรา 9 ข้อ 1 บัญญัติว่า การนำหลักประกันตามอนุสัญญาฉบับนี้มาใช้บังคับแก่กองกำลังทหารและตำรวจต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของประเทศ และข้อ 2 ให้ทหารและตำรวจมีสิทธิตามหลักประกันของอนุสัญญาฉบับนี้ ดังนั้น คนงานและนายจ้างทุกคนมีสิทธิในการจัดตั้งองค์การของตนหรือเข้าร่วมในองค์การใดก็ได้ โดยต้องไม่มีความแตกต่างในเรื่องสัญชาติ เชื้อชาติ เพศ ผิวพรรณ ศาสนา ลัทธิ การเมือง และไม่ต้องขออนุญาตล่วงหน้าในการจัดตั้งองค์การหรือเข้าร่วมกับองค์การอื่น

ดังนั้น ควรที่จะแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ดังกล่าวให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศไทยได้ดำรงศักดิ์ศรีในสังคมแรงงานระหว่างประเทศ เนื่องจากเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่นานาชาติอารยประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญและมักจะหยิบยกมาเป็นประเด็นข้ออ้างในการกีดกันทางการค้าอยู่เสมอ การที่สิทธิแรงงานด้านการรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม ถูกดึงเข้าสู่มิติทางด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศขนาดเล็กในประชาคมโลกจึงไม่อาจที่จะหลบหลีกกระแสดังกล่าวได้ และควรต้องปรับตัวให้ทันต่อ

พลวัตที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะองค์กรที่เกี่ยวข้องในฐานะเป็นกลไกในการคุ้มครองเสรีภาพในการรวมตัวกัน

2. พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 กำหนดเงื่อนไขการจดทะเบียนสหภาพแรงงานหรือสมาคมนายจ้างว่า ต้องขออนุญาตล่วงหน้าต่อนายทะเบียน แต่อनुสัญญา ILO ฉบับที่ 87 ห้ามมิให้รัฐเข้าแทรกแซง

ดังนั้นแล้ว ควรให้อิสระในการจัดตั้งองค์กรดังกล่าวโดยมิต้องผ่านการพิจารณาจากนายทะเบียน

3. หากเกิดการรวมตัวกันขององค์กรฝ่ายลูกจ้างที่มาจากชาติต่างๆ ในประชาคมอาเซียนหรือในอนาคตอาจเกิดการรวมตัวจากชาติอื่นนอกอาเซียนก็สามารถเกิดขึ้นได้ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ต้องใช้ในการสื่อสารคือภาษา อันถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อลูกจ้างที่เป็นคนไทยเป็นอย่างมาก และภาษาหลักที่ต้องใช้ในการสื่อสารคือภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อด้อยที่ลูกจ้างไทยมักจะเสียเปรียบลูกจ้างจากชาติอื่นเป็นอย่างมาก ดังนั้น การพัฒนาทักษะทางภาษาของลูกจ้างไทยจึงเป็นเรื่องที่สำคัญเร่งด่วนอีกประการหนึ่งที่จะช่วยลดช่องว่างทางการสื่อสารนี้

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาท เรืองจิตรปกรณ. *แรงงานสัมพันธ์และการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทประชาชน จำกัด, 2535: 66-67.
- ศิริเชษฐ์ สังขมานและคณะ. *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community)* จัดทำโดย ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555. หน้า 3-1.
- เกษมสันต์ วิลาวรรณ. (2550). คำอธิบายกฎหมายแรงงาน. บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด. หน้า 254. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. "ข้อมูลพื้นฐานกลไกสิทธิมนุษยชนในระบบสหประชาชาติ". (2526): 2-3.
- สำนักกรรมวิธีการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. พ.ศ. 2540: 57
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*, กรกฎาคม 2551 <http://humanrights.mfa.go.th/upload/pdf/udhr-th-en.pdf>.
- United Nations Treaty Series*, 1976 <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20999/volume-999-i-14668-english.pdf>.
- PWESCR (Programme on Women's Economic, Social and Cultural Rights). *HUMAN RIGHTS FOR ALL International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights A Handbook*. August 2015.
- "The ASEAN Declaration (Bangkok Declaration, Bangkok, 8 August 1967". *Association of Southeast Asian Nations*. <http://www.aseansec.org/1212.htm>.

การศึกษาการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เรื่อง เมียน้อย

Mianoy: A Study of the Adaptation of Novel into Television Drama

วิภาวรรณ สมุทรักษ์¹, อนุชิต สุวรรณปัด¹, สุพิชฌาย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา²

Vipawan samutruk¹, Anuchit Suwannapat¹, Supitcha Noppawong Na Ayuttaya²

Received: 19 March 2020

Revised: 5 May 2020

Accepted: 26 May 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของบทประพันธ์เรื่องเมียน้อย ของทมยันตี ในส่วนของเนื้อเรื่อง โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และศึกษากลวิธี การดัดแปลงจากนวนิยาย เรื่องเมียน้อย ของทมยันตี มาเป็นบทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อยของ มาวิน อักษรา ผลการวิจัยพบว่า บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ของมาวิน อักษรา มีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ตามทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรม มีกลวิธีการดำเนินเรื่องน่าสนใจและน่าติดตาม มีการเพิ่มเติมเนื้อหาบางส่วนเข้ามาเพื่อให้เนื้อเรื่องเข้มข้นและมีอรรถรสมากยิ่งขึ้น มีการเพิ่มตัวละครพิเศษทำให้เรื่องน่าสนใจยิ่งขึ้นมีการเลือกตัวละครได้อย่างเหมาะสม การใช้ถ้อยคำสื่อสารได้อย่างเข้าใจ เมื่อวิเคราะห์กลวิธีการดัดแปลงจากนวนิยายของ ทมยันตี สู่บทละครโทรทัศน์ของ มาวิน อักษรา เรื่องเมียน้อย พบว่ามีกลวิธีการดัดแปลงดังนี้ การคงเนื้อหาไว้ การตัดเนื้อหาออกบางส่วน การปรับเนื้อหาให้เหมาะสม การเปลี่ยนแปลงเนื้อหา การเพิ่มเติมเนื้อหา และการเพิ่มตัวละคร โดยยังคงคุณค่าของบทประพันธ์เดิมไว้ทุกประการ

คำสำคัญ: การแปรรูปวรรณกรรม, กลวิธีการดัดแปลงบทละครโทรทัศน์

Abstract

The objective of this research is to study the composition of the novel drama Mianoy of Thomyanati. In the story, storyline, theme, characters, dialogue scenes, and study of the adaptation strategies from Thomyanee's Mianoy novel into television drama about Mawin of Mawin Aksara The result of the research shows that the television drama Miaoy of Mawin Aksara has elements. Complete with strategies to make the story interesting and follow-up with some content added to make the story more intense and more fun. Special characters have been

¹ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Undergraduate Student Department of Thai Language Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

² Research Advisor Asst. Prof. Porjam Thai Program Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University

added to make the story more interesting. Choosing the right character and the use of words to communicate with understanding. When analyzing the adaptation strategies from Thomyanee's novel to television drama Mawin Aksra is story of mia found that the modification strategies are as follows maintaining content cutting some content content optimization content change content addition and adding characters with the value of the original composition in all respects.

Keywords: Literary transformation, Strategies for adapting television dramas.

บทนำ

บทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อย ประพันธ์โดยมาวิน อักษรา ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากนวนิยายเรื่อง เมียน้อย ของ ทมยันตี หนึ่งในนามปากกาของ คุณวิมล ศิริไพบูลย์ ผู้เป็นเจ้าของบทประพันธ์หลายเรื่องที่น่าไปสร้างเป็นผลงานละครโทรทัศน์ เช่น ล่า ไม้ที่ปลิดปลิว คู่กรรม เป็นต้น

นวนิยายเรื่องเมียน้อยของ ทมยันตี ได้รับการดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ซึ่งนำมาสู่ละครเรื่องเมียน้อยครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช 2537 บทละครโทรทัศน์โดยเสถียร คล้ายสุวรรณ ออกอากาศทางไทยทีวีสีช่อง 3 ปัจจุบันได้รับการมาดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์อีกครั้งทางช่อง GMM25 ออกอากาศตอนแรก วันที่ 14 มกราคม 2562 บทละครโทรทัศน์โดยมาวิน อักษรา นวนิยายเรื่องเมียน้อยเป็นนวนิยายที่สะท้อนสังคมเนื้อเรื่องสอดคล้องกับประเด็นปัญหาในสังคมไทย ซึ่งเมื่อแปรรูปเป็นละครโทรทัศน์แล้ว ทำให้ผู้ที่เคยอ่านนวนิยายได้รับชมละครต่างพูดถึงความเหมาะสมของเนื้อเรื่องและนักแสดง

ปัญหาในสังคมไทยที่พบเห็นมากที่สุดคือปัญหาครอบครัว ที่เกิดจากสามีไปมีความสัมพันธ์ชู้สาวกับหญิงอื่น ทำให้เกิดประเด็นระหว่างเมียหลวงกับเมียน้อย ส่งผลให้ครอบครัวมีความขัดแย้งกัน จนนำไปสู่ความรุนแรง ผู้เขียนบทประพันธ์เรื่องเมียน้อยจึงต้องการนำเสนอในรูปแบบของความเป็นเมียน้อย ในอีกแง่มุมหนึ่งคือการเป็นเมียน้อยต้องต่อสู้กับปัญหาชีวิต

ในด้านต่างๆ ทั้งสภาพจิตใจและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง เมื่อมาวิน อักษรา นำมาดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์จึงสะท้อนให้เห็นปัญหาของเมียน้อยในสังคมไทยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผลงานของมาวิน อักษรา นำเสนอในรูปแบบของความบันเทิง เพื่อความสนุกสนานขึ้นอยู่กับว่าผู้รับชมว่าจะเสพความบันเทิงอย่างไรหรือมองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นบทเรียนและเลือกที่จะไม่ปฏิบัติตามละครตรงนั้นขึ้นอยู่กับมุมมองในแต่ละคน

ปัจจุบันนี้การศึกษานวนิยายไทยที่มีการแปรรูปเป็นบทละครโทรทัศน์มีอย่างแพร่หลายจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการแปรรูปจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาที่กว้างขึ้นและเป็นแนวทางที่ช่วยให้ผลงานนวนิยายที่เขียนขึ้นก่อนสามารถดำรงอยู่ได้และเป็นที่ยอมรับ ทำให้เข้ากับวิธีการนำเสนอในรูปแบบละครโทรทัศน์เพื่อเป็นที่รู้จักในสังคม เพราะปัจจุบันคนในสังคมนิยมรับสารทางสื่อโทรทัศน์มากกว่าในหนังสือ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า มาวิน อักษรา มีกลวิธีในการดัดแปลงนวนิยายเรื่องเมียน้อยของทมยันตี ซึ่งนำมาสู่บทละครโทรทัศน์ได้อย่างไรให้มีความน่าสนใจและได้รับการตอบรับที่ดี ผู้ศึกษาวิจัยเลือกเรื่องเมียน้อยมาศึกษา เพราะบทประพันธ์เรื่องนี้ได้รับความนิยมและความสนใจอย่างมากในรูปแบบของนวนิยายและได้เคยนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์มาแล้ว เมื่อนำกลับมา

ทำเป็นละครอีกครั้งยังคงได้รับการตอบรับที่ดีจึงสนใจนำมาศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของนวนิยายเรื่อง เมียน้อย

2. เพื่อศึกษากลวิธีการนำเสนอและการแปรรูปบทประพันธ์เรื่อง เมียน้อย ของทมยันตี จากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์ ของมาวิน อักษรา

ขอบเขตของการวิจัย

กรณีการศึกษาวรรณกรรมแปรรูปจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือนวนิยายของทมยันตีจำนวน 2 เล่ม เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์ ณ บ้านวรรณกรรม และบทโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ของมาวิน อักษรา จากสื่อออนไลน์

กรอบแนวคิด

1. ผู้ศึกษาได้ยึดแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างในส่วนของการวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายซึ่งทฤษฎีโครงสร้างเป็นการวิเคราะห์วรรณกรรมที่มุ่งพิจารณาองค์ประกอบหรือโครงสร้างของวรรณกรรมเป็นหลัก โดยหยิบประเด็นเพียงบางส่วนจากองค์ประกอบของโครงสร้างวรรณกรรม เช่น การเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง ปิดเรื่อง ตัวละครฉาก บทสนทนา การใช้สัญลักษณ์ แก่นเรื่อง ฯลฯ ที่ผู้วิจารณ์เห็นว่า เป็นจุดเด่นหรือจุดด้อย โดยนำประเด็นนั้นมาวิจารณ์ซึ่งอาจวิจารณ์โครงสร้างทั้งหมดทุกประเด็นหรือเพียงบางประเด็นก็ได้ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมไว้ดังนี้

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2542: 82) กล่าวว่า iva ทฤษฎีโครงสร้างนิยมเป็นทฤษฎีวรรณคดีสมัยปัจจุบันทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งมีแนวคิด

มุ่งเน้น และให้ความสำคัญต่อบัจจัยในการสร้างวรรณคดีอันได้แก่ รูปแบบ และความหมายสำคัญในการลำดับของคำ วลี และประโยคที่ประกอบเป็นข้อเขียนทางวรรณกรรมว่าก่อให้เกิดผลกระทบทางวรรณกรรมขึ้นกับผู้อ่านอย่างไร

2. การแปรรูปวรรณกรรมเป็นการเปลี่ยนงานจากรูปแบบหนึ่งไปสู่งานอีกรูปแบบหนึ่งให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เช่น การแปรรูปจากนวนิยายมาเป็นบทละครโทรทัศน์โดยมีการปรับเปลี่ยน จัดลำดับ ตัด หรือเพิ่มเติมเนื้อหา เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการนำเสนอที่ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งมีผู้กล่าวถึงการแปรรูปวรรณกรรมไว้ดังนี้

จักรกฤษณ์ ดวงพัตรา (2544: 21) กล่าวว่า iva การแปรรูปวรรณกรรมเป็นศาสตร์หนึ่งของการสืบทอด และสร้างสรรค์วรรณกรรมให้ดำรงอยู่ในรูปแบบอย่างใหม่ที่ท่ามกลางบริบทใหม่มีจุดมุ่งหมายใหม่โดยการรักษาเนื้อหาความคิดสำคัญ และคุณค่าของวรรณกรรมต้นฉบับไว้อย่างครบถ้วน เพราะการแปรรูปวรรณกรรมเน้นที่การดัดแปลงรูปแบบของวรรณกรรมเรื่องนั้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือโครงสร้างของวรรณกรรม โดยชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นหรือจุดด้อย โดยวิเคราะห์โครงสร้างครบองค์ประกอบหรือบางองค์ประกอบก็ได้ ในส่วนของการแปรรูปวรรณกรรมเป็นการปรับเปลี่ยนเนื้อหาจากเดิมให้มีกระชับและทันสมัยให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาบทประพันธ์ เรื่องเมียน้อย ของทมยันตี และบทละครโทรทัศน์ เรื่องเมียน้อยของ มาวิน อักษรา

2. สํารวจและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปวรรณกรรมจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์

3. วิเคราะห์ข้อมูล ตามทฤษฎีโครงสร้างวรรณกรรมและทฤษฎีแปรรูปวรรณกรรม

4. เรียบเรียงเนื้อหาเป็นรายงานการวิจัยและบทความงานวิจัย

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านวนิยายเรื่องเมียน้อย ของทมยันตี ได้รับความสนใจจากบรรดานักอ่านค่อนข้างมาก เพราะยังมีการพูดถึงบทประพันธ์ไว้อย่างแพร่หลายในโลกโซเชียลรวมถึงความสามารถในการดัดแปลงบทละครโทรทัศน์ของ มาวิน อักษรา ที่มีคนพูดถึงกลวิธีในการดัดแปลงและการเลือกนักแสดงให้สมบทบาทเข้าใจและสามารถถ่ายทอดอารมณ์ของตัวละครได้อย่างเหมาะสม

มาया แชลแนล (2562, ออนไลน์) กล่าวถึงละครเรื่องเมียน้อยว่า

...ละครไทยทุกวันนี้จะมีเรื่องราวที่หลากหลายหลายประเภทให้รับชมกันแต่ต้องยอมรับว่าหนึ่งในเรื่องราวละครที่ยังคงสร้างความน่าสนใจได้ดีเรื่อยมาก็คือละครที่มีเรื่องของ “เมียน้อย” เข้ามาเกี่ยวข้องถึงละครแนวนี้จะถูกมองว่าเป็นเรื่องหน้าเน่า และบางเรื่องก็มีการสะท้อนปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้นในผลงานอีกด้วย ซึ่งดูแล้วอาจจะไม่เหมาะสมต่อผู้ชมบางกลุ่ม แต่การตบตีแย่งสามีชาวบ้านก็เป็นอะไรที่สร้างความสนุกและสะใจให้กับผู้ชมเสมอมา...

การศึกษากลวิธีการดัดแปลงนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของบทละครโทรทัศน์ในด้านของ

โครงเรื่อง แก่นเรื่อง เนื้อหา ตัวละคร ฉากบรรยากาศ และบทสนทนา และศึกษากลวิธีการดัดแปลงจากนวนิยายเรื่องเมียน้อย ของทมยันตีสู่บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ของมาวิน อักษรา พบว่า ได้มีการถอดความจากนวนิยายมาเป็นบทละครโทรทัศน์ ซึ่งยังคงจุดมุ่งหมายของโครงเรื่อง และแก่นเรื่องไว้เหมือนกับนวนิยายแต่ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหา และมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในบางส่วน เพื่อให้เหมาะสมกับการแสดงและให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน นอกจากนี้บทละครโทรทัศน์ได้มีการเพิ่มตัวละครปรับเปลี่ยนฉากและบทสนทนาเพื่อให้มีความสมจริง การเพิ่มเติมตัวละครในการดำเนินเรื่อง การเพิ่มเติมปัญหาของตัวละครจนนำไปสู่การคลายปมให้มีความน่าสนใจและน่าติดตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เนื้อเรื่องย่อ

ชลา เด็กหญิงอายุ 14 ปี อาศัยอยู่ที่จังหวัดชลบุรี ชลามีความฝันอยากเป็นครูคณิตศาสตร์เพราะชลาช่วยพ่อของเธอทำบัญชีให้กับบริษัทที่พ่อของเธอทำงานอยู่เป็นประจำ พ่อของเธอทำงานอยู่โรงงานมันสำปะหลังในเมืองชลบุรีมาหลายปีและมีความสนิทสนมกับเสี่ยเจ้าของโรงงานเป็นอย่างมากและดื่มสังสรรค์ด้วยกันเป็นประจำ วันหนึ่งชลาไปหาพ่อที่ทำงานชลาได้พบกับเสี่ยเจ้าของโรงงานเป็นครั้งแรกเสี่ยเจ้าของโรงงานชื่นชอบชลาเป็นอย่างมากเพราะหญิงสาวมีหน้าตาที่งดงาม เสี่ยเจ้าของโรงงานจึงเดินทางมาที่บริษัทบ่อยครั้งขึ้นเพื่อที่จะได้เจอชลาและเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นเมื่อเสี่ยขอตรวจสอบบัญชีเงินของบริษัท จึงพบว่าบัญชีที่พ่อของชลาทำให้บริษัทนั้นมีจำนวนเงินที่หายไปจำนวนห้าแสนบาท ทำให้ครอบครัวของชลาเครียดมากเพราะไม่ทราบว่าเป็นเพราะเงินหายไปอย่างไร และเมื่อตรวจสอบพบว่าการทำบัญชีของ

แต่ละเดือนนั้นขาดตกหล่นไป พ่อของชลาจึงต้องรับผิดชอบกับจำนวนเงินที่หาย ทำให้พ่อของชลาหาวิธีแก้ไขและต้องหาเงินมาชดเชยให้กับเสียให้ได้ ซึ่งเสียมีกลอุบายวางแผนหากพ่อชลาไม่สามารถหาเงินมาชดเชยได้ก็จะขอให้ชลาไปอยู่กับเสียที่กรุงเทพฯ เมื่อชลาและทานพี่น้องชายของชลาที่แอบฟังอยู่ก็ได้ยิน ชลาจึงขอทำหน้าที่ลูกที่ดีขอช่วยเหลือครอบครัว แต่ตัวเองก็กลัวในสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น วันต่อมาเสียเจ้าของโรงงานมาที่บ้านของชลาเพื่อถามเรื่องเงินที่จะชดเชย พ่อของชลาขอคุยกับเสียเป็นส่วนตัว เมื่อชลาเห็นจึงได้ออกมาพูดคุยตกลงกับเสียว่าจะยอมไปอยู่กับเสียที่กรุงเทพฯ แต่ก่อนที่จะไปอยู่ขอให้พ่อทำบัญชีรายรับรายจ่ายให้เสร็จเสียก่อน เมื่อสองวันต่อมาพ่อของชลาทำบัญชีเสร็จสิ้นชลาจึงยอมไปอยู่ที่กรุงเทพฯ กับเสีย เมื่อมาถึงกรุงเทพฯ ชลาก็ได้รับความช่วยเหลือจากระเบียบซึ่งเป็นแม่บ้านของเสีย ระเบียบเป็นคนที่รู้จักนิสัยของเสียและไม่ขึ้นชอบเวลาที่เสียทำร้ายชลา ระเบียบจึงคอยช่วยวางแผนให้ชลาหนีจากเสีย

วันหนึ่งชลาได้พบเจอกับอ้อยซึ่งเป็นเพื่อนบ้านและกลายมาเป็นเพื่อนสนิทกัน อ้อยได้ช่วยปรับเปลี่ยนแปลงการแต่งตัวให้กับชลาให้ชดช้อยได้เห็นถึงความสวยของชลาจึงส่งให้ชลาไปประกวดมิสเมษาสาวสวยและเปลี่ยนชื่อจาก“ชลา”เป็น“ชลาธร” เพื่อให้ชื่อมีความยาวขึ้นในการประกวดครั้งนี้ ชลาก็ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวด และหลังจากนั้นชลาและอ้อยก็ได้พบกับเสียนายพันเสียคนนี้สนใจในความสวยของชลา ต่อมาก็ได้ร่วมงานกันที่บ้านของเสียในงานทำบุญเลี้ยงพระและคุณนายได้เห็นความสวยของชลาที่สะดุดตาจึงชักชวนให้ชลาไปประกวดนางงาม ชลาก็ได้เข้าร่วมประกวดนางงาม แต่ไม่นานก็ต้องถอนตัวออกจากการประกวด เพราะมีคนปล่อยข่าวว่าชลาหนีเป็น

เมียน้อยของเสียไม่เหมาะสมที่จะประกวดนางงาม หลังจากที่ชลาถอนตัวมาก็ได้ทำให้มีคนรู้จักมากขึ้นได้มีคนชักชวนไปทำงาน

หลังจากนั้นคณินทร์ได้มาเจอกับชลาพร้อมกับบอกว่าถึงเวลาแล้วที่ชลาจะต้องไปเจอทาน คณินทร์บอกว่าทานจะช่วยชลาให้พ้นจากเสียเจ้าของโรงงานมันสำปะหลังได้ ชลาจึงยอมและพร้อมที่จะไปพบทานพร้อมกับคณินทร์เมื่อชลาได้มาเจอกับทานครั้งแรกก็ได้ตกลงเจรจากัน ความฉลาดและความซื่อตรงของชลาทำให้ทานรู้สึกชอบและรักชลามาก และเมื่อได้ฟังความจริงจากปากชลาว่าสาเหตุที่ทำให้เธอต้องหยุดเรียนและต้องมาอยู่กรุงเทพฯ เพราะอะไร จึงยื่นมือช่วยเหลือชลาอย่างเต็มที่ และชลาก็สามารถออกมาจากชีวิตของเสียเจ้าของโรงงาน แต่เธอก็ยังไม่ออกจากการเป็นเมียน้อยสักที จนเมื่อชลาได้เจอกับตุลาทนายประจำตัวของทาน ตุลาคอยช่วยเหลือชลาทุกอย่างเมื่อทานเสียชีวิตตุลาจึงขออาสาที่จะดูแล ชลาและไม่รังเกียจในสิ่งที่ผ่านมา ตุลาสัญญา กับ ชลาว่าเธอจะไม่ต้องกลับไปเป็นเมียน้อยอีกเพราะตุลาจะมีชลาเพียงคนเดียว และทั้งคู่ก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2. การจัดแบ่งตอน

บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย ของทมยันตี มีความแตกต่างกับนวนิยายเรื่องเมียน้อย ของ ทมยันตีอย่างเห็นได้ชัด เพราะนวนิยายเรื่องเมียน้อยเป็นวรรณกรรมสำหรับการอ่าน เมื่อ มาวิน อักษรานำมาทำเป็นบทละครโทรทัศน์จึงต้องมีการแบ่งตอนใหม่จากนวนิยายเรื่องเมียน้อยทั้งหมด 48 ตอน เป็นบทละครโทรทัศน์จำนวน 22 ตอน

3. วิธีการดำเนินเนื้อหา

การนำบทประพันธ์เรื่องเมียน้อยของทมยันตี มาดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์ของมาวิน อักษรานำได้ใช้กลวิธีการดัดแปลง

ทางด้านเนื้อหาซึ่งแบ่งออกเป็น การเปิดเรื่อง การปิดเรื่อง การคงเนื้อหาไว้ การตัดเนื้อหาออกบางส่วน และยังมีกรเพิ่มตัวละคร เพื่อให้เนื้อหาของเรื่องมีความน่าสนใจ และน่าติดตาม ซึ่งใช้วิธีการดังนี้

3.1 กลวิธีการเปิดเรื่องและการปิดเรื่อง

บทประพันธ์เรื่อง เมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อย
<p>ประตูอัตโนมัติของร้านสรรพสินค้าขนาดใหญ่แห่งนั้นเปิดออกกว้าง ทำให้หญิงสาวกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังจะสวนเข้าไปถึงกับหยุดชะงัก เพราะผู้ที่ก้าวออกมาเป็นสตรีร่างระหง ผิวค่อนข้างคล้ำ หากคิ้วและดวงตาคมเข้ม ผมยาวเกล้าพันดลปไว้อย่างง่าย ๆ เปิดให้เห็นรูปหน้าค่อนข้างเรียวยาวมีลักษณะเป็นสง่า แปลกตา เครื่องแต่งตัวชุดสีน้ำเงินจัดปักลวดลายที่อกและชายแขนสามส่วนค่อนข้างกว้าง ด้วยฝีมือประณีต ชายกระโปรงแม้จะสูงเพียงแค่เข่าแต่เจ้าตัวก็สวมถุงเท้าบางใสทำให้น่องเพรียวได้รูปเนียนนวลดูขึ้น ท่าที่เดินตัวตรงไปยังรถมัสแตงสีแดงเจ็ดล้อ บอกถึงความมั่นใจในตัวเองเบื้องหลังมีพนักงานประจำร้านหอบถุงข้าวของตามไปอย่างนอบน้อม</p> <p>(ทมยันตี, 2562, น.1)</p>	<p>พ่อของชลาธรตี๋มเหล่าจนมาโดนเสียชู้ชยหลอกให้เซ็นเอกสารยกยอกเงินของบริษัทแล้วโดนกล่าวหาว่ากระทำผิดจึงต้องรับผิดชอบด้วยการหาเงินมาใช้หนี้บริษัท หากไม่มีเงินมาใช้หนี้บริษัทภายใน 3 เดือนจึงมีเงื่อนไขว่าให้ส่งชลาธรลูกสาวมาขัดดอกเบียแทน หลังจากนั้นพ่อและแม่ของชลาธรได้ปรึกษากันในเรื่องราวที่เกิดขึ้น และชลาธรมาได้ยินจึงรู้สึกสงสารพ่อที่ไม่มีเงินไปใช้หนี้บริษัท ชลาธรจึงยอมไปขัดดอกเบียตามเงื่อนไขของเสียชู้ชยชลาธรจึงต้องตกไปเป็นเมียน้อย...</p> <p>(มาวิน อักษรา, 2561, ออนไลน์)</p>

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่ากลวิธีการเปิดเรื่องของบทประพันธ์และบทละครโทรทัศน์จะแตกต่างกัน ซึ่งบทประพันธ์จะเป็นการเปิดแบบบรรยาย คือการบรรยายฉากและตัวละครเพื่อให้ผู้อ่านสามารถมองเห็นหรือจินตนาการถึงตัวละครได้อย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากบทละครโทรทัศน์ที่เปิดฉากโดยการผูกปมปัญหาตัวละครเพื่อให้ผู้ชมเกิดความสงสัยและอยากติดตามละคร

3.1.1 การเปิดเรื่อง นวนิยายเรื่อง เมียน้อย ผู้แต่งได้ใช้กลวิธีการเปิดเรื่องแบบบรรยายซึ่งเป็นการเปิดเรื่องโดยการบรรยายตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครมากขึ้น และจินตนาการเห็นภาพได้อย่างชัดเจน ในส่วนของบทละครโทรทัศน์เริ่มเปิดเรื่องด้วยการบรรยายปมปัญหา สร้างปมให้กับตัวละครเพื่อให้เรื่องน่าติดตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.2 การปิดเรื่อง การปิดเรื่องของบทประพันธ์เรื่อง เมียน้อย ของทมยันตี ใช้กลวิธีการปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรม และคลี่คลายปัญหาทั้งหมด ซึ่งในบทละครโทรทัศน์ มาวิน อักษรา ได้ใช้การปิดเรื่องเอาไว้แบบเดียวกันกับนวนิยายคือปิดเรื่องแบบสุชานาฏกรรมโดยมีรายละเอียดดังนี้

บทประพันธ์เรื่อง เมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อย
<p>ชีวิตคู่ของเราเริ่มต้นท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์รอบข้างจนฉันนึกขึ้นว่าอาชีพ เมียน้อยของฉันที่ผ่านมามีเรื่องร้ายกว่าการเป็นเมียหลวงเสียอีก คุณตุลาเคยบอกฉันว่าฉันว่า “คุณไม่ได้เป็นเมียหลวงเพราะผมสัญญาได้ว่าผมจะไม่มีวันมีคนอื่นอีก” คุณตุลาเข้าใจคำหยาบคายที่ฉันพูดอย่างแบบเนียน “แต่คุณเป็นเมียคนเดียวของผมต่างหาก” โห่ม ๆ ฉันเคยทุกข้อต่อการที่ปรากฏตัวเคียงคู่กับเขาหากคุณตุลาคุณฉันว่า “คุณทำยังกับว่าคุณต้องแอบ ๆ ซ่อน ๆ ผมไว้จนแหละ” เขาไม่เคยทำให้ฉันเจ็บช้ำน้ำใจด้วยคำพูดของเขาแม่สักนิด...</p> <p>(ทมยันตี, 2562, น.801)</p>	<p>เมื่อตุลาทราบข่าวชลาธรหลบไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัดตุลาจึงตามไปเจอแล้วบอกความจริงกับชลาธร ทั้งคู่จึงปรับความเข้าใจกัน “พี่รักชลา ถ้าพี่มีพันธะที่จะไม่มีวันพูดแบบกับชลาเพราะพี่เคยบอกชลาไว้ว่าพี่จะไม่ยอมให้ชลาเป็นเมียน้อยอีก แต่ตอนนี้พี่ไม่มีใครแล้วชลาที่ไม่มีเครื่องเวลาที่เราจะไม่ทิ้งกันไปอีกนักรเรียนชลาสัญญากับพี่นะว่าชลาจะไม่หนีพี่ไปไหนอีก” ชลาธร “สัญญาค่ะ” ทั้งคู่เข้าใจกันและอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข...</p> <p>(มาวิน อักษรา, 2561, ออนไลน์)</p>

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลวิธีการปิดเรื่องของบทประพันธ์และบทละครโทรทัศน์มีการปิดเรื่องที่เหมือนกันคือ แบบสุชนาฏกรรม แต่จะแตกต่างกันตรงด้านเนื้อหาของเรื่องเท่านั้น แต่สุดท้ายตัวละครทั้งบทประพันธ์และบทละครโทรทัศน์ก็พบเจอความสุขในตอนจบ

4. การตัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับการแสดง

จากนวนิยายเรื่อง เมียน้อย ของทมยันตี มีทั้งหมด 48 ตอน ซึ่งมาวิน อักษรา นำมาสร้างเป็นบทละครโทรทัศน์ จึงมีวิธีการ 5 วิธีในการปรับมาเป็นบทละครโทรทัศน์ เรื่องเมียน้อยจำนวน 22 ตอน ให้เหมาะสมกับการแสดงในการวิเคราะห์วิธีด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างการตัดแปลงจากนวนิยายมาเป็นบทละครโทรทัศน์ โดยนำบทประพันธ์เรื่องเมียน้อย ของทมยันตี มา

เปรียบเทียบกับบทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อยของมาวิน อักษรา ดังนี้

4.1 เนื้อหาที่คงไว้

เนื้อหาจากบทประพันธ์ของทมยันตี เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหายาวมาก เมื่อนำมาสร้างเป็นบทละครโทรทัศน์จึงทำให้มีการตัดจำนวนเนื้อหาให้เหลือน้อยลง เพราะถ้าหากบทละครยาวเกินไป เมื่อนำมาออกอากาศจะไม่น่าติดตาม ดังนั้นผู้เขียนบทละครโทรทัศน์จึงต้องเขียนบทให้มีกระชับและมีความน่าสนใจ โดยการเขียนบทละครโทรทัศน์ของมาวิน อักษรา นั้นก็ยังคงมีการคงเนื้อหาไว้ดังนี้

ตอนที่สี่เสียดกับชลาเป็นครั้งแรกและถูกใจความสวยของชลา ซึ่งในบทละครโทรทัศน์ยังคงเนื้อหาในตอนนีไว้เหมือนในบทประพันธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทประพันธ์เรื่องเมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย
<p>มานี่ชิลลาฉันเดินเข้าไปใกล้ แต่รู้ได้ด้วยสัญชาตญาณว่า ดวงตายิบยิบภายใต้แว่นดำคู่นั้นจับจ้องอยู่ที่ฉันไม่วางตา ให้อาเสี่ยเสี่ยชิลลาฉันยกมือไหว้ อาเสี่ยหัวเราะรำ ยกมืออวบอุมือรับไหว้ฉันอย่างเก้งก้างเสมอออกลูกสมุห้เหลอนาลักลิคนพูดพยายามจะตัดเสียงให้ชัดแต่ดูจะไม่เป็นผลนัก เรียบขึ้นไหนแล้วละ? คราวนี้เสี่ยกระดกลิ้นรัวติด ๆ กันอย่างน่าขมอหกแล้วครับ ฮ้า...สำมะคังเลียนแก่งอายุเท่าหลาย? สิบสี่แล้วครับฉันเดินเสี่ยหนนี้โดยเร็ว ถ้าฉันรู้ว่าก้าวนั้นเป็นก้าวที่ฉันเดินเข้าไปหาทางแยกในชีวิต ฉันจะไม่มีวันก้าวเข้าไปเป็นอันขาด ฉันคงยินดีที่จะเดินอ้อมโลกทั้งโลกเป็นแน่ทีเดียว... แต่ใครจะรู้อนาคตตนเองโดยเฉพาะ...ฉันก้าวเข้าไปแล้วเสี่ยด้วย</p> <p>(ทมยันตี, 2562, น.12-13)</p>	<p>นี่ลูกสาวคนโตของหัวหน้าหรือ? ครับ ไม่ได้เจอตั้งนานโตขึ้นเป็นกอง ดูพอหวงนะเอาเก็บไว้บ้าน น้อยขึ้นอะไรละ? มอหกคะ มอหก? ก็กำลังจะเข้ามหาวิทยาลัยและดูที่ไหนไว้ยัง ไม่ได้คิดคะ ชลาขอตัวกลับก่อนนะ พ่อก็รีบกลับนะคะ แม่เตรียมกับข้าวไว้ให้พ่อกินอยู่อา ไป ไป เตี่ยพอรีบกลับ หัวหน้านี้มีบุญนะ</p> <p>มีลูกสาวคอยเป็นห่วงแถมยังสวยอีกด้วย</p> <p>(มาวิน อักษรา, 2561, ออนไลน์)</p>

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทละครโทรทัศน์ยังมีการคงเนื้อหาของบทประพันธ์ไว้เพื่อไม่ให้เนื้อเรื่องแตกต่างไปจากเดิม เพราะหากผู้ที่เคยอ่านบทประพันธ์มารับชมละครจะเกิดข้อสงสัยทำให้สับสนได้และจะเกิดการเปรียบเทียบหากผู้อ่านพอใจในบทประพันธ์มากกว่าจึงทำให้มาวิน อักษรายังคงเนื้อหาของบทประพันธ์ไว้

4.2 การตัดเนื้อหาบางส่วนออก

จากการศึกษาบทประพันธ์เรื่องเมียน้อยเพื่อตัดแปลงมาเป็นบทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อยมีการตัดเนื้อหาบางส่วนออกเพื่อให้การแสดงละครมีความสนุกและกระชับมากขึ้น โดยมาวิน อักษรา ได้ตัดเนื้อหาบางตอนออก ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนที่ชลาตัดสินใจจะไปอยู่กับเสี้ยที่กรุงเทพฯ ในบทประพันธ์จะมีการคุยเจรจาต่อรองกันก่อนที่จะตัดสินใจ แต่ในบทละครโทรทัศน์ชลา

ยอมตัดสินใจไปเพราะไม่ยอมให้ครอบครัวเดือดร้อนโดยไม่มีการเจรจากันก่อน โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทประพันธ์เรื่องเมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย
<p>ลู่เลื่องแล้วละ? ไช้คะ รู้เกินพอทีเดียว พ่อไม่เคยจะเชื่อใจใครง่ายเกินไป 'เสี้ย' หัวเราะเจื่อนๆ "ไม่ไช่ยังงั้น เงินมันขาดบัญชีจริง ๆ ถูกคะ เงินมันขาดบัญชีแต่จะขาดยังไง เรื่อย่าพูดกันดีกว่าปัญหา มีอยู่ว่า ถ้าเรากดลงตามข้อเสนอของเสี้ย เราจะมีอะไรรับประกันได้เราจะไม่ยุ่งยาก ภายหลังจากว่ามาเลย เลี่ยงทำไหว้วามา เงินสองหมื่นเงินเดือนอีกเดือนละสองพัน ตกลง แต่ต้องไปอยู่กรุงเทพฯ ด้วยนาแล้วจะไปด้วยกันเมื่อไหร่ เสี้ยเอาเงินมาเร็ว อำนาจความสะดวกทำให้พอเร็วฉันทักไปได้เร็ว <u>ชลาตกลงใจแน่แล้วหรือ? ไช้จะชลาคิดดีแล้ว</u></p> <p>(ทมยันตี, 2562, น.74-75)</p>	<p>เสี้ยมาทำไม? อ้าวจะมามบอกว่าอ้าวเปลี่ยนใจ เสี้ยเปลี่ยนใจจะไม่เอาเรื่องพวกเราแล้วไช้ใหม่? จะบ้าหรือ เงินตั้งห้าล้านใครจะไม่เอาเรื่องผีนไปหรือเปล่า เสี้ยเปลี่ยนใจเรื่องอะไรละ คือตอนนี้ โรงงานกำลังร้อนเงิน อ้าวเปลี่ยนใจจากเจ็ดวันเหลือแค่สามวัน มันจะมีประกันมากเกินไปแล้ว ถ้าอ้าวเป็นหัวหน้าอ้าวจะ ยอมยกลูกสาวให้มาใช้หนี้แทนครอบครัวจะได้ไม่เดือดร้อน ลูกสาวก็จะได้สบายด้วยไง มันจะมากเกินไปแล้ว คนอย่างอ้าวอยากได้อะไรก็ต้องได้ บอกให้ยกให้ดีๆ ไม่ชอบก็ต้องทำกันแบบนี้ ถ้าฉันยอมไปพอกับแม่ของฉันจะไม่ต้องเดือดร้อนแล้วไช้ใหม่? ไช้ ได้จ้ะฉันจะไป ...</p> <p>(มาวิน อักษรธา, 2561, ออนไลน์)</p>

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทละครโทรทัศน์มีการตัดเนื้อหาบางส่วนออกเพื่อให้ละครสั้นลงและกระชับมากขึ้น เพื่อให้เรื่องยาวนานจนเกินไปเพราะอาจจะทำให้ผู้รับชมละครไม่ติดตาม

4.3 เนื้อหาที่เปลี่ยนแปลง

จากการศึกษาในบทประพันธ์กับบทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย มีการเปลี่ยนแปลงในด้าน

ของเนื้อหา ยกตัวอย่างดังนี้

ตอนที่ท่านกษณะเสียชีวิต ในบทประพันธ์จะเขียนเพียงให้ท่านกษณะเสียชีวิตด้วยโรคภัยของท่าน แต่ในบทละครโทรทัศน์ดัดแปลงเพิ่มขึ้นมาโดยสร้างปมให้ตัวละคร คือท่านกษณะจะเสียชีวิตจากการถูกยิง และสร้างปมปัญหาในเรื่องว่าใครเป็นคนฆ่าท่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทประพันธ์เรื่องเมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย
<p>ในวันรุ่งขึ้น หนังสือพิมพ์ก็พาดหัวข่าว <u>อาการของท่านทรุดหนักลงด้วยโรคแทรกซ้อนและเพียงวันเดียวก็ติดตามข่าวการถึงแก่อสัญกรรม</u></p> <p>"ท่าน...ตายแล้วคะ" หลายคนอาจจะใจที่จะคุกเขาให้เป็นครั้งสุดท้าย และหลายคนอาจจะเต็มตื่น อารมณ์เมื่อที่แบรับนำข่าวชิต น้ำที่รินไหลผ่านถ้ำลงสู่พานรองเบื้องล่างแสดงให้เห็นว่า ยามสุดท้ายของชีวิต แม้แต่น้ำหยดเดียวก็ไม่สามารถจะก้าไว้ได้...ดวงหน้าของท่านสงบเสียเหลือเกินเพียงแต่ถ้าอกระเพื่อมสักนิด มีเสียงกรนอีกหน่อยก็จะเหมือนยามที่ท่านเคยบอกฉันว่า "ขอนอนสักตื่นนะชลา อีกชั่วโหม่งปลุกด้วย ?" คราวนี้ให้ปลุกอย่างไร ท่านก็ "หลับไม่ตื่นพื้นไม่มี หนีไม่พ้นตอนที่ฉันค่อยๆ รินน้ำหยาดหยดลงไป ฉันไม่ได้ขอโทษกรรมจากท่านเพราะฉันแน่ใจว่าจะระหว่าง "เรา" ไม่เคยที่จะทำเวรกรรมต่อกันไว้ท่านให้ความเมตตาต่อฉันตลอดมา และฉันก็ตอบแทนท่านด้วยความกตัญญูเช่นกัน</p> <p>(ทมยันตี, 2562, น.634)</p>	<p><u>แกชลาแกฆ่าท่าน ฉันไม่ได้ยิง ฉันจะทำไฉนจะให้ตายฉันก็ไม่ทำ แกนั่นแหละทำฉันไม่ได้ทำ</u></p> <p>แกแหละทำ เพราะว่าแกอยากจะทำกับตุลา อย่างเปิดเผยไง หยุดเถียงกันสักทีได้ไหม ฉันจะไม่ยอมให้ผ้าฉันตายฟรีหรอก เรื่องนี้จะต้องมีคนรับผิดชอบ</p> <p>(มาวิน อักษรธา, 2561, ออนไลน์)</p>

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าบทละครโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาบางส่วน ให้มีความเหมาะสมกับปัจจุบัน เพราะบทประพันธ์ของทมยันตี ได้นำมาเผยแพร่เป็นเวลานาน เมื่อนำมาทำเป็นบทละครโทรทัศน์ในปัจจุบันนี้ จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับช่วงเวลาและผู้รับชม

4.4 เนื้อหาที่ปรับให้เหมาะสมกับการแสดง

จากการศึกษาบทประพันธ์เรื่องเมียน้อย มีเนื้อหาที่ละเอียดแล้วมีการบรรยายค่อนข้างที่ซับซ้อนมีปมปัญหาค่อนข้างมาก เมื่อนำมาสร้าง

บทละครโทรทัศน์จึงมีการปรับเนื้อหาให้เหมาะกับการแสดงและมีการเพิ่มเติมเนื้อหาจากเดิมเพื่อให้บทละครโทรทัศน์มีความน่าสนใจและน่าติดตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ชลาธรกับคณินทร์แบ่งเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากท่านกฤษณะซึ่งในบทละครโทรทัศน์ เมื่อคณินทร์เอาแหวนเพชรมาคืนชลาธรได้มีการเจรจาเพื่อชลาธรยอมรับแหวนเพชรคืนซึ่งมีการปรับเปลี่ยนจากบทประพันธ์โดยคณินทร์ได้บอกให้ชลาธรเก็บเงินไว้ตกแต่งเรือนหอ แต่ในบทละครโทรทัศน์คณินทร์ได้ให้ชลาธรเก็บเงินไว้เป็นสมบัติกันถุก โดยมีรายละเอียดดังนี้

บทประพันธ์เรื่องเมียน้อย	บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย
ฉันเอาเช็คไปขึ้นเงินแล้วครึ่งหนึ่ง... ตามสัญญา และนี่สิ่งสุดท้ายคือแหวนเพชรวงนั้น ฉันเอาแค่เงินสดเท่านั้น ไอ้ที่เอาของเธอคืนไป คนอย่างฉัน ถ้าใครตรงมา ฉันก็ตรงไปเราอาจจะต้องพึ่งกันอีกนาน ท่านให้ฉันมาบอก ด้วยว่า อาทิดย์หน้าให้เธอย้ายบ้านได้ ตอนนี้ให้เธอไปตกแต่งเอาตามใจชอบ คิดเสียว่าเป็นเรือนหอ (ทมยันตี, 2562, น.466)	ฉันเอาเช็คไปขึ้นเงินแล้วนะ และนี่คือเงินของเธอครึ่งหนึ่ง ตามที่เราคุยกันไว้ ขอขอบคุณค่ะ ส่วนแหวนกับสร้อยเนี่ย ฉันคืนให้เธอ คินทำโมคะ ทำโมคะคุณไม่เอาไปขายแล้วก็เอาเงินมาแบ่งกัน คนละครึ่งเหมือนเช็คเพราะถ้าใครตรงมา ฉันก็ตรงไป ฉันเอาแค่เงินสดส่วนทรัพย์สินสร้อยกับแหวนเนี่ย ท่านให้เธอ เธอก็เอาไปใส่ซะ ชลาไม่ค่อยได้ใส่หรอกค่ะ ถ้าเธอไม่ใส่เธอก็เก็บเอาไว้เป็นสมบัติ (มาวิน อักษรา, 2561, ออนไลน์)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทละครโทรทัศน์มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้เหมาะสมกับการแสดงมากขึ้น เพราะบทประพันธ์เป็นวรรณกรรมสำหรับอ่าน ส่วนบทละครโทรทัศน์เป็นวรรณกรรมเพื่อการแสดง เมื่อนำมาทำเป็นละครจะต้องปรับเปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้ผู้แสดงสามารถถ่ายทอดเรื่องราวของตัวละครได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้รับชมละครสามารถเข้าถึงตัวละครได้

4.5 เนื้อหาที่เพิ่มเข้ามา

บทประพันธ์เรื่องเมียน้อย ของทมยันตีถือว่าเป็นบทประพันธ์ที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก เมื่อนำมาประพันธ์เป็นบทละครโทรทัศน์ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงจึงทำให้ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์เพิ่มเติมส่วนเนื้อหาของเรื่อง

ที่แตกต่างออกไปจากบทประพันธ์ เพื่อให้ละครมีความน่าสนใจ และน่าติดตามมากยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ท่านกฤษณะถูกยิงภายในบ้านพักและทุกคนในบ้านสงสัยว่าชลาธรเป็นคนยิงท่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉันไม่ได้ยิง ฉันจะไปยิงได้ยังไงให้ตายฉันก็ไม่มีวันทำแกแหละทำฉันไม่ได้ทำ เพราะว่าแกอยากจะคบกับตุลาอย่างเปิดเผยไง ไม่จริงฉันไม่ได้ยิง หยุดเถียงกันซะที ฉันจะไม่ยอมให้ผัวฉันตายฟรีหรอก เรื่องนี้จะต้องมีคนรับผิดชอบ

(มาวิน อักษรา, 2561, ออนไลน์)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการที่บทละครโทรทัศน์ได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาเข้ามาเพื่อต้องการที่จะให้ละครมีความสนุกสนานและน่าติดตาม เพื่อเป็นการเพิ่มเติมอรรถรสให้แตกต่างจากบทประพันธ์เพื่อให้ผู้รับชมละครพึงพอใจและให้คำชื่นชม และสร้างความสุขให้กับผู้รับชม

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาทวิวิธีการดัดแปลงนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อย พบว่าองค์ประกอบของบทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อยของ มาวิน อักษรา มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้กระชับ และเข้ากับปัจจุบันมากขึ้น แต่ยังคงจุดมุ่งหมายของแก่นเรื่อง โครงเรื่อง ไว้เหมือนกับบทประพันธ์ของ ทมยันตี แต่มีการนำเสนอ ฉากบทสนทนา ตัวละคร ที่แตกต่างออกไป เพื่อเพิ่มอรรถรสให้กับบทละครโทรทัศน์และเพิ่มบทบาทของตัวละครเพื่อให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้บทละครโทรทัศน์ได้มีการจัดแบ่งตอนใหม่เพื่อให้เนื้อหายาวจนเกินไป จากบทประพันธ์มีทั้งหมด 48 ตอน เป็นบทละครโทรทัศน์ 22 ตอน

จากการศึกษาองค์ประกอบของบทประพันธ์เมื่อเปรียบเทียบกับบทละครโทรทัศน์ทราบว่าบทละครโทรทัศน์มีการคงเนื้อหาในส่วนของ แก่นเรื่อง ตัวละคร และเนื้อเรื่องไว้บางส่วน และมีการตัดเนื้อหาออกบางส่วน เนื่องจากบทประพันธ์เรื่องเมียน้อย ของทมยันตีมีการบรรยายเนื้อหาอย่างละเอียด เมื่อนำมาสร้างเป็นบทละครโทรทัศน์จึงจำเป็นต้องตัดเนื้อหาบางส่วนออกไป เพื่อให้บทละครโทรทัศน์มีความกระชับ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับเวลา

ส่วนการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับการแสดงการนำบทประพันธ์ของทมยันตี มาดัดแปลงเป็นบทละครโทรทัศน์มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนให้มีความละเอียดลดย่อยลง เพื่อให้บทละครโทรทัศน์ไม่ยาวจนเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผู้รับชมเริ่มไม่ติดตาม อีกทั้งการปรับเนื้อหาบางส่วนออกยังทำให้บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นและ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา มีการเปลี่ยนบทบาทของตัวละครให้มีความโดดเด่น และให้ความสำคัญกับตัวละครทุกตัวมีการเปลี่ยนแปลงฉากบรรยากาศและบทสนทนาบางส่วน เพื่อให้บทละครโทรทัศน์กระชับและเข้าใจง่าย สุดท้ายการเพิ่มเติมเนื้อหาเข้ามาได้มีการเพิ่มเนื้อหาของบทละครโทรทัศน์ที่แตกต่างจากบทประพันธ์ของทมยันตี เพื่อเพิ่มอรรถรสในการติดตามละครโทรทัศน์และสร้างจุดสนใจให้ผู้ชมอยากติดตาม ทำให้ละครโทรทัศน์มีความสนุกสนาน

สรุปได้ว่าทวิวิธีการดัดแปลงจากนวนิยายสู่บทละครโทรทัศน์เรื่อง เมียน้อย มีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาในบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับการแสดง ยังคงจุดมุ่งหมายของ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง เหมือนกับในบทประพันธ์ของทมยันตี แต่อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในบางตอนปรับเปลี่ยนจากเพิ่มเนื้อหาและตัวละครเข้ามาเพื่อให้เนื้อเรื่องมีอรรถรสและน่าสนใจ ซึ่งยังคงคุณค่าของบทประพันธ์เดิมไว้ ทำให้บทละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อย สามารถสร้างความน่าตื่นตึ่ง และน่าติดตามให้กับผู้รับชมได้เป็นอย่างดี จนทำให้ผู้รับชมติดตามละครโทรทัศน์เรื่องเมียน้อยเป็นจำนวนมาก

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2542). *เอกสารคำสอน ทฤษฎีวรรณคดี*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จักรกฤษณ์ ดวงพิตรรา. (2544). *แปล แปลงและแปรรูปบทละคร*. กรุงเทพฯ: ศยาม.
- ทมยันตี (นามแฝง). (2562). *นวนิยายเมียน้อย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- มาयाแชนแนล. (2562). *เรตติ้งละครไทยเกาะกระแส 'เมียน้อย'*. ค้นหวันที่ 29 มกราคม 2562. จาก <https://www.facebook.com/mayachannelpage/posts>.
- มาวิน อักษรา. (2561). *บทละครเรื่องเมียน้อย*. ค้นหวันที่ 22 มิถุนายน 2562. จาก <https://www.thairath.co.th/novel>.

ผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

The Effect of Product Management and Organizational Growth of Food Supplement Businesses in Thailand

วรรณชนก ขามช่วง¹, นวลละออง อรรถรังสรรค์² และพงศธร ตันตระบัณฑิตย์³

Wanchanok Kamchaung¹, Nuanlaong Attharangsarn² and Pongsatorn Tantrabondit³

Received: 4 June 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 17 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย จำนวน 154 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และด้านการทดสอบตลาด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การเจริญเติบโตขององค์กร ด้านการเจาะตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูง ด้านการสร้างสรรคและนำเสนอคุณค่าที่ก้าวล้ำสมัย ด้านการขยายตัวโดยการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ และด้านรายได้และผลตอบแทน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากการเปรียบเทียบ พบว่าธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ที่มีรายได้ในการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินงานแตกต่างกัน ความสัมพันธ์และผลกระทบของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย พบว่าการจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และด้านการทดสอบตลาด มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการเจริญเติบโตขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริม ควรตระหนัก และให้ความสำคัญเกี่ยวกับจัดการผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน เพราะการจัดการผลิตภัณฑ์สะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะ คุณภาพของสินค้าหรือบริการ และก่อให้เกิดการเจริญเติบโตขององค์กรตามที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การจัดการผลิตภัณฑ์, การเจริญเติบโตขององค์กร, ธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Business Administration, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

^{2,3} Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were to study the impact of product management on the growth of the organization of supplement businesses in Thailand using a questionnaire as a research method to collect data from 154 marketing executives of the supplement businesses in Thailand. Statistics used for data analysis were multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The results of the research showed that the product management and product development were at the highest level. Development and conceptual testing, marketing strategy development, and market testing were at the high level. The growth of organization on market penetration with high growth, creativity and advanced value presentation, expansion by becoming a business partner, and income and compensation were at the high level. According to the comparison, it was found that the supplement businesses in Thailand had different operating income and duration. For the relationship and impact of the supplement businesses in Thailand, it was showed that product management, product development, marketing strategy development, and market testing had the positive relationship and impact on the growth of the organization with statistical significance at the level of 0.05. Therefore, the results from this research indicated that the supplement business marketing executives should be aware and prioritize about product management to create competitive advantages because product management reflected features and quality of products or services and caused the growth of the organization as expected.

Keywords: Product Management, Organizational Growth, Food Supplement Businesses in Thailand

บทนำ

แนวโน้มของผู้คนให้ความสนใจในเรื่องการดูแลสุขภาพมากขึ้น ซึ่งมีผลจากปัจจัยหลายประการ อาทิ สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ทางน้ำ และสารเคมีที่ปนเปื้อนในอาหาร รวมถึงการนำเสนอของสื่อในรูปแบบต่างๆ เกี่ยวกับความสำคัญของการดูแลสุขภาพ จึงทำให้ผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น อีกทั้งแนวโน้มผู้บริโภคมีรายได้เฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่งพบว่ารายได้และค่าใช้จ่ายฯ ตั้งแต่ปี 2550 ถึง 2560 เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คือรายได้เพิ่มจาก 18,660 บาท เป็น 26,946 บาท

และค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 18,660 บาท เป็น 26,946 บาท และค่าใช้จ่ายเพิ่มจาก 14,500 บาท เป็น 21,437 บาท ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลต่างของรายได้ และค่าใช้จ่าย ในปี 2560 พบว่ารายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ 5,509 บาท ต่อเดือน หรือประมาณ 1,900 บาทต่อคน ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 2.9 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) จึงทำให้มีอำนาจในการใช้จ่ายเพื่อการดูแลสุขภาพในเชิงป้องกันมากกว่าการรักษาผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริโภคให้ความสนใจเพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่องการดูแลสุขภาพเห็นได้จากการที่มีผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เข้ามา

แข่งขันในตลาดมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้ประกอบการรายเก่า มีการขยายฐานกลุ่มลูกค้ามากขึ้น ส่งผลให้สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพมีอัตราการเติบโตสูงขึ้น โดยเฉพาะตลาดอาหารเสริมความงาม อาหารเสริมสุขภาพและรักษาโรค และอาหารเสริมเพิ่มสมรรถภาพทางร่างกาย (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560) ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีทั้งรูปแบบเม็ด ผง และเครื่องดื่มบรรจุขวด เพื่อความง่าย สะดวก และสามารถตอบโจทย์ให้กับผู้บริโภคที่มีข้อจำกัดด้านเวลา และต้องการความรวดเร็วเมื่อตลาดผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ทำให้การดำเนินงานทางการตลาดแบบเดิมไม่สามารถทำให้ธุรกิจยืนหยัดอยู่ได้ (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2560) ดังนั้นธุรกิจจึงให้ความสำคัญในการปรับปรุงกระบวนการจัดการและวิธีต่างๆ ทางการตลาด โดยเฉพาะการจัดการผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อองค์กรเติบโต

การจัดการผลิตภัณฑ์ (Product Management) ถือเป็นการบริหารตลาดที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรให้มีความแตกต่างของสินค้าและบริการสำหรับธุรกิจที่มีการแข่งขันสูงรวมถึงพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีความต้องการและความคาดหวังต่อสินค้าและบริการมากยิ่งขึ้น นอกจากการจัดการผลิตภัณฑ์จะ ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นและส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรอีกทั้งผลสำเร็จของการจัดการผลิตภัณฑ์ขึ้นอยู่กับการทำงานที่มีการวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับการจัดการผลิตภัณฑ์การตัดสินใจด้านผลิตภัณฑ์ การพัฒนาส่วนประสมทางการตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมถึงการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ในองค์กรและควบคุมประเมินผลการดำเนินงานทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ควบคู่กันโดยกระบวนการจัดการผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ การพัฒนาและทดสอบแนวความคิด (Concept Development and Testing) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy Development) และการทดสอบตลาด (Market Tests) (รณชัย ดันตระกูล, 2551) การจัดการผลิตภัณฑ์ที่ดีจะสามารถสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กรส่งผลให้องค์กรสามารถเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

การเจริญเติบโตขององค์กร (Organizational Growth) การที่จะทำให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้ยาวนานหลายยุคหลายสมัยนั้น จำเป็นต้องมีผู้สืบทอดที่มีวิสัยทัศน์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและสภาพแวดล้อมสังคมทางธุรกิจ และมีการปรับปรุงระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างประสิทธิภาพรองรับการขยายตัวธุรกิจในอนาคต รวมไปถึงการทำงานที่โปร่งใสเพื่อให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และมีการส่งเสริมการสร้างสรรคและนวัตกรรมใหม่ๆ การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะทำให้กิจการดำรงอยู่ได้ โดยมีปัจจัยสำคัญที่ทำให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโต ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ การเจาะตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูง (Market Penetration to Growth Rate Hight) การสร้างสรรคและนำเสนอคุณค่าที่ก้าวล้ำสมัย (Creativity and Presentation to Modern Value) การขยายตัวโดยการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ (Expansion Business to Alliances) รายได้และผลตอบแทน (Revenue and Benefit) (Thomson. 2009) ดังนั้นการที่จะทำให้องค์กรสามารถอยู่รอด และเติบโตอย่างยั่งยืน องค์กรควรมีการรักษาความสามารถทางการแข่งขันและมีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมความก้าวหน้าเพื่อให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบ การจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบกับการเจริญเติบโตขององค์กรหรือไม่ อย่างไรซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตขององค์กร อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการตัดสินใจในการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้แก่กลุ่มธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยที่จะสามารถนำไปใช้ในแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์และการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจมีการเจริญเติบโตในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการผลิตภัณฑ์และการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการผลิตภัณฑ์กับการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย
3. เพื่อทดสอบผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย จำนวน 8,029 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562: เว็บไซต์) โดยกลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 400 คน โดยเปิดตาราง Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 40-43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยดำเนินการ 1) จำแนกผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยตามภูมิภาค 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่างของผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยตามสัดส่วน 3) ทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนข้อ 2 โดยใช้คอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 154 ฉบับ มีอัตราการตอบกลับร้อยละ 38.5 สอดคล้องกับ Aaker, Kumar & Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราการตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ที่ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย ที่ตั้งของธุรกิจ รูปแบบของธุรกิจ ระยะเวลาดำเนินงาน ทุนในการดำเนินงาน จำนวนพนักงาน รายได้ในการดำเนินงานต่อปี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการผลิตภัณฑ์ของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ซึ่งการจัดการผลิตภัณฑ์เป็นตัวแปรอิสระ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความแตกต่าง มีเอกลักษณ์โดดเด่นเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า 2) ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 5 ข้อ โดยครอบคลุมการนำเสนอแนวคิดใหม่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสอดคล้องกับสังคมยุคดิจิทัล 3) ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด จำนวน 5 ข้อ โดยครอบคลุมการแบ่งตลาดออกเป็นกลุ่มย่อยๆ โดยแบ่งตามความต้องการตามลักษณะตลาด หรือตามพฤติกรรมของลูกค้าที่มีความต้องการที่แตกต่างกันอยู่เสมอ และ 4) ด้านการทดสอบตลาด จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมการนำเสนอการปรับปรุงแนวความคิดให้เข้ากับสถานการณ์มากขึ้น เพื่อเป็นการทดสอบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวแปรตาม สามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเจาะตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูง จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมการบริหารจัดการองค์กรเพื่อที่จะสามารถพัฒนาและเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดได้ในตลาดที่มีอัตราการเติบโตสูงขึ้น 2) ด้านการสร้างสรรคและนำเสนอคุณค่าที่ก้าวล้ำสมัยจำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมสร้างกระบวนการความรู้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาแนวคิดในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสินค้าหรือบริการให้ดียิ่งขึ้น และ 3) ด้านการขยายตัวโดยการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจจำนวน 4 ข้อ โดย

ครอบคลุมการบริหารจัดการการกำหนดนโยบายร่วมกับคู่ค้าทางพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อที่จะทำให้ธุรกิจมีการขยายตัวและเติบโตอย่างยั่งยืน และ 4) ด้านรายได้และผลตอบแทน จำนวน 4 ข้อ โดยครอบคลุมความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในการสร้างรายได้หรือกำไรให้กับองค์กร

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation ซึ่งการจัดการผลิตภัณฑ์ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.474-0.873 และการเจริญเติบโตขององค์กร มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.769-0.988 ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับสมบัติ ท้ายเรือคำ (2553: 112-114) ได้เสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกรายข้อเกินกว่า 0.40 เป็นค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามที่ยอมรับได้ ถือว่ามีคุณภาพในระดับดีถือว่ารายข้อของแบบสอบถามมีความสอดคล้องกันระหว่างรายข้อของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการจัดการผลิตภัณฑ์ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.901-0.956 และและการเจริญเติบโตขององค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.940-0.985 ซึ่งสอดคล้องกับ สรายุทธ กันหลง (2555: 5) ได้เสนอว่าค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ต้องมีค่า 0.60 ขึ้นไปจึงจะถือว่ายอมรับได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยในวันที่ 2 กันยายน 2562 จำนวน 400 คน โดยแนบซองจดหมาย

ตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบกลับทางไปรษณีย์ภายใน 15 วัน หลังจากที่ได้รับแบบสอบถาม เมื่อครบกำหนด ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา จำนวน 95 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการโทรศัพท์ติดตามผู้บริหารฝ่ายการตลาดธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย 2 พฤศจิกายน 2562 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาอีกจำนวน 59 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 154 ฉบับ รวมระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล 60 วัน โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 121)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก ให้ 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 99-100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของ ผลกระทบของการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มีต่อการเจริญเติบโตขององค์กรของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ซึ่งเขียนสมการได้ ดังนี้

เมื่อ

ONG แทน การเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม

CDT แทน การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด

PD แทน การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

MSD แทน การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

MT แทน การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาด ของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	30	19.48
1.2 หญิง	124	80.52
รวม	154	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 25 ปี	20	12.99
2.2 25-35 ปี	58	37.66
2.3 36-45 ปี	60	38.96
2.4 มากกว่า 45 ปี	16	10.39
รวม	154	100.00
3. สถานภาพ		
3.1 โสด	63	40.91
3.2 สมรส	85	55.19
3.4 หย่าร้าง	6	3.90
รวม	154	100.00
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ปริญญาตรีหรือต่ำกว่า	52	33.77
4.2 สูงกว่าปริญญาตรี	102	66.23
รวม	154	100.00
5. ประสบการณ์ในการทำงาน		
5.1 น้อยกว่า 5 ปี	19	12.34
5.2 5-10 ปี	43	27.92
5.3 11-15 ปี	28	18.18
5.4 มากกว่า 15 ปี	64	41.56
รวม	154	100.00
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
6.1 กว่า 40,000 บาท	32	20.78
6.2 40,000-60,000 บาท	40	25.98
6.3 60,001-80,000 บาท	24	15.58
6.4 มากกว่า 80,000 บาท	58	37.66
รวม	154	100.00

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทยประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ตำแหน่งงานในปัจจุบัน (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารฝ่ายการตลาด ของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
7. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน		
7.1 ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	116	75.32
7.2 ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด	23	14.94
7.3 อื่นๆ เช่น ผู้บริหารงานทั่วไปและเจ้าหน้าที่การตลาด	15	9.74
รวม	154	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้บริหารฝ่ายการตลาด ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 80.52) อายุ 36-45 ปี (ร้อยละ 38.96) รองลงมา 25-35 ปี (ร้อยละ 37.66) สถานภาพ สมรส (ร้อยละ 55.19) รองลงมา โสด (ร้อยละ 40.91) ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 66.23) ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 41.56)

รองลงมา 5-10 ปี (ร้อยละ 27.92) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 80,000 บาท (ร้อยละ 37.66) รองลงมา 40,000-60,000บาท (ร้อยละ 25.98) และตำแหน่งงานในปัจจุบัน ผู้จัดการฝ่ายการตลาด (ร้อยละ 75.32) รองลงมา ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด (ร้อยละ 14.94)

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการผลิตภัณฑ์โดยรวมและรายด้านของผู้บริหารฝ่ายการตลาด ธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

การจัดการผลิตภัณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การพัฒนาและทดสอบแนวความคิด	4.41	0.52	มาก
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์	4.51	0.50	มากที่สุด
3. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด	4.38	0.45	มาก
4. การทดสอบตลาด	4.32	0.58	มาก
โดยรวม	4.41	0.41	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารฝ่ายการตลาด มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการจัดการผลิตภัณฑ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการ

พัฒนาผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.51$) และอยู่ในระดับมากจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การพัฒนาและทดสอบแนวความคิด ($\bar{X}=4.41$) การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ($\bar{X}=4.38$) และการทดสอบตลาด ($\bar{X}=4.32$)

ตาราง 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการจัดการผลิตภัณฑ์กับการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวมของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

ตัวแปร	ONG	CDT	PD	MSD	MT	VIFS
\bar{X}	4.28	4.41	4.51	4.38	4.32	
S.D.	0.48	0.52	0.50	0.45	0.58	
ONG	-	0.482*	0.770*	0.644*	0.667*	
CDT	-	-	0.553*	0.334*	0.382*	1.450
PD	-	-	-	0.560*	0.593*	2.076
MSD	-	-	-	-	0.607*	1.755
MT	-	-	-	-	-	1.867

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ การจัดการผลิตภัณฑ์ มีค่าตั้งแต่ 1.450-2.076 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006: 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการจัดการผลิตภัณฑ์ในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม (ONG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.682-0.770 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ และสร้างสมการพยากรณ์การเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม (ONG) ดังนี้

ตาราง 4 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยการจัดการผลิตภัณฑ์กับการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวมของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย

การจัดการผลิตภัณฑ์	การเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม (ONG)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.106	0.251	0.422	0.673
ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด (CDT)	0.051	0.051	1.003	0.317
ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (PD)	0.469	0.064	7.340*	<0.0001
ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด (MSD)	0.230	0.064	3.595*	<0.0001
ด้านการทดสอบตลาด (MT)	0.189	0.052	3.659*	<0.0001

F=82.891 p < 0.0001 R=0.770 Adj R²=0.682

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า การจัดการผลิตภัณฑ์ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (PD) ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด (MSD) และด้านการทดสอบตลาด (MT) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม (ONG) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับการจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด (CDT) ไม่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตขององค์กร (ONG) โดยรวม

สมการพยากรณ์ของการจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (PD) ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด (MSD) และด้านการทดสอบตลาด (MT) และการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม (ONG) สามารถแสดงในรูปคะแนนดิบ เป็นดังนี้

$$ONG = 0.106 + 0.469PD + 0.230MSD + 0.189MT$$

อภิปรายผล

การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาและทดสอบแนวความคิด มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม เนื่องจากการกลั่นกรองความคิดให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความแตกต่างมีเอกลักษณ์ เป็นที่น่าสนใจหรือดึงดูดใจ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของผลิตภัณฑ์ใหม่ ทำให้สามารถตอบสนองคุณค่าที่ลูกค้าต้องการ แล้วนำแนวคิดใหม่ไปทดสอบกับตลาดเป้าหมาย เพื่อดูการตอบสนองด้านการยอมรับ ความพึงพอใจ แก่ลูกค้าจนลูกค้าเกิดการซื้อ และกลับมาซื้อซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nadeem, et al. (2011: 976-981) กล่าวว่า การผลิตสินค้าออกสู่ตลาด ผู้บริหารองค์กรควรมีการสำรวจตลาด เพื่อรับรู้ถึงความต้องการของผู้บริโภค เพิ่มการประสานการทำงานข้ามสายงาน มีการส่งเสริมให้พนักงาน

ภายในองค์กรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน มีการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อการรวบรวมความคิดเห็นที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีการปรับปรุงสร้างสรรค์ และนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการเจริญเติบโตขององค์กรโดยรวม เนื่องจากการจะเจาะกลุ่มลูกค้าที่มีอัตราการเติบโตสูง ผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องมีความแตกต่างและนำเสนอคุณค่าที่แตกต่างจากคู่แข่งเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า โดยมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งด้านคุณลักษณะ คุณสมบัติ และคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพันธ์ รัตนผลตุงกุล และฉวีวัฒน์ ลิ้มปี่สุรพงษ์ (2557) พบว่า การปรับปรุงกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง จะส่งผลให้กิจการเกิดการออกแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น และส่งผลให้กิจการมีข้อได้เปรียบของผลิตภัณฑ์กับคู่แข่งอื่น เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกิจการมีความเป็นเอกลักษณ์ มีคุณภาพ คุณค่า และยากที่จะทดแทนได้ เมื่อกิจการมีความสำคัญกับ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่า หายากและลอกเลียนแบบได้ยากนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการการทำงานอย่างต่อเนื่อง

การจัดการผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการเจริญเติบโตขององค์กร เนื่องจากปัจจุบันแนวโน้มการผลิตสินค้าและการให้บริการที่เกี่ยวกับสุขภาพให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันทั้งในด้านการตลาดธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสูงขึ้นด้วย ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์

อาหารเสริมต่างพยายามพัฒนากลยุทธ์การตลาดของตนเอง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นๆ ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ดังนั้นธุรกิจจำเป็นต้องเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับตลาดแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ต่างๆ และยังส่งผลให้ธุรกิจเจริญเติบโตในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นเรศร์ ศรีมณี อมรรัตน์ ศรีวานิติ และคณะ (2560) พบว่ากลยุทธ์การตลาดเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในประเทศไทย โดยกลยุทธ์การตลาด ด้านการจัดการลูกค้าสัมพันธ์สำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ การสื่อสารทางการตลาด ช่องทางการจัดจำหน่าย ราคาและผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณะ ดาราเรือง (2559) กล่าวว่ากลยุทธ์ทางการตลาดประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก ได้แก่ 1) ออกงานแสดงสินค้าอย่างต่อเนื่อง 2) แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ และ 3) พัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาด 4.0 ผ่าน Social Media และ Digital Marketing กลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ 1) พัฒนาระบบลูกค้าสัมพันธ์และตราสัญลักษณ์สินค้า ตลอดจนรูปแบบการจัดกลุ่มบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย 2) สร้าง Brand Online ผ่าน Social Branding และ 3) พัฒนาศักยภาพบุคลากร กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ 1) ศึกษาความต้องการของผู้บริโภคตลอดจนกลยุทธ์ของสินค้า Modern Trade และ 2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ตอบสนองและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและกลยุทธ์เชิงรับ ได้แก่ ส่งเสริมการศึกษาดูงานและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่บุคลากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยนำแนวคิดใหม่มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าอยู่เสมอ

2. ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ แต่ยังคงอยู่ในกรอบของราคาท้องตลาด หรือราคาของคู่แข่งในตลาดที่มีธุรกิจสินค้าในประเภทเดียวกัน นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มช่องทางการรับรู้ของผลิตภัณฑ์ ให้มีหลากหลายช่องทาง เพื่อให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่าย ได้แก่ เพจ facebook, Instagram เป็นต้น

3. ผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญกับการทดสอบตลาด โดยการนำข้อเสนอแนะของลูกค้ามาปรับปรุง และแก้ไขแนวความคิดให้เข้ากับสถานการณ์มากขึ้น เพื่อเป็นการทดสอบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงผลกระทบและความสัมพันธ์ของการจัดการผลิตภัณฑ์ในธุรกิจด้านอื่นๆ เช่น ธุรกิจอาหาร ธุรกิจเครื่องดื่ม ธุรกิจอาหารขบเคี้ยว เป็นต้น เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไรซึ่งอาจทำให้นักวิจัยมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษาแล้ว เช่น การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การพัฒนาระบบลูกค้าสัมพันธ์ เป็นต้น

เพื่อจะทำให้ทราบถึงตัวแปรที่จะสามารถเพิ่มหรือสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และนำข้อมูลหรือความคิดเห็นที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตขององค์กรธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย เพราะจะทำให้รู้ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานขององค์กรในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและการพัฒนากระบวนการจัดการต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้องค์กรเจริญเติบโตในระยะยาวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสาขาวิชาการจัดการการตลาด คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย รวมถึงให้สถานที่และเครื่องมือต่างๆ และขอขอบคุณข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายการตลาดของธุรกิจอาหารเสริมในประเทศไทย อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพันธ์ ธนผลผดุงกุล และฉวีวัฒน์ ลิ้มปัสร์พงษ์. (2557). *กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และผลการดำเนิน: หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กฤษณะ ดาราเรือง. (2559). การพัฒนาผลิตภัณฑ์และกลยุทธ์ทางการตลาดวิสาหกิจชุมชนบ้านเขาแหลม จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 31(100): 130-143.
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2560). *อาหารเสริม ตลาดที่กำลังปรับตัว*. ค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://scbsme.scb.co.th/sme-inspiration-detail/SCB_Supplementary
- นเรศ ศรีมณี อมรรัตน์ ศรีวานดี และรัฐพล สืบสน. (2560). รูปแบบกลยุทธ์การตลาดธุรกิจผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในประเทศไทย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(2): 75-89.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- รณชัย ตันตระกูล. (2551). *การบริหารจัดการผลิตภัณฑ์*. กรุงเทพฯ: ซีเค แอนด์ เอส โฟโต้สตูดิโอ.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *เกาะกระแสสินค้าสุขภาพ สร้างโอกาสธุรกิจ*. ค้นเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/HealthyProduct.pdf>.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สรายุทธ กันหลง. (2555). *การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha*. ค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.ipernity.com>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *แนวโน้มรายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินของครัวเรือน*. ค้นเมื่อวันที่, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N24-05-61.aspx>

-
- Aaker, D.A. (2001). Measuring Brand Equity Across Products and Markets. *California Management Review*, 38(3).
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making*. (4th ed.). USA: John Wiley & Sons. pp. 585.
- Nadeem, M., Sadaf, H.J., & Mahvish, M. (2011). Determinants of new product development success: (developing & proposing a conceptual model. *Institute of Interdisciplinary Business Research*, 3(2), 976-988.
- Thomson, D. G. (2009). *Business Growth*. New York: John Wiley & Sons. Inc.

Research and Development of the Online Blended Course in Practical English Phonetics

การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม

Supamas Kettem¹, Kamolthip Phonlabutra²
ศุภมาส เกตุเต็ม¹, กมลทิพย์ พลบุตร²

Received: 6 March 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 16 July 2020

Abstract

This study aimed to develop a blended online course in practical English phonetics. The subjects were 67 students from purposive sampling, including two groups of students. The first group of students was majoring in English education and the second group of students was majoring in business english. Both groups were second-year students of Phetchaburi Rajabhat University taking the practical English phonetics course in the second semester of the 2018 academic year. The research tools were the following:

- 1) Online blended course of practical English phonetics
- 2) Achievement tests including pretest and posttest
- 3) Evaluation form of the effectiveness of the blended online course on LMS by experts in IT education
- 4) Students satisfaction survey in the blended online course in practical english phonetics.

The statistical analysis consisted of the course efficiency, mean, standard deviation and t-test dependent. The results showed that the blended online course had efficiency at 82.84/94.73, which was higher than the criteria. The students' learning achievement indicated a statistically significant level of .05. In addition, the students' satisfaction survey suggested that the students were satisfied with the course at a high level.

Keywords: Course development, Blended online course learning, Practical English phonetics

¹ Lecturer, Faculty of Humanities and Social sciences, Phetchaburi Rajabhat University, e-mail: skettem@gmail.com

² Lecturer, Faculty of Humanities and Social sciences, Phetchaburi Rajabhat University, e-mail: kamolthip07@gmail.com

¹ สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบทเรียนหลักสูตรศึกษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ และนักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาศึกษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 67 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) บทเรียนวิชาศึกษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบออนไลน์ผสม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 3) แบบประเมินประสิทธิภาพระบบการเรียนรูปแบบผสมออนไลน์ (LMS) จากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 4) แบบประเมินความพึงพอใจของบทเรียนวิชาศึกษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้รูปแบบผสมออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การคำนวณค่าประสิทธิภาพของบทเรียน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า ด้านประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ มีประสิทธิภาพ 82.84/94.73 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบหลังเรียนมีค่ามากกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ค่าความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: พัฒนาบทเรียน, การเรียนรูปแบบผสมออนไลน์, ศึกษาศาสตร์ภาษาอังกฤษเพื่อการใช้

Introduction

Blended learning (BL), which is the integration of the use of E-Learning and face to face interaction in classroom learning, is not a new concept. It was not until the beginning of the 21st century that the terminology was widely recognized (Johnson and Marsh, 2013). When BL is effectively implemented, it is believed to have significant potential to promote meaningful learning.

However, simply integrating online technology with traditional classroom learning may not suffice to optimize the possibilities of BL (Marsh, 2012). Johnson and Marsh (2013) suggest that the appropriate combination of learning modes for individual learners, contexts and objectives is the most important aspect

of BL design. Therefore, there is no perfect formula for developing a BL course.

However, the great potential of the advance of information technology (IT) does not only promote BL in foreign language education such as EFL (English as a foreign language), but it also brings challenges for the learning. The positive aspects include the possibilities to expand foreign language learning beyond the traditional classroom and into the online mode. Web 2.0 tools (wikis, blogs, chat forums, voice and video functions, etc.) encourage maximum practice and extended instruction.

The challenges for BL in foreign language education are that the learners need to be proactive and autonomous in order to

be successful in BL of language class (Astin, 1999; Kuh, 2009). Research in computer-assisted language learning (CALL) shows that there is no direct relation between IT literacy and the technological optimization for learning and learning achievement (Kirkwood, 2004; Kirkwood and Price, 2005).

The fact that BL has the flexibility in course delivery increases its popularity and practical function for both teachers and learners. The online application part of BL does promote not only 21st-century skill for learners but also support individual differences in learning. Enriching the traditional classroom, a learning management system (LMS), the platform for online content, effectively support blended course implementation.

In the case of foreign language education, recent research shows that BL can promote positive attitudes toward the blended approach among teachers and learners and they perceive that BL is effective for foreign language learning (Lee & Lee, 2013; Wu & Liu, 2013).

Previous studies concerning BL in English as a Foreign language (EFL) show that there are positive learning outcomes in EFL learners in several aspects, including reading comprehension, oral proficiency, appropriate pronunciation and lexical accuracy (Behjat, Yamini, & Bagheri, 2012). However, the BL approach in English phonetics in the context of higher education in Thailand is still little known and need more exploration.

This research examines the BL approach in practical English phonetics class at one local university in Thailand. The class is a core subject for students majoring in business English and English Education. High proficiency in English and appropriate pronunciation are required of the prospective graduates as most of them are becoming English teachers and choosing a career that needs communicative skills in English. However, a large number of students per classroom and limited time for pronunciation practice result in ineffective teaching and learning.

To overcome the challenges of providing Practical English phonetics in the traditional classroom, the researchers apply the BL approach for the class. The rationale for the adoption of BL approach in Practical English phonetics in the university include 1) Plentiful opportunities for practicing appropriate pronunciation on line, 2) Reducing the students' anxieties of pronunciation errors when speaking in front of the class and 3) Supporting the teacher in covering all the content required in the curriculum.

Objectives of the study

The objectives of the study include the following.

1. To develop a practical english phonetics Course using BL approach
2. To investigate the effectiveness of the practical English phonetics Course using BL approach

3. To examine the students' satisfaction toward the Practical English phonetics Course using BL approach

Methodology

The design of this study is descriptive research. The study sample comprised second-year students majoring in English education and business English of phetchaburi Rajabhat University taking the practical English phonetics in the second semester of the 2018 academic year.

The participants, 67 students, were selected purposefully from the two groups of students taking the practical English phonetics. The research tools were the following.

1. Evaluation form of the effectiveness of the blended online course on LMS The BL lessons consisted of face-to-face interaction in the classroom and E-Learning lessons through LMS. Three experts in Information Technology Education assessed the effectiveness of LMS components. The statistical analysis based on means and standard deviations.

2. Achievement tests including pretest and post-test

The tests of the BL contents in practical English phonetics were measured for IOC by three university professors specialized in English and English education. Then the test items that meet the criteria were adopted for pretest and posttest. The BL in practical English phonetics' achievement was compared between the pretest and the posttest by t-test

dependent analysis.

3. Students satisfaction survey in the blended online course in practical English phonetics.

The survey consisted of 12 question items regarding the students' satisfaction for the BL course in practical English phonetics. The satisfaction level was measured by 5 points Likert scale including 5=very satisfied, 4=satisfied, 3=neutral, 2=unsatisfied and 1=very unsatisfied.

The study was conducted according to the following procedures.

1. The researchers informed the participants about the objectives of the study and detailed instructions in the application of BL format for practical English phonetics class. There were three lessons requiring 6 class periods per each lesson provided in the classroom and online through LMS. There were pretest and posttest for each lesson.

2. The participants were invited to register to the university email in order to access to LMS on the university server system. The researchers provided the training on important aspects, including how to learn the lessons, how to use the materials on LMS, how to do the exercises, tests and assignments submission.

3. The teachers regularly examined the participants' activities online and their learning results. After the completion of the teaching and learning process, the researchers administered the achievement test and the

participants' satisfaction surveys and conducted the statistical analysis.

To achieve the research objectives, the following statistical analysis was employed.

1. The efficiency criteria of the BL course in practical English phonetics is 80/80 using the formula E_1/E_2 .

2. The students' learning achievement through BL format was compared between pretest and posttest using t-test dependent analysis

3. The effectiveness of the BL course was assessed by experts' survey using statistical analysis for means and standard deviations.

4. Percentages, means and standard deviations were employed for analyzing the participants' satisfaction survey data.

Result

According to the statistical analysis, the research results are the following.

1. The effectiveness of the practical English phonetics Course using BL approach

To calculate the E1 of the BL lessons delivered through LMS based on efficiency criteria, 80, we found that the E1 was 82.84, which was higher than the efficiency criteria, as shown in Table 1.

In addition, the E2 of the BL lessons provided on LMS based on efficiency criteria, 80, was 94.73 (Table 2). Therefore, the E_1/E_2 of BL lesson in practical English phonetics is higher than efficiency criteria, 80/80.

2. The students' learning achievement through BL format

To assess the students' learning achievement, the researchers calculated the means of the pretest and the posttest, standard deviations of both tests and statistical significance.

As shown in Table 3, the statistical significance (.05) on the achievement posttest was attributed to the BL format, in which the students perform higher in their posttest (\bar{X} =28.89, SD.=1.55) than the pretest (\bar{X} =23.88, SD.=2.80).

3. The efficiency of BL course in practical English phonetics on LMS assessed by three experts in IT education

The researcher provided the three experts the link to access to the LMS and asked them to evaluate the system of BL course delivery on LMS by answering the survey. The survey questions include ten items. Table 4 shows that the three experts strongly agreed that the BL course in practical English phonetics using LMS for delivering the content was effective. Their rating of the agreement for ten aspects was very high (\bar{X} =4.6, S.D.=0.35).

4. Students' satisfaction toward the blended online course in practical English

Phonetics. The students' overall satisfaction toward 12 aspects of the BL format was at a high level, as shown in table 5. The findings show that the participants taking the BL course in practical English phonetics

delivered through LMS were satisfied with the course at a high level ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.64)

According to the data analysis, as shown in table 1-5, the research results can be summarized as the following.

1. The development of the BL course in practical English phonetics and its efficiency achieved the efficiency criteria and promoted

the learning.

2. The participants had learning achievement by studying the BL course.

3. The experts in IT Education perceived that the BL course via LMS was effective.

4. The participants were satisfied with the BL course in practical English Phonetic

Table 1: The efficiency of BL lessons delivered through LMS (E1)

Item	n	Total scores	Accumulated scores	Mean	E1
Exercises/ Assignments	67	2,010	1,665	24.85	82.84

Table 2: The efficiency of BL lessons delivered through LMS (E2)

Item	n	Total scores	Accumulated scores	Mean	E2
Exercises/ Assignments	67	2,010	1,904	28.42	94.73

Table 3: The students' learning achievement through BL format

Scores	n	\bar{x}	S.D.	t
Pretest 30	67	23.88	2.80	16.26
Posttest 30	67	28.89	1.55	

Table 4: The experts' survey on the effectiveness of the BL course in Practical English Phonetics (LMS)

Assessment Items	\bar{x}	S.D.	Rating scales
1 Log in to the LMS for the BL course is convenient and easy.	5	0.00	Strongly agree
2 Searching for the lesson topics is appropriate.	4.66	0.57	Strongly agree
3 Lesson menus are useful.	4.66	0.57	Strongly agree

Table 4: The experts' survey on the effectiveness of the BL course in Practical English Phonetics (LMS) (cont.)

Assessment Items	\bar{x}	S.D.	Rating scales
4 Accessing to the attached file content via LMS is supportive.	4.66	0.57	Strongly agree
5 Class participation via LMS is effective.	4.66	0.57	Strongly agree
6 Audio files submission via LMS is effective.	4.66	0.57	Strongly agree
7 Document files submission via LMS is effective.	4.66	0.57	Strongly agree
8 Test taking via LMS is effective.	5	0.00	Strongly agree
9 Communication between the students and the teacher is effective.	4	0.00	Agree
10 Communication between the students is effective.	4	0.00	Agree
Total average	4.6	0.35	Strongly agree

Table 5: Students' satisfaction toward the BL course in Practical English phonetics

Assessment Items	\bar{x}	S.D.	Rating Scales
1 The module design is easy for learning.	4.25	0.59	Satisfied
2 The lessons fully cover the content.	4.25	0.64	Satisfied
3 The content level is appropriate for the students.	4.25	0.64	Satisfied
4 The content quantity is suitable for the students.	4.10	0.60	Satisfied
5 The tests are consistent with the content and relevant.	4.23	0.64	Satisfied
6 The test of each lesson is appropriate.	4.25	0.56	Satisfied
7 The access to the lesson on LMS is easy and convenient.	4.05	0.74	Satisfied
8 Knowledge from the BL course is useful for daily life.	4.46	0.66	Satisfied
9 The description voices of the lessons are clear.	4.13	0.78	Satisfied
10 The assignment of each lesson is appropriate.	4.34	0.62	Satisfied
11 The speed of score report is appropriate.	4.22	0.66	Satisfied
12 Overall satisfaction for the learning of BL course	4.25	0.56	Satisfied
Total average	4.23	0.64	Satisfied

Discussion

The results demonstrated that the BL course in practical English phonetics integrating online learning via LMS and face-to-face interaction in the classroom promoted the students' learning achievement. This positive outcome could be contributed to the advantages of the advancement of information technology, which supports foreign language learning.

The computerized materials provided through LMS increased more opportunities for listening to the course content and appropriate pronunciation, which led to multiple practices at an individual learning pace. This learning process helped reducing Thai students' fear of error as they could practice how to produce correct speech as much as they need until they felt confident, which is very important for EFL learners.

The role of oral output in second language acquisition (SLA) has been well established in a few decades (Swain, 1985, 2005). Learners' affective aspects such as emotion and anxiety could affect oral production. If learners feel embarrassed or confused when interacting in the classroom, they might not perform well.

The result of this study is consistent with Hojnacki (2016), who found that students who take BL course in German spent more time on language production and produced significantly more complex language when interacting with the online tools. These findings can be explained from Krashen's 'affective filter' theory (Krashen, 1985), emphasizing low

affective filter as one major factor for second language acquisition.

In addition, the aspect of interaction in the classroom with peers and teachers also contributed to the learning achievement. Although the online component of this BL course also supported the communication among the students and the teacher, it was not synchronous or real-time. The teacher presence in the classroom and real-time feedback from the teacher and their peers encouraged the students who might not be successful when studying alone online.

From a sociocultural theory of second language learning, language learning is a production of interaction and based on the social context. Therefore, most second-language learning still takes place in a face-to-face classroom context. Although online content can help prepare the students and enhance practicing time, teachers have to play major role in promoting student's engagement and increase their learning (Johnson, 2013).

This is especially true for the EFL context. Nakazawa (2009) emphasizes that language learning requires a certain level of human-to-human interaction. Some EFL skills can be acquired through self-study, but some skills need to be learned through interacting with other people under the guidance of a teacher. This insight supports the BL course in practical English phonetics.

Consistent with this study, Johnson and Marsh (2013) introduced one research project integrating face-to-face and online

learning for promoting sufficiency English proficiency level for EFL learners in Chile, Mexico, and Spain. They confirmed that the BL model could extend students access to course content outside of the classroom, which results in the increasing opportunities for meaningful student-to-teacher and student-to-student interaction in the classroom.

The effectiveness of the BL course in Practical English phonetics was confirmed by the experts in IT Education. They perceived that learning and teaching via LMS highly support the learning. This was the result of the LMS aspects that enrich the learning process in general and even more for foreign language learning. The aspects included

1. Easy access to the LMS
2. The lesson topics and the content menu have a clear vision and easy for searching.
3. The LMS supports class participation and assignment submission online.
4. The test practice function of the LMS is helpful.
5. Communication between students and a teacher increase a better understanding of the course content and class activities.

The result is supported by research on the 'online environment', indicating that successful BL courses must be learner-driven and not technology-driven. As Colpaert (2004) suggested, an appropriate online environment must be conceived and developed to provide support to learning online and must focus on

learners' needs.

The survey result from the experts illustrated that the LMS component of the BL course has an effective online environment, including rich input in terms of authentic video, audio and texts providing meaningful content relevant to learners' needs. This could not be possible without the thoughtful application of second language pedagogy.

The result of this study is consistent with King (2016)'s research on teaching and learning with the BL environment. King confirmed that the format of the learning environment encourages learners only if the technology is used appropriately. More importantly, the role of the teacher in choosing a supportive learning environment according to the task or skill to be practiced is crucial.

The experts' positive perception toward the BL system was consistent with the results of the students' survey. The results showed that the participants were satisfied with the BL course at a high level. This could contribute to the benefits of IT and the humanistic aspect in the classroom.

The online components and the interaction in the classroom promote both student-centered learning and collaboration, which enhance the learning achievement. This results in high satisfaction toward the BL course suggests that the course design need to be

1. Fully cover the content with a reasonable degree of challenging suit to the students' ability

2. Test practices are relevant to the course content and promote the learning outcome.

3. The content is applicable to the students' life.

4. Access to the system and the application is convenient and user-friendly.

5. Pedagogical aspects include clear voice narration, a reasonable amount of assignments and score reports and feedback at the appropriate time.

The participants' positive perception toward the BL course was in line with Oweis (2018)'s study on EFL students' motivation to learn through BL format in Jordan. Oweis confirmed that the novelty of technology could increase students' interest and motivation to learn. When students have the internal motivation to learn a foreign language supported by student-centered pedagogy, they will be more willing to engage more and focus more on their learning, which will contribute to their learning achievement.

Recommendation

This study recommends the following based on the results.

1. As the study results show that students performed better when BL was employed, the practice should be applied to other English skills for EFL learners in Thailand.

2. Future studies should include both quantitative and qualitative research designs to gain richer findings and insights employing the BL approach

3. Universities should support faculties in terms of time, resources, IT staff and moral support to promote more BL research

Acknowledgement

This research was funded by the Faculty of Humanities and Social sciences, Phetchaburi Rajabhat University. The researchers would like to express our appreciation to the faculty and all participants for their contribution to the study.

Reference

- Astin, A.W. (1999). Student involvement: A developmental theory for higher education. *Journal of College Student Development*. 40(5): 518-529
- Behjat, F., Yamini, M., & Bagheri, M.S. (2012). Blended learning: A ubiquitous learning environment for reading comprehension. *International Journal of English Linguistics*. 2(1): Available from: <http://dx.doi.org/10.5539/ijel.v2n1p97>
- Colpaert, J. (2004). From courseware to courseware?. *Computer Assisted Language Learning*. 17(3-4): 261-266A
- Hojnacki, S. (2016). Oral Output in Online Modules vs. Face-To-Face Classrooms. In McCarthy, M. (Ed.), *The Cambridge Guide to Blended Learning for Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. 107-122.

- Johnson, R.F. (2013). *Student attitudes toward blended and online courses: A comparison of students in traditional classroom writing environments and students in online classroom environment [Dissertation]*. University of North Texas.
- Johnson, C.P., & Marsh, D. (2013). *The Laureate English Program: Taking a research informed approach to blended learning*. Higher Learning Research Communications. Available from: <http://journals.sfu.ca/liu/index.php/HLRC/article/view/103>.
- King, T. (2016). The 'Onstream' Project: Collaboration between teachers in mainstream and supplementary schools. In A. Beaven, A. Comas-Quinn & B. Sawhill (Eds.), *Case Studies of Openness in the Language Classroom*. Dubin: Vollians. 110-120.
- Kirkwood, A. (2004). Networked learning in context: What does e-learning offer students working independently, and what do they bring to it? In D. Murphy, R. Carr, J. Taylor & T. Wong (Eds.), *Distance Education and Technology: Issues and Practice*. Hong Kong: Open University of Hong Kong Press. 217-229.
- Kirkwood, A.T., Price, L. (2005). Learners and learning in the twenty-first century: What do we know about students' attitudes towards and experiences of information and communication technologies that will help us design courses? *Studies in Higher Education*. 30(3): 257-274.
- Krashen, S. (1985). *The Input Hypothesis: Issues and Implications*. London: Longman.
- Kukulska-Hulme, A. (2009). Will mobile learning change language learning?. *ReCALL*. 21(2): Available from: <http://goo.gl/Pbv5n>.
- Lee, S., & Lee, C.H. (2013). A case study on the effects of an L2 writing instructional model for blended learning in higher education. *Turkish Online Journal of Educational Technology*. 12(4): 1-10.
- Marsh, D. (2012). *Blended learning: Creating learning opportunities for language earners*. New York: Cambridge University Press.
- Nakazawa, K. (2009). Student engagement in online language learning: A case study examining the online delivery of tertiary language courses. *The International Journal of Learning*. 16(7): 405-414.
- Oweis, T. (2018). *Effects of using a blended learning method on students' achievement and motivation to learn English in Jordan: A pilot case study*. Hindawi Education Research International. Article ID #7425924: Available from: <https://www.hindawi.com/journals/edri/2018/7425924/>
- Swain, M. (1985). Communicative competence: Some roles of comprehensible input and comprehensible output in its development. In S. Gass & C. Madden (Eds.), *Input in Second Language Acquisition*. Rowley (MA): Newbury House. 235-253.

- Swain, M. (2005). The output hypothesis: Theory and research. In E. Hinkel (Ed.), *Handbook on Research in Second Language Teaching and Learning*. Mahwah (NJ): Lawrence Erlbaum Associates. 471-484.
- Wu, J., & Liu, W. (2013). An empirical investigation of the critical factors affecting students' satisfaction in EFL blended learning. *Journal of Language Teaching & Research*. 4(1): 176-185.

การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Selection of Performance Indicators According to the Educational Criteria for Performance Excellent (EdPEX) of the Faculty of Veterinary Science Mahidol University

สุพัตรา ชาวสวน¹
Supattra Chowsuan¹

Received: 29 April 2020

Revised: 8 July 2020

Accepted: 30 July 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (EdPEX) (2) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม และ (3) เพื่อทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้สถิติวิจัยซึ่งมีระดับความเชื่อมั่น 95% จากจำนวนบุคลากร 30 คน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า (1) การคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.) เท่ากับ 0.62 และการทำหน้าที่ของตัวชี้วัดจากระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดมากที่สุด โดยแบ่งเป็นตัวชี้วัดกระบวนการ (Leading Indicator) รวมผลลัพธ์ตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 26 ตัวชี้วัด ส่วนตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator) รวมผลลัพธ์ตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 22 ตัวชี้วัด (2) ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม มีทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด (3) การทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านกระบวนการ และด้านการมุ่งเน้นลูกค้า พบว่า เพศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการนำองค์กรและการกำกับดูแล และด้านงบประมาณ การเงิน และตลาดไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การคัดเลือก, ตัวชี้วัด, เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ

¹ นักวิชาการพัฒนาคุณภาพ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, E-mail: supattra.chw@mahidol.edu

¹ Quality Development Technical Officer, Faculty of Veterinary Science, Mahidol University,
E-mail: supattra.chw@mahidol.edu

Abstract

The study's objectives were to select performance indicators and find the factors which effect on the performance indicators selection in accordance with the Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX). Moreover, it was to study other appropriate performance indicators of The Faculty of Veterinary Medicine. This study was a Survey Research and Questionnaires were used to be the method for data accumulation. which has a 95% confidence level from 30 personnel. The study found that (1) the performance indicators selection appropriateness all 5 fields was at the highest level at 4.38 by average and 0.62 was the standard deviation (S.D.) And the function of indicators from the most appropriate level of indicators By Leading Indicator, the results of the indicators on all 5 sides, there are 26 indicators, personal indicators of the Lagging Indicator, including the results of the indicators on all 5 sides with 22 indicators. (2) There are 12 indicators for other appropriate actions. (3) The factors which effect on all 5 fields performance indicators selection were the result of learner's learning field and process field Furthermore, the customer focus result field was found that the gender was statistically significant differences. On the other hand, the result of personnel focus field, the result of leadership and oversight field and the results of budget, financial and market field had no difference.

Keywords: Selection, indicator, the Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX)

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะสัตวแพทยศาสตร์นั้น เป็นระบบเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นกระบวนการในการควบคุม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคุณภาพการศึกษาได้รับการรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่อง และได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพตามลักษณะที่กำหนด (ศิริพันธ์ ตรีมงคลทิพย์ และอรทัย สารกุล, 2555) คณะฯ จึงผลักดันให้มีกระบวนการทำงานด้านการประกันคุณภาพที่เป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุตามตัวชี้วัดของผลการดำเนินงาน ซึ่งตัวชี้วัดนี้สามารถวัดและตรวจสอบได้ โดยการตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (David, Marilyn, & Kath, 1989) นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยมหิดลมี

นโยบายด้านการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัยเข้าสู่เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence-EdPEX) โดยการบูรณาการแนวทางการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพการศึกษาสูงสุด คณะฯ จึงนำเอาเกณฑ์คุณภาพเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามองค์ประกอบของเกณฑ์ฯ ทั้ง 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) ลูกค้า 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) บุคลากร 6) ระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ ในส่วนผลลัพธ์นั้น เป็นผลลัพธ์จากการดำเนินการของตัวชี้วัด (Indicator) ที่เป็นค่าสถิติหรือผลการปฏิบัติของระบบการศึกษาโดยจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินใจ (Burstein, Jeannie, & Gial, 1992) เป็นเครื่องมือในการ

บริหารงานในทุกระดับทั้งองค์กร การบริหารงานที่ขาดตัวชี้วัดของผลลัพธ์หรือมีตัวชี้วัดของผลลัพธ์ที่ไม่เหมาะสมจะทำให้คณะฯ ไม่ทราบข้อเท็จจริงหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาของการดำเนินงาน คณะฯ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานและผลดำเนินงานของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นระยะๆ ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์หรือใช้ผลการประเมินที่ผ่านมาเป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้น การแสดงผลลัพธ์ตามเกณฑ์ฯ แต่ละหน่วยงานจะต้องกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานตามเกณฑ์ฯ รวมทั้งสอดคล้องกับพันธกิจ และการบรรลุวิสัยทัศน์ของคณะฯ จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัย เรื่อง การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ของคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (EdPEX)
2. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม
3. เพื่อทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้วิธีในการสุ่มตัวอย่างกรณี

ประชากรมีจำนวนแน่นอน (บุญชม ศรีสะอาด, 2538) ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 7 คน อาจารย์/ผู้ผ่านการอบรม จำนวน 5 คน หัวหน้างาน จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่จัดทำประกันคุณภาพ จำนวน 14 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน สามารถคำนวณได้ดังนี้

กำหนดให้

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัย

กำหนดสุ่ม 9%

N = จำนวนประชากร

e = สัดส่วนของความคาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (ระดับ 0.05)

Z = ระดับความมั่นใจจะกำหนดไว้มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

$$n = \frac{P(1-P)}{\frac{e^2}{Z^2} + \frac{P(1-P)}{N}}$$

$$n = \frac{0.09(1-0.09)}{\frac{0.05^2}{1.96^2} + \frac{0.09(1-0.09)}{40}}$$

$$= \frac{0.0819}{6.504 \times 10^{-4} + 2.047 \times 10^{-3}}$$

$$= 30.36 \text{ หรือ } 30 \text{ คน}$$

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการคัดเลือกตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) เพศ: หญิงและชาย 2) อายุ: 25-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี 3) บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ EdPEX: ผู้บริหาร อาจารย์/

ผู้ผ่านการอบรม หัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่จัดทำประกันคุณภาพ 4) ผู้มีประสบการณ์คุณภาพ: 1-5 ปี และ 6-10 ปี

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

เป็นปัจจัยด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ 2) ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล และ 5) ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด และตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ใช้ดัชนีวัดความเที่ยงตรงของ Cronbach's alpha เป็นความคงเส้นคงวภายใน (internal consistency) และเป็นแบบเลือกตอบมีคะแนนรายข้อเป็น 1-5 จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบวัดนี้มีความเที่ยงเท่ากับ 1 อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงสมบูรณ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2538) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาใช้จริง การตรวจหาคะแนนกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังต่อไปนี้

อันตรภาคชั้น

= $\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}$

จำนวนชั้น

= $5-1/5$

= 0.8

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert Scale โดยเกณฑ์การให้คะแนนจะแบ่งเป็น 5 ระดับ มีการกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนน (ใจชนก ภาควัต, 2554) ดังนี้

ความเหมาะสมมากที่สุด ให้ 5 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.21-5.00)

ความเหมาะสมมาก ให้ 4 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 3.41-4.20)

ความเหมาะสมปานกลาง ให้ 3 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 2.61-3.40)

ความเหมาะสมน้อย ให้ 2 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.81-2.60)

ความเหมาะสมน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน (คะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 1.00-1.80)

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) และนำเสนอในรูปตาราง และความเรียงโดยใช้สถิติในการวิจัยแต่ละตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ 2) ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล และ 5) ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด โดยศึกษาตัวชี้วัดกระบวนการ (Leading Indicator) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator) แปลความหมายค่าเฉลี่ยด้วยการประเมินแบบ Rating Scale 5 ระดับ เพื่อคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (EdPEX)

2. การศึกษาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

3. การทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และการทดสอบค่าที (T-Test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้กำหนดไว้ในระดับ 0.05 เพื่อทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัด

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (EdPEX) ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายด้าน 5 ด้าน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดรายด้าน

ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน	ระดับความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ	4.30	0.67	มากที่สุด
ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า	4.49	0.56	มากที่สุด
ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร	4.35	0.66	มากที่สุด
ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล	4.25	0.67	มากที่สุด
ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด	4.54	0.54	มากที่สุด
รวม	4.38	0.62	มากที่สุด

ผลการศึกษาการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานมีระดับความเหมาะสมเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 2) ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า มีจำนวน 14 ตัวชี้วัด 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 4) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

และด้านกระบวนการ มีจำนวน 12 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด ตามลำดับ

การจัดประเภทตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความชัดเจนในการทำหน้าที่ของตัวชี้วัดที่มีตัวชี้วัดกระบวนการ (Leading Indicator) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator) จากระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดมากที่สุด ดังตาราง 2

ตาราง 2 ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

ตัวชี้วัดผล การดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกระบวนการ (Leading Indicator)	ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator)
ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละนักศึกษาสำเร็จการศึกษาตามวงรอบของหลักสูตร ($\bar{x}=4.67$, S.D.=0.47) ร้อยละผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ป.บัณฑิต ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.49) จำนวนข้อเสนอโครงการวิจัยยื่นขอและได้รับจัดสรรทุน ($\bar{x}=4.47$, S.D.=0.62) ค่า h-index ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.56) ร้อยละของเหตุการณ์ความเสียหายที่ได้รับการแก้ไข ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.80) 	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของบัณฑิตที่สอบผ่านการวัดความรู้พื้นฐานการประกอบวิชาชีพ ($\bar{x}=4.83$, S.D.=0.37) ร้อยละอัตราการได้งานทำและศึกษาต่อของบัณฑิต ($\bar{x}=4.83$, S.D.=0.46) จำนวนและสัดส่วนของผลการวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ระดับชาติและนานาชาติ ($\bar{x}=4.77$, S.D.=0.43) จำนวนผลงานวิจัยที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{x}=4.20$, S.D.=0.80) จำนวนผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงย้อนหลัง 5 ปี ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.55) จำนวนสัตว์ป่วยโรงพยาบาลสัตว์ ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.61) จำนวนตัวอย่างที่รับตรวจ ($\bar{x}=4.53$, S.D.=0.62)
ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า	<ol style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอน และคุณภาพการสอน ($\bar{x}=4.73$, S.D.=0.45) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร ($\bar{x}=4.87$, S.D.=0.34) ความพึงพอใจการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x}=4.40$, S.D.=0.56) ความพึงพอใจของนักศึกษาด้านให้คำปรึกษา ($\bar{x}=4.33$, S.D.=0.60) ความพึงพอใจกิจกรรมประสบการณ์ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.55) ร้อยละการคงอยู่ของนักศึกษา ($\bar{x}=4.30$, S.D.=0.65) ร้อยละของนักศึกษาเข้าร่วมโครงการคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.55) จำนวนกิจกรรมที่มีศิษย์เก่ามาเข้าร่วม ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.62) 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลด้าน Critical Thinking ($\bar{x}=4.47$, S.D.=0.81) ความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต ($\bar{x}=4.90$, S.D.=0.30) ความพึงพอใจการรับบริการหน่วยสัตวทันตศึกษา ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.82) ความพึงพอใจของผู้รับบริการจากศูนย์ ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.49) ความพึงพอใจของผู้รับบริการโรงพยาบาลสัตว์ ($\bar{x}=4.73$, S.D.=0.45) จำนวนข้อร้องเรียนของโรงพยาบาลสัตว์ ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.49)
ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร	<ol style="list-style-type: none"> ร้อยละของอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ($\bar{x}=4.50$, S.D.=0.63) ร้อยละของบุคลากรสายสนับสนุนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น ($\bar{x}=4.53$, S.D.=0.62) อาจารย์และผู้ช่วยอาจารย์ที่ได้รับการอนุมัติไปศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ ($\bar{x}=4.23$, S.D.=0.72) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ($\bar{x}=4.67$, S.D.=0.47) ร้อยละของอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ($\bar{x}=4.53$, S.D.=0.50) 	<ol style="list-style-type: none"> ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อคณะฯ ($\bar{x}=4.40$, S.D.=0.62) ระดับคะแนน Happiness ($\bar{x}=4.57$, S.D.=0.56) ระดับความผูกพันของบุคลากร (เฉพาะกลุ่ม Talent) ($\bar{x}=4.30$, S.D.=0.87)

ตาราง 2 ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด (ต่อ)

ตัวชี้วัดผล การดำเนินงาน	ตัวชี้วัดกระบวนการ (Leading Indicator)	ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator)
ด้านการนำองค์การ และการกำกับดูแล	1. ผลการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารระดับ สูง ($\bar{x}=4.67$, S.D.=0.47) 2. ร้อยละของจำนวนตัวชี้วัดที่สำเร็จตาม เป้าหมาย ($\bar{x}=4.87$, S.D.=0.34) 3. จำนวนโครงการบริการทางวิชาการแก่สังคม ($\bar{x}=4.27$, S.D.=0.74)	1. ผลการประเมินองค์กรตามมาตรฐาน ($\bar{x}=4.47$, S.D.=0.50) 2. ความพึงพอใจด้านหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.49) 3. จำนวนหน่วยบริการที่กำหนดเป้าหมายจะได้รับรับรอง มาตรฐานระดับสากล ($\bar{x}=4.30$, S.D.=0.65)
ด้านงบประมาณ การเงินและตลาด	1. แหล่งเงินงบประมาณ ($\bar{x}=4.50$, S.D.=0.57) 2. งบประมาณสนับสนุนสวัสดิการ ($\bar{x}=4.37$, S.D.=0.71) 3. งบประมาณในการสนับสนุนด้านทุนการศึกษา และด้านพัฒนานักศึกษา ($\bar{x}=4.70$, S.D.=0.46) 4. จำนวนเงินสนับสนุนทุนวิจัยต่อบุคลากรสาย วิชาการ และสายสนับสนุน ($\bar{x}=4.53$, S.D.=0.50) 5. จำนวนเงินในการจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.63$, S.D.=0.55)	1. สถานะทางการเงินอัตราการเบิกจ่ายเงิน ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.56) 2. ค่าใช้จ่ายด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{x}=4.50$, S.D.=0.57) 3. จำนวนเงินรายได้และค่าใช้จ่ายโรงพยาบาลสัตว์ ($\bar{x}=4.60$, S.D.=0.49)

ส่วนที่ 2 ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน อื่นๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม

1. ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้าน กระบวนการ

1.1 อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาตลอด
หลักสูตร เพื่อให้สามารถติดตามผลลัพธ์ด้าน
ประสิทธิผลของนักศึกษา

1.2 ร้อยละของจำนวนการคงอยู่ของ
นักศึกษาเมื่อขึ้นชั้นปีที่ 2 ต่อจำนวนที่รับเข้า
เพราะสามารถติดตามกระบวนการเรียนและการ
สอนของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 Field-Weighted Citation Impact
เพิ่มกระบวนการทางวิชาชีพ เพราะบทความวิจัย
ตีพิมพ์ได้รับการอ้างอิงจริงเทียบกับค่าเฉลี่ยที่คาด
หวังของจำนวนการอ้างอิงในบทความอื่นๆ ระดับ
โลก

2. ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า

2.1 ร้อยละจำนวนข้อร้องเรียนที่ได้รับ

การแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการรับฟัง
ปัญหาและแก้ไขปัญหาลูกค้า

2.2 ความพึงพอใจต่อการตอบสนอง
ข้อร้องเรียนของลูกค้า เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและ
หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดข้อร้องเรียน

2.3 ความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการ
โรงพยาบาลสัตว์ประศูอาทร และโรงพยาบาล
ปศุสัตว์และสัตว์ป่า ปศุपालัน เพื่อไม่ให้เกิดความ
ไม่พึงพอใจลักษณะเดียวกันเกิดซ้ำในอนาคต

2.4 ความไม่พึงพอใจของผู้รับบริการศูนย์
ตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์ และศูนย์เฝ้าระวัง
และติดตามโรคจากสัตว์ป่า สัตว์ต่างถิ่นและสัตว์
อพยพ เพื่อไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจลักษณะ
เดียวกันเกิดซ้ำในอนาคต

2.5 ร้อยละของศิษย์เก่าที่เข้าร่วมกิจกรรม
เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนกิจกรรมที่มีศิษย์เก่า
มาเข้าร่วม

2.6 ความพึงพอใจและไม่พึงพอใจของ
การใช้บริการด้านวิจัย ทำให้ทราบความต้องการ

ของลูกค้าวิจัย และความพึงพอใจของลูกค้าต่อ
คู่แข่งและคณะสัตวแพทย์อื่น

3. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร

3.1 ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร
และเพื่อนร่วมงาน เพื่อเป็นตัวชี้วัดในด้านความ
ผูกพันของบุคลากรที่ทำให้เกิดความเข้าใจใน
ลักษณะของสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี

4. ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล

4.1 ความพึงพอใจของบุคลากรในการ
สื่อสารของผู้นำโดยช่องทางการสื่อสารของคณะฯ
เพราะการดำเนินงานของผู้นำระดับสูงในเรื่องการ
สื่อสารและการสร้างความผูกพันกับบุคลากรจะ
ต้องสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์และค่านิยมไปสู่
การปฏิบัติตลอดจนกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารสอง
ทางเพื่อรับฟังข้อมูลอย่างแท้จริงและเกิดความ
เข้าใจในแบบเดียวกัน

5. ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด

5.1 อัตรารายได้ต่อสินทรัพย์ของคณะฯ
ทำให้สามารถรู้แหล่งที่มาของรายได้ และสินทรัพย์
ที่สามารถก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต

ส่วนที่ 3 การทดสอบความแตกต่าง ของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

ผลการทดสอบความแตกต่างของการ
คัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (ตั้งตาราง 3)
สามารถสรุปได้ดังนี้ การทดสอบความแตกต่าง
ของการคัดเลือกตัวชี้วัดระหว่าง เพศกับด้านการ
เรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ และด้าน
การมุ่งเน้นลูกค้า พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการ
คัดเลือกตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ที่ระดับความ
เชื่อมั่น 95% ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน การ
ทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัด
ระหว่างอายุกับตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานทั้ง
5 ด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ การทดสอบความ
แตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดระหว่างบุคลากร
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ EdPEX กับตัวชี้วัดของผล
การดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ
และการทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือก
ตัวชี้วัดระหว่างผู้มีประสบการณ์คุณภาพกับ
ตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่าง
กันทางสถิติ

ตาราง 3 ความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

ข้อมูล	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านกระบวนการ		ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า		ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร		ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล		ด้านงบประมาณการเงินและตลาด	
				t	Sig	F	Sig	F	Sig	F	Sig	t	Sig
1.เพศ	ชาย	8	26.7	-2.128	0.042	-2.504	0.018	-1.522	0.139	1.252	0.221	0.876	0.388
	หญิง	22	73.3										
2.อายุ	25-30 ปี	2	6.7	0.267	0.849	0.256	0.857	0.377	0.771	0.533	0.663	0.290	0.832
	31-40 ปี	23	76.7										
	41-50 ปี	4	13.3										
	51-60 ปี	1	3.3										

ตาราง 3 ความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน (ต่อ)

ข้อมูล	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านกระบวนการ		ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า		ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร		ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล		ด้านงบประมาณการเงินและตลาด	
				t	Sig	F	Sig	F	Sig	F	Sig	t	Sig
3.บุคลากรผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ EdPEX	ผู้บริหาร	7	23.3										
	อาจารย์/ผู้ผ่านการอบรม	5	16.7										
	หัวหน้างาน	4	13.3	0.599	0.621	0.401	0.753	1.430	0.257	1.663	0.199	2.036	0.133
	เจ้าหน้าที่จัดทำประกันคุณภาพ	14	46.7										
4.ผู้มีส่วนประกอบคุณภาพ	1-5 ปี	19	63.3										
	6-10 ปี	11	36.7	0.067	0.797	0.316	0.578	0.458	0.504	0.058	0.812	1.165	0.290

* P<0.05

สรุปและอภิปรายผล

1. การคัดเลือกตัวชี้วัดที่มีความเหมาะสมของผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา (EdPEX)

การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X}) เท่ากับ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (S.D.) เท่ากับ 0.62 เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด 2) ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า 3) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร 4) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ และ 5) ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของภาวนา กิตติวิมลชัย (2555) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการคัดเลือกตัวชี้วัดผลลัพธ์ใน

การประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด 2) ด้านการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงาน 3) ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า 4) ด้านภาวะผู้นำ 5) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลของกระบวนการและสามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ ดังนี้

- ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านกระบวนการ การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีจำนวน 12 ตัวชี้วัด เนื่องจากการให้บริการลูกค้ามีความเชื่อมโยงกับความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า ตัวชี้วัดเหล่านี้สามารถตอบสนองปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมของลูกค้า และประสิทธิผลของ

กระบวนการทำงาน รวมถึงการสร้างนวัตกรรมของระบบงานได้

- ด้านการมุ่งเน้นลูกค้า การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีจำนวน 14 ตัวชี้วัด เนื่องจากตัวชี้วัดด้านความพึงพอใจ และความผูกพันของลูกค้าที่มีต่อการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการวิชาการของคณะฯ มีความเชื่อมโยงกับลูกค้าและตลาด ซึ่งผลลัพธ์เหล่านี้จะทำให้ทราบความพึงพอใจของลูกค้าต่อคู่แข่งและคณะสัตวแพทย์อื่นที่คล้ายคลึงกัน

- ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด เนื่องจากการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถ อัตรากำลังของบุคลากรในปัจจุบันและอนาคต ครอบคลุมถึงการฝึกอบรม การลาศึกษา การพิจารณาเกี่ยวกับการจ้างและความพร้อมในการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ และความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อคณะฯ ซึ่งทำให้การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานจึงมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

- ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ที่มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีจำนวน 6 ตัวชี้วัด เนื่องจากทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทราบระดับความสำเร็จและมาตรฐานขององค์กร รวมถึงทราบความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อผู้บริหาร

- ด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด การคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน มีความเหมาะสมระดับมากที่สุดมีจำนวน 8 ตัวชี้วัด เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความมั่นคงทางการเงิน ผลการตอบแทนทางการเงิน และผลกำไรจากการดำเนินงาน รวมทั้งความสามารถในการทำกำไรความ

มั่นคงทางการเงิน รวมถึงผลลัพธ์ด้านตลาด

การจัดประเภทตัวชี้วัด การทำหน้าที่ของตัวชี้วัดจากระดับความเหมาะสมของตัวชี้วัดมากที่สุด โดยแบ่งเป็นตัวชี้วัดกระบวนการ(Leading Indicator) รวมผลลัพธ์ตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 26 ตัวชี้วัด ส่วนตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Lagging Indicator) รวมผลลัพธ์ตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 22 ตัวชี้วัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวัฒน์ งามดี และปิยพร มานะกิจ (2560) ที่พบว่า หมวดผลลัพธ์มีความสัมพันธ์กับตัวชี้วัดตามแผนกลยุทธ์ โดยมีตัวชี้วัดกระบวนการรวม จำนวน 21 ตัวชี้วัด และส่วนตัวชี้วัดผลลัพธ์ จำนวน 6 ตัวชี้วัด เนื่องจากรวมการกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์และแผนกลยุทธ์ของแต่ละด้านที่แตกต่างกัน

2. ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม

การศึกษาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอื่น ๆ ที่เหมาะสมเพิ่มเติม พบว่า มีทั้งหมด 12 ตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดผลลัพธ์ในแต่ละด้านที่มีการเพิ่มเติมมาจะสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของคณะฯ ได้แก่ การศึกษา วิจัย และบริการวิชาการ

3. การทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน

การทดสอบความแตกต่างของการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนรู้อันของผู้เรียน และด้านกระบวนการ และด้านการมุ่งเน้นลูกค้า มีความแตกต่างระหว่างเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเพศหญิงและเพศชาย มีความเชี่ยวชาญในงานด้านการเรียนรู้อันของผู้เรียน และด้านกระบวนการ และด้านการมุ่งเน้นลูกค้า ที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมและมีทัศนคติที่ดีต่อการคัดเลือกตัวชี้วัดผลการดำเนินงานมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับประภาศ ปานเจียง (2553) พบว่า บุคลากรที่มีเพศ ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการประกัน

คุณภาพการศึกษาแตกต่างกัน โดยปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ร่วมงาน การมีส่วนร่วม ทักษะคิด และแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรที่ต่างกัน ส่วนทางด้าน การมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการนำองค์การและการกำกับดูแล และด้านงบประมาณ การเงิน และตลาด ไม่แตกต่างกัน เพราะบุคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับ EdPEX และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ รวมถึงได้รับการอบรมเกณฑ์การประเมินจากหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานภายในเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การคัดเลือกตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานต้องมีความสอดคล้องกับกระบวนการกิจกรรม แผนกลยุทธ์ ของคณะฯ เพื่อให้เกิดตัวชี้วัดที่ครอบคลุมและแสดงถึงการดำเนินการ

ที่เป็นเลิศขององค์กรอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับบริบท พันธกิจ หน้าที่ การบรรลุวิสัยทัศน์ของคณะฯ

2. การคัดเลือกตัวชี้วัดต้องคำนึงถึงความสามารถ ความเชี่ยวชาญและศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานที่มีความแตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยจากเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2563 และขอขอบคุณ อ.ดร.น.สพ.กฤษฎา ใจชื่น รองคณบดีฝ่ายนโยบาย แผน และพัฒนาคุณภาพ ที่ให้คำปรึกษาต่างๆ ในงานวิจัยนี้ และงานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับการพิจารณารับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดล รหัส MU-CIRB-2020/024.07021

เอกสารอ้างอิง

- ใจชนก ภาคอืด. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบัน*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย, วรลักษณ์ ศรีอนันต์, สุรีย์รัตน์ โล่ห์อภิรักษ์กุล, คมสัน พันธุ์ชัยเพชร, เอกลักษณ์ ขาวประภา สุรุฐ พุ่มอิม. (2555). *การศึกษาเพื่อกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ (KPIs) ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ และปัญหาอุปสรรคในการนำเอาเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการไปสู่การปฏิบัติ*. สำนักงานประเมินและประกันคุณภาพ: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นพิมพ์.
- ประกาศ ปานเจียง. (2553). *การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากร มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*. ค้นเมื่อ [26 มีนาคม 2563]. จากแหล่งสารสนเทศ. [http://liberalart.hu.ac.th/Research/Article/02_Prapas.pdf]
- สุวัฒน์ งามดี, ปิยพร มานะกิจ. (2560). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จตัวชี้วัดของแผนกลยุทธ์ตามเกณฑ์ EdPEX กรณีศึกษา: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. งานนโยบายและแผนและประกันคุณภาพการศึกษา: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริพันธ์ ตริ่มงคลทิพย์, อรทัย สารกุล. (2555). *ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรวิทยาลัยการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. งานประกันคุณภาพการศึกษา ฝ่ายแผน และประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยการแพทย์แผนไทย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*

David H, Marilyn L, Kath A. (1989). *Quote in Kath Aspinwall. Managing Evaluation in Education Developmental Approach.* New York: Routledge.

Burstein L, Jeannie O, Gial, Q. (1992). *Education indicator: Encyclopedia of educational research.* 6th ed. New York: Macmillan.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมความสามารถ ด้านทักษะปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Learning Activities by Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique focusing on Students Skills, Learning Achievement and Attitude to Word Thai Dancing Subject in Prathomsuksa 6

เสาวรี ภูบาลชื่น¹

Saowari Phubanchuen¹

Received: 23 May 2020

Revised: 16 July 2020

Accepted: 30 July 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD 2) ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินขั้นกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน แบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดความพึงพอใจ สังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และตีความ (interpretation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ t-test (Dependent Sample t-test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 7 ขั้นตอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$)

2. ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

2.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 89.61/88.02

¹ อาจารย์ประจำ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม)

¹ Lecturer, Mahasarakham University Demonstration School (Elementary), Mahasarakham University

2.2 นักเรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.93$)

คำสำคัญ: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้,วิธีสอนแบบทางตรง, การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD, ทักษะนาฏศิลป์

Abstract

The purposes of this study were to 1) develop the instrumental lesson plans using Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique and 2) study the students learning outcome after using the developed lesson plans. The sample consists of 36 sixth grade students studying in Mahasarakham University Demonstration School (Elementary) in 2020 Academic year gained by using cluster random sampling technique. Research tools consisted of 1) 6 lesson plans, 2) Practical skills test, and 3) achivement test. The collected data was analyzed by percentage Mean standardize score and statistic used was t-test for dependent sample.

The results of the study were as follow:

1. The developed instrumental lesson plans using direct instruction model and cooperation learning STAD technique approach are appropriate in the highest level ($\bar{X}=4.54$)

2. The students learning outcomes after using the developed lesson plans

2.1 developed instrumental lesson plans using direct instruction model and cooperation learning STAD had the efficiency (E_1/E_2) of 89.61/88.02

2.2 students' practical skills after learning were more advanced with an average overall very satisfactory.

2.3 student achievement after learning higher than those previous learning statistical significance at level.05.

2.4 student satisfaction with the learning process using the learning management improved was the highest level ($\bar{X}=4.93$)

Keywords: The Development of Learning Activities, Direct Instruction Model, Cooperation Learning STAD Technique, Thai dancing skill

บทนำ

การสอนวิชานาฏศิลป์ ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ กิจกรรมทางนาฏศิลป์ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4) ด้วยเหตุผลดังกล่าววิชานาฏศิลป์จึงถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรสาระศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน ตัวชี้วัดไว้ อย่างชัดเจน โดยมุ่งให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะเพลง ตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชม รู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย สามารถบอกลักษณะเด่น และเอกลักษณ์ของการแสดงนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนความสำคัญของการแสดง การที่นักเรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจได้ดีนั้น ครูผู้สอนต้องพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เอื้อและสอดคล้อง ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ (ชวลิต ชูก่าแพง. 2550: 39-40)

สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนที่เรียนนาฏศิลป์จะค่อนข้างมีการแข่งขันกันด้านการเรียนค่อนข้างสูงจนขาดความมีน้ำใจ คนเรียนอ่อนถูกมองข้ามเมื่อมีกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มอ่อนขาด

ความมั่นใจในตนเอง ย่อท้อในการเรียนจนขาดความกระตือรือร้นไปในที่สุด และเมื่อพิจารณาจากแบบวัดพฤติกรรมทางการเรียน แบบวัดทักษะปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีที่ผ่านมาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ 80% ขึ้นไป จะเป็นเด็กที่มีความสามารถด้านทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์เกือบทุกแบบวัด สำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อน จะมีผลสัมฤทธิ์และคะแนนจากแบบวัดทักษะปฏิบัติต่ำกว่า 80% ซึ่งจากการพิจารณาสามารถบ่งบอกถึงแนวโน้มการเรียนรู้ว่า ความสามารถทางทักษะปฏิบัติส่งผลโดยตรงต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องด้วยธรรมชาติของวิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์เป็นวิชาที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ในภาคทฤษฎีจึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย และด้วยโครงสร้างหลักสูตรวิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ผู้เรียนมีเวลาค่อนข้างจำกัดคือ 1 คาบ/สัปดาห์ การพัฒนาทักษะทางนาฏศิลป์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจึงค่อนข้างมีข้อจำกัด และอีกประการที่ครูผู้สอนต้องคำนึงคือจะทำอย่างไรให้นักเรียน ที่มีความหลากหลายทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้สามารถเรียนรู้ไปได้พร้อมๆ กันโดยไม่ถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง เรียนรู้อย่างมีความสุข และมีความเพียรพยายามในตนเองมากยิ่งขึ้น เพื่อความสำเร็จของตนเองและกลุ่ม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเกี่ยวกับด้านสติปัญญา เช่น ความรู้ความจำ ความเข้าใจ สามารถแยกแยะบอกเล่าหรือถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจรวมถึงประยุกต์ใช้ความรู้หรือเนื้อหาที่เรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และด้านทักษะพิสัย ซึ่งเกี่ยวกับการแสดงออกทางร่างกายที่แสดงออกผ่านการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ และ

อวัยวะต่างๆ ของร่างกายด้วยความคล่องแคล่ว ซึ่งต้องอาศัยการทำงานร่วมกับด้านสติปัญญาจนเกิดความชำนาญ ซึ่งรูปแบบการสอนทางตรงนี้สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัยได้เร็วและได้มากในเวลาที่ย่ำกัด ไม่สับสน ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความสามารถของตนเอง จนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน และมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง (ทิตนา แคมมณี. 2557: 256) และเพื่อสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และลดสภาพการณ์ของการแข่งขันลง และเพิ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ พี่พวาคายกันและ นักเรียนที่มีความแตกต่างทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญาเรียนรู้ไปด้วยกัน อย่างมีความสุข พร้อมกระตุ้นให้นักเรียนอยากที่จะทำงานหนักขึ้นเพียรพยายามมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เป็นการจัดการกิจกรรมที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อม ทางกรเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกที่มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน โดยสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ แล้วนำความรู้ที่ได้ไปช่วยกันแก้ปัญหาทำให้เกิดเป็นความสำเร็จภายในกลุ่ม ในการทำกิจกรรมผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2553: 10-12) ซึ่งการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD จะเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบพี่พวาคายกัน มากกว่าแข่งขันกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อร่วมกันทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ ชนะ-ชนะ ซึ่งเป็นสภาพการณ์ที่ดีต่อด้านจิตใจ และสติปัญญาเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเอง และมีเพื่อนในกลุ่มและในชั้นเรียนคอยช่วยเหลือ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคม อารมณ์ และ

สติปัญญา (วีณา ประชากุล และ ประสาท เนิองเฉลิม. 2554: 205-206 ; ทิตนา แคมมณี. 2557: 265)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และลดสภาพการเรียนรู้แบบแข่งขันลง เน้นการช่วยเหลือ แบ่งปัน พี่พวาคายกัน เรียนรู้การอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข พัฒนาการ สักคมสติปัญญาของผู้เรียนให้เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมที่ใหญ่ขึ้นในอนาคตข้างหน้า

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

2.1 ศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85

2.2 ศึกษาทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

2.3 เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD

2.4 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการ

เรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งแบ่งขั้นตอนออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้มาโดยพิจารณาคูณสมบัติเป็นผู้มีวุฒิทางการศึกษาระดับมหาบัณฑิต-ดุษฎีบัณฑิต มีตำแหน่งทางวิชาการ มีผลงานวิจัย ผลงานการเขียนตำรา มีประสบการณ์ในการสอน และเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินขั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

การดำเนินการวิจัย

นำข้อมูลที่วิเคราะห์จากตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ร่วมกับวิธีสอนแบบทางตรง และรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พัฒนาเป็นขั้นกระบวนการได้ 7 ขั้น ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นปฐมนิเทศ ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ขั้นที่ 3 ขั้นฝึกปฏิบัติตามแบบ ขั้นที่ 4 ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม ขั้นที่ 5 ขั้นการทดสอบย่อย (Quizzes) ขั้นที่ 6 ขั้นหาคะแนนพัฒนาการ (Individual Improvement Score) ขั้นที่ 7 ขั้นให้รางวัลกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนจากแบบประเมินความเหมาะสมของขั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดย

ผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ($\bar{X}=4.54$, S.D=0.58)

ระยะที่ 2 ศึกษาผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) จำนวน 98 คน จาก 3 ห้องเรียน

ตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 36 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวม พบว่า ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$)

2. แบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์จำนวน 2 ชุด แต่ละชุดวัดทักษะ 6 ด้าน ประกอบด้วยคือ 1) ด้านท่ารำ 2) ด้านจังหวะ 3) ด้านความต่อเนื่อง 4) ด้านลีลา 5) ด้านรูปแบบแถว 6) ด้านร้องเพลง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Comgurence: IC) ตั้งแต่ .06 ถึง 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.67 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ อำนาจจำแนกรายข้อ

ตั้งแต่.04 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.86

4. แบบวัดความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่.33 ถึง.87 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.96

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีผู้ช่วยสอนจำนวน 1 คน

3. ขั้นสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้

3.1 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) เมื่อสิ้นสุดการเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน และแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองไปทำการตรวจวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามความมุ่งหมายการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ตามเกณฑ์ 85/85 (E1 คะแนนระหว่างเรียน เก็บคะแนนจากผลงานไปงาน ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม คะแนนเต็ม 100 คะแนนคิดเป็นสัดส่วน 30:50:20)(E2 คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เก็บคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ

แบบทดสอบวัดทักษะนาฏศิลป์ คะแนนเต็ม 50 คะแนน คิดเป็นสัดส่วน 30:20) (สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ (Dependent Sample t-test)

3. วิเคราะห์ทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

ผลการศึกษา

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบด้วย 7 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54)

2. ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า

2.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ 89.61/88.02 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (n=36)

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	100	89.61	11.30	89.61
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	50	44.05	4.10	88.02

ตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (n=36)

	คะแนน	n	\bar{x}	t	df	sig
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ก่อนเรียน	36	43.97	34.82	36	.000
	หลังเรียน	36	19.41			

2.2 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ดังตาราง 2

2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์หลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียนจากทั้ง 2 แบบวัดมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (\bar{X} =88.54)

2.4 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.93, S.D=0.25)

สรุปผลการศึกษาระบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีประสิทธิภาพ 89.61/88.02 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นักเรียนมีทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์หลังเรียนเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียนจากทั้ง 2 แบบวัดมีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พัฒนาขึ้นทั้ง 7 พบว่า มีความเหมาะสมโดยภาพรวม (\bar{X} =4.54) ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา (Research and Development) ของชวลิต ชูก่าแพง. 2555: 53 ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนในการวิเคราะห์สังเคราะห์ สรรวจสภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนางานให้ดีขึ้นร่วมกับการวิจัยเอกสาร (documentary research) หรือการวิจัยเชิงสังเคราะห์ (synthesis research) และวิจัยเชิงสำรวจ (survey) เพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึก

เพื่อออกแบบ สร้างและประเมินนวัตกรรมก่อน นำนวัตกรรมไปใช้ในการทดลอง ตามรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) และด้วยวิธีสอนแบบทางตรงที่มีลักษณะเด่นที่ช่วยกระชับเรื่องของเวลาเรียน ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทั้งด้านเนื้อหาตลอดจนพัฒนาทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดีในเวลาที่มีอยู่อย่างจำกัด สอดคล้องกับ วิณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม (2554: 193-195) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนทางตรง ที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกซึ่ง โดยใช้เวลาเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ยังช่วยให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้เพื่อนๆ มีความสำเร็จร่วมกัน สอดคล้องกับทิศนา แชมมณี (2557: 265-266) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือว่าเป็นรูปแบบที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกันในการเรียน เกิดสภาพการณ์ของการ ชนะ-ชนะ ซึ่งดีต่อสภาพการณ์ทางด้านจิตใจช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ได้ลึกซึ้ง กว้างขึ้น ช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านอารมณ์ สังคมสติปัญญามากขึ้น สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (2553: 58) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ให้เพลิดเพลิน สนุกสนาน สนองความสนใจตามความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน กล่าวคือ กล่าวแสดงออก เกิดทักษะกระบวนการคนเก่ง คนดี มีความสุข

2. ผลการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 ประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD วิชาศิลปะสาระนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.61/88.02 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ ที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แชมมณี (2557: 158) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบทางตรง ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระ และมโนทัศน์รวมถึงฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้ดีและประสบผลสำเร็จได้ในเวลาที่จำกัด และสอดคล้องกับกิ่งฟ้า สินธุพงษ์ และสันติ วิจักขณาลัญญ์ (2545: 46) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง ส่งเสริมให้บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนสอดคล้องกัน และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการใช้รูปแบบการเรียนรู้อยู่แบบร่วมมือเทคนิค STAD ยังช่วยพัฒนาอารมณ์ สังคม สติปัญญาของผู้เรียน สอดคล้องกับ วิณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม (2554: 205) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ เน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขันที่ซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ ชนะ-ชนะอันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งด้านจิตใจ และสติปัญญา ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับ วีรยุทธ จันท์เหลือง (2560: 83) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 81.92/80.45 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สุรัชย์ งามชื่น (2556: 69) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คอมพิวเตอร์กราฟิก กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ

เทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบ การสอนทางตรง ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการ เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.41/85.52 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ทักษะปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 หลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยภาพรวม ($\bar{X}=84.72$) อยู่ในระดับดีมากและผ่านเกณฑ์ ในทุกแบบวัด ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจได้อย่างตรงไปตรงมา ชัดเจน ไม่ผิดพลาด แม้มีระยะเวลาที่จำกัด สามารถนำมาใช้ ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนที่มีข้อแตกต่าง ทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา สอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2557: 256) ที่กล่าวถึง รูปแบบการ เรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction Model) ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ เป็นอย่างดีทั้งด้านเนื้อหาความรู้ความจำ รวมถึง การฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ได้ในเวลาที่มืออยู่อย่าง จำกัด สอดคล้องกับสอดคล้องกับ วิภา ประชากุล และประสาทเนื่องเฉลิม (2554: 193-195) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เทคนิค STAD ก่อให้เกิดสภาพการณ์ ชะนะ-ชนะอันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งด้านจิตใจ สติปัญญา ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันพึ่งพา อาศัยกันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน เน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้แบบเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ผล การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับชนกร มหัทธนะกุลชัย (2556: 63-65) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติ วิชา ดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ รูปแบบการสอนทางตรง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติทางดนตรีผ่านเกณฑ์ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จำนวน 35 คน คิด

เป็นร้อยละ 85.37 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด และสอดคล้องกับ อภิญา ผลภิญโญ (2559: 112) ที่ได้ทำการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ คอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 23.00 คิดเป็นร้อยละ 76.67 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ตามที่กำหนดไว้

2.3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาสาระ หรือทักษะต่างๆ ได้ เร็ว ได้มาก และลึกซึ้ง ในเวลาอันสั้น การเรียนรู้ แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ยังมีจุดเด่นในการ ตัดสินคะแนนกลุ่มโดยการเอาชนะตนเอง เพียงแค่ ทำคะแนนให้สูงขึ้นจากคะแนนฐานของตนเองๆ ไม่ต้องเปรียบเทียบตนเองกับกลุ่มเก่ง คนอ่อนที่ พัฒนาตนเองยังมีโอกาสทำคะแนนให้กลุ่มได้ง่าย ขึ้นจากคะแนนพัฒนาการ ทำให้บรรยากาศในการ เรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ปัจจัย เหล่านี้อาจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียน สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับวิภา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม (2554: 193-195) ที่กล่าว ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรง สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ลึกซึ้ง มีบทบาทใน การเรียน สร้างความตั้งใจในการเรียนรู้ สอดคล้อง กับ ทิศนา แชมมณี (2557: 265) ที่กล่าวถึง การ เรียนรู้แบบร่วมมือ (เทคนิค STAD) ก่อให้เกิด สภาพการณ์ที่ดีทั้งทางด้านจิตใจ และสติปัญญา สอดคล้องกับวิชาดา สินประจักษ์ผล (2536: 37)

กล่าวว่า เพื่อให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน สามารถเรียนรู้ในสิ่งเดียวกันได้ และสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากกระบวนการกลุ่ม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ธนกร มัทธนะกุลชัย (2556: 63-65) ได้ทำการศึกษากิจกรรมพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติ วิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ย 23.73 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.06 ซึ่งผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้สอดคล้องกับสอดคล้องกับ นัจฉุณีภา ประทุมชาติ (2560: 104) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่องเศษส่วนและการประยุกต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ และความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนรู้ตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ ทุกคนมีบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผลชนะของทีมทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เด็กอ่อน เด็กเก่ง สามารถเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับทิศนา แชมมณี (2557: 265) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (เทคนิค STAD) ที่ก่อให้เกิดสภาพการณ์ ชนะ-ชนะ เป็นสภาพการณ์ที่ดีทั้งทางด้านจิตใจ และสติปัญญา ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน พึ่งพาอาศัยกันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน เน้นให้

ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน พัฒนาอารมณ์ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้อง วีรยุทธ จันทร์เหลือง (2560: 83) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ทิฉิมพร ภูมิประสาท (2558: 65) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาศิลปะ สารนาฏศิลป์บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้เป็นอย่างดีสามารถนำมาแก้ปัญหาในเรื่องของข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากสภาพปัญหา สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม ทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยได้เป็นอย่างดีและสอดคล้องกับธรรมชาติของวิชา ทั้งนี้ในระหว่างการจัดกิจกรรมครูผู้สอนพบว่าพฤติกรรมนักเรียนบางคนเมื่อปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนๆ และด้วยความสนิทสนมเป็นกันเองทำให้กิจกรรมเป็นไปด้วยความเพลิดเพลิน จนทำให้ลืมข้อควรปฏิบัติหรือมารยาทที่ควรปฏิบัติ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น และเอกลักษณ์ของรายวิชาที่เป็นศาสตร์เฉพาะที่มีข้อควรปฏิบัติหรือจารีตที่สืบต่อกันมาอย่างยาวนาน จึงควรแสดงออกด้วยความเคารพและสร้างสรรค์ และพบว่าแปรสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางนาฏศิลป์และความ

ชำนาญที่จะนำไปสู่ความมั่นใจ กล้าแสดงออก เกิดความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในตนเองคือเวลาในการฝึกฝนหรือทำกิจกรรมจะต้องเพียงพอ และการสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยให้การวางแผนจัดกิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่มีการฝึกทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ควรมีการจัดสรรเวลาให้เพียงพอต่อการฝึก จึงจะเกิดความชำนาญ

1.2 ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ นักเรียนอาจจะส่งเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่นได้ ครูต้องวางเงื่อนไข และข้อตกลงในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีมารยาท เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนักและเป็นการสร้างลักษณะนิสัยที่ดี

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการสัมภาษณ์ความต้องการของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ทราบแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

2.2 ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านจิตตานุรักษ์เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้คุณค่าของศาสตร์ทางนาฏศิลป์ ที่กว่าจะงดงามได้อย่างที่ปรากฏล้วนถูกกลั่นกรองโดยบรมครูมาหลายชั่วอายุคน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย คนรุ่นใหม่จึงควรแสดงออกด้วยความรักและเคารพ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายประถม) ที่ได้มอบทุนวิจัยให้แก่ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มลฤดี เขาวรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และอาจารย์ ดร.พรวิมล นุ่มท้วม หัวหน้างานวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วงษ์สะพาน รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาท เนื่องเฉลิม รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริมงคล นาฏยกุล ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา อาจารย์อนุสรณ์ วรรณะ ที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ อาจารย์ ภัทธนรินทร์ บิชอบ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ และนาย มนัสพงศ์ ภูบาลชื่น ผู้ช่วยงานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิ่งฟ้า สินธุวงศ์และสันติ วิจักขณาลัญญ์. (2545). *การพัฒนาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา คู่มือการพัฒนาการเรียนการสอน*. ขอนแก่น: คลังนาหารธรรมวิทยา.
- ทิศนา แคมมณี. (2557). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชนกร มหัทธนะกุลชัย. (2556). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการปฏิบัติ วิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการสอนทางตรง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น: ขอนแก่น.
- วีณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็น ศูนย์กลาง มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. กรุงเทพฯ: เทียน วัฒนา พรินติ้ง.
- ทิฆัมพร ภูมิประสาท. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STAD ร่วมกับการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ. วิทยานิพนธ์ วท.บ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชวลิต ชุกกำแพง. (2550). การประเมินการเรียนรู้อัน. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัจจุนิภา ประทุมชาติ. (2560). ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้อันแบบร่วมมือ เทคนิค STAD ร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่องเศษส่วนและการประยุกต์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ *Backward Design*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วีรยุทธ จันทรเหลื่อง. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้การจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการ เรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุรัชย์ งามชื่น. (2556). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เรื่อง คอมพิวเตอร์กราฟิก กลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอน ทางตรง. ค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิญา ผลภิญโญ. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มร่วมมือ เทคนิค STAD ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาล มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิชาดา สินประจักษ์ผล. (2536). การจัดห้องเรียนเพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ. *สารพัฒนาหลักสูตร*. 12(144): 23-29 ; เมษายน-พฤศจิกายน.
- Joyce, B. & Weil, M. (1996). *Models of teaching*. 5th ed. London: Allyn and Bacon.

กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

Deeply Moved and Emotional Arousing Techniques in the Decease Event from Narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great

อัศวิทธิ์ เรืองรอง¹

Akhawit Ruengrong¹

Received: 6 March 2020

Revised: 5 May 2020

Accepted: 11 July 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยเก็บข้อมูลเรื่องเล่าจากเว็บไซต์ <http://storylog.com> ช่วงเดือนตุลาคม 2559 ถึง มกราคม 2560 จำนวน 56 เรื่อง โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาในกรอบความคิดเรื่องอารมณ์สะท้อนใจแล้วเรียบเรียงเนื้อหาด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหาของเรื่องเล่ามี 2 ลักษณะ คือ เรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสดุดี เรื่องเล่าดังกล่าวข้างต้นมีกลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจร่วมกันใน 3 ลักษณะ คือ กลวิธีการใช้ภาษาอันได้แก่การใช้คำและการใช้ภาพพจน์ กลวิธีการใช้ฉาก และกลวิธีการอ้างถึง กลวิธีดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าอารมณ์สะท้อนใจในเรื่องเล่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญของการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ได้อย่างเข้มข้น และคุณลักษณะอันสำคัญของวัตถุประสงค์ที่นำไปสู่ความเข้าใจต่อโลกและชีวิตได้อย่างลุ่มลึก

คำสำคัญ: กลวิธี, เรื่องเล่า, อารมณ์สะท้อนใจ, เหตุการณ์สวรรคตในรัชการที่ 9

Abstract

This article aimed to study the deeply moved and emotional arousing techniques in the decease event from narratives of His Majesty King Bhumibol Adulyadej, the Great. There were 56 narratives collected from website <http://storylog.com> during October 2016 to January 2017 and analyzed by using documentary research with content analysis method in the frame of emotion. Results were presented by descriptive analysis.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Assistant Professor Doctor of Program in Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaophraya Rajabhat University

The result found that there are 2 types of the content of the narratives; the narrative about loss and the narrative about eulogies. Those narratives contain 3 types of emotional arousing techniques; the language technique i.e., word usage, and figure of speech, setting technique and allusive technique. Those techniques indicated that the deeply moved and emotional arousing in narratives are the significant implements of the strongly literary creation. These important characteristics of the aesthetic objects lead to the profound understanding of life and the World.

Keywords: Technique, Narratives, emotion, The Passing of King Rama IX

บทนำ

การเสด็จสวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาจักรบรมนาถบพิตร เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 นั้น ได้สร้างความวิปโยครันทดทุกข์แก่พสกนิกรในพระองค์อย่างหาที่สุดมิได้แรงกระแทกจากอารมณ์โศกรันทดนี้เป็นพลังผลักดันต่อการแสดงออกในรูปแบบอันหลากหลายทั้งในรูปแบบของเรื่องเล่าและกวีนิพนธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งในแบบของหนังสือ วารสาร นิตยสารและช่องทางออนไลน์

การแสดงออกของอารมณ์วิปโยคต่อเหตุการณ์นี้ที่มีความโดดเด่น คือ การแสดงออกในรูปแบบ “เรื่องเล่า” ผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทุกคนสามารถแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดได้ทั่วถึงและเท่าเทียม ดัง “เรื่องเล่า” ในเหตุการณ์สวรรคตในวันดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า ลักษณะเด่นของเนื้อหาของเรื่องเล่าที่แสดงอารมณ์ สะท้อนใจมี 2 ลักษณะคือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการสวดดี

เมื่อกล่าวถึง “เรื่องเล่า” มักเข้าใจกันว่าเป็นงานสร้างสรรค์ประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น ตำนาน หรือนิทานประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นงานเขียนบันเทิงคดีที่เน้นจินตนาการ แต่ปัจจุบันมีนักวิชาการหลายท่านเห็นว่าเรื่องเล่าขยายมโนทัศน์และขอบเขตกว้างขวางไปกว่านั้น จากที่เป็นบันเทิงคดีก็มาเป็นงานเขียนประเภทสารคดี

ที่เน้นข้อเท็จจริง การศึกษาภาพสะท้อนจากเรื่องเล่าเดิมมาเป็นการประกอบสร้างเรื่องเล่าเพื่อรู้เท่าทัน และจากเดิมที่นิยมศึกษาเรื่องเล่าเพื่อความซาบซึ้งมาเป็นเพื่อทำความเข้าใจในการประกอบสร้างเรื่องเล่า นั้น ลักษณะเหล่านี้คือแนวโน้มของการศึกษา “เรื่องเล่า” ในปัจจุบัน (นพพร ประชากุล, 2552, น.311) และนักวิชาการคนดังกล่าวยังได้อธิบายแนวทางการศึกษา “เรื่องเล่า” ให้กระจ่างชัดขึ้นว่า เป็นการนำเสนอเหตุการณ์ชุดหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ตอนต้น ไปสู่สถานการณ์ตอนจบ เกี่ยวข้องกับบุคคลจำนวนหนึ่ง และดำเนินไปในสถานที่-เวลา” (นพพร ประชากุล, 2542: 13) และในการเล่าเรื่องเป็นการเข้าไปคัดเลือก จัดลำดับความสำคัญ สร้างระเบียบบางอย่างให้กับมวลข้อมูลที่เดิมกองอยู่อย่างปราศจากรูปทรง และโครงสร้างของเรื่องเล่านี้เองที่เป็นเครื่องมือสื่อความหมายได้อย่างแนบเนียน (นพพร ประชากุล, 2559, น.19)

นัยข้างต้นชี้แสดงว่า ตัวบท หรือ ข้อมูลอันเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) อันเชื่อมโยงกับทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาเรื่องเล่าในกลางศตวรรษที่ 20 คือแนวคิดโครงสร้างนิยมที่สั่นคลอนการศึกษาเรื่องเล่าตามแนวเดิมของอริสโตเติลที่ศึกษาภาพสะท้อนโดยเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอกว่า เรื่องเล่าในแง่ของศิลปะและ

วรรณกรรมคือภาพสะท้อนความล้าเลิศของผลงานสร้างสรรค์ด้านสุนทรียะและเป็นอัจฉริยะของผู้สร้าง ส่วนแนวคิดด้านโครงสร้างนิยมมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่คิดว่าเกิดจากธรรมชาติของมนุษย์นั้น แท้จริงแล้วเป็นการประกอบสร้างทางวัฒนธรรม ซึ่งทำหน้าที่สื่อความหมายเชิงค่านิยมอุดมการณ์ระหว่างผู้คนในสังคม

กล่าวโดยสรุป การประจักษ์แจ้งในรสหรืออารมณ์สะเทือนใจมิได้มีเพื่อความมหุรรษ์เท่านั้น หากเพื่อเข้าใจและเข้าถึงในสัจจะแห่งอารมณ์หรือรสดูเดียวกันกับการบรรลุสัจธรรมแห่งชีวิตของสรรพสัตว์ทั้งปวง ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่า การสร้างสรรค์เรื่องเล่ามิได้รังสรรค์มาเพื่ออารมณ์เพียงประการเดียว หากยังเป็นเครื่องมืออันสำคัญต่อการทำความเข้าใจในสัจธรรมของชีวิตอีกด้วย

ดังได้กล่าวแล้วนั้นว่า เนื้อหาจากเรื่องเล่าจำนวน 56 เรื่องนั้น แบ่งเนื้อหาที่สื่ออารมณ์สะเทือนใจเป็น 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงความสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงเรื่องการสดุดีประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าเนื้อหาของเรื่องเล่าทั้งปวงนี้มีกลวิธีอันแยบคายอย่างไรต่อการทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ

วัตถุประสงค์

บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษากลวิธีการเล่าอารมณ์สะเทือนใจจากเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่เป็นเรื่องเล่าในเหตุการณ์สวรรคตในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จำนวน 56 เรื่อง จากสื่อออนไลน์ในเว็บ

<https://storylog.com> มาวิเคราะห์กลวิธีในการเล่าอารมณ์สะเทือนใจ โดยเลือกข้อมูลตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2559 ถึง วันที่ 20 มกราคม 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องอารมณ์สะเทือนใจตามทัศนะของนักวิชาการด้านวรรณกรรมศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันอย่างเอกภาพ เริ่มจากเสฐียรโกเศศ (2553) ที่กล่าวอารมณ์สะเทือนใจเป็นศิลปะทางวรรณศิลป์ ทำให้วีนิพนธ์ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า การประจักษ์ในอารมณ์สะเทือนใจนำไปสู่การตระหนักใน สัจธรรมของชีวิต

ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต อารมณ์สะเทือนใจที่ผู้อ่านวรรณคดีรู้สึกนั้น เรียกว่า เกิดรสซึ่งมิได้สะเทือนใจในระดับของความรู้สึกเท่านั้น หากส่งผลต่อการตระหนักรู้และเข้าใจที่เรื่องราว นั้นๆ นำเสนอผ่านอารมณ์ต่างๆ และการประจักษ์ในระดับรสนั้นมิได้หมายถึงเฉพาะความมหุรรษ์เท่านั้น แต่เป็นความรู้แจ้งถึงสัจจะแห่งอารมณ์นั้นๆ เช่นเดียวกับการบรรลุสัจธรรมในการบำเพ็ญสมาธิ (กุสุมา รัชมณี, 2549) และพลังของอารมณ์สะเทือนใจอันเกิดจากวัตถุสุนทรีย์หรือกลวิธีทางภาษาวรรณศิลป์ที่พรรณนาอย่างละเอียด (สุจิตรา จงสถิตยวิวัฒนา, 2548) จะนำไปสู่ความเข้าใจต่อโลกและชีวิตได้อย่างลึกซึ้งด้วยปัญญาจากการขบคิดใคร่ครวญ (ดวงมน จิตรจ้านงค์, 2560) นั้นเอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิจัยเอกสาร (documentary research) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลเอกสารเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (description analysis) ผ่านกระบวนการวิเคราะห์

อย่างเป็นระบบด้วยการพินิจพิเคราะห์ภาษาและการอ่านจับประเด็นจัดกลุ่มความหมายเข้าด้วยกัน รวมทั้งการตีความเพื่อหาข้อสรุปให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

การดำเนินการวิจัยนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กลวิธีเล่าอารมณ์ สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

2. การเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

กลวิธี หรือที่เรียกว่า เทคนิค (technique) หมายถึง “กรรมวิธีที่ทำให้ได้ผลเรียบร้อยงดงาม ซึ่งรวมทั้งฝีมือและความรู้ความชำนาญในวิธีทำ... กลวิธีจะเป็นการอธิบายว่าทำอะไรมามากกว่าที่จะอธิบายว่าทำอะไร...” (พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย, 2545, น.430)

กลวิธีในการเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในงานวิจัยนี้ พบ 2 ลักษณะตามลักษณะเด่นของเนื้อหา คือ 1. กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงความสูญเสีย และ 2. กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงการสวดดี ในแต่ละเนื้อหาพบลักษณะร่วมของกลวิธีที่สามารถสรุปเป็นภาพรวม โดยยกตัวอย่างจากเรื่องเล่าพอเป็นสังเขปให้เหมาะสมกับรูปแบบการนำเสนอในรูปแบบของบทความ

1. กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงความสูญเสีย

เรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงความสูญเสีย ผู้วิจัยพบกลวิธีที่เล่าอารมณ์สะท้อนใจใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 กลวิธีการใช้ภาษาสื่อความสูญเสียเพื่อเล่าอารมณ์สะท้อนใจ

ผู้วิจัยพบการใช้ภาษาในการแสดงความรู้สึกสูญเสียที่นำไปสู่การเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคต 2 ลักษณะ คือ การใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ ดังจะกล่าวตามลำดับ ดังนี้

1.1.1 การใช้คำเพื่อสื่ออารมณ์โศกเศร้า ผู้วิจัยพบหลายคำเช่น สูญเสีย หดหู่ โศกเศร้า เสียใจ วิบโยค โศกาตูลร อาตูลร อาลัย ในเรื่องเล่าหลายเรื่องเพื่อสื่ออารมณ์โศกเศร้ำดังตัวอย่างจากเรื่องเล่า ดังนี้

เรื่อง “โลกสีขาวดำเทา”

“เราไม่ได้เศร้า แต่เราแค่รู้สึกถึงความรู้สึกเรา มันอธิบายออกมาเป็นภาพไม่ได้ เป็นหน้าตาไม่ได้... โลกของคนไทยทุกคน ก็กลายเป็นสีขาว ดำ และเทา โชเชี่ยล ไม่ว่าจะเป็นเฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ หรือกระทั่งไลน์ ก็มีแต่ภาพและความรู้สึก สามสีนี้ จนเรารู้สึก หดหู่ตามไม่ได้”

(Honey Season, 2559)

เรื่อง “ความโศกาอาตูลรของแผ่นดิน”

“ในวันที่ 13 ตุลาคม 2559 เป็นวันที่ประเทศไทยต้องนำตาไหลนองทั่วทั้งแผ่นดิน ความโศกาอาตูลรได้อุบัติขึ้นในใจคนไทยทั้งประเทศ... คนไทยเท่านั้นที่รับรู้ได้ถึงความรู้สึกนี้...”

(kwanjai, 2559)

เรื่อง “บันทึกเมื่อถึง”

“...รู้หรือไม่ว่าวันนี้ 14 ตุลาคม 2559 มีพิธีเคลื่อนพระศพ เหล่าพสกนิกรมาร่วมไว้อาลัยด้วยความโศกเศร้า ไม่ต่างจากสิ่งที่ข้าพเจ้าคิดในคราของสมเด็จพระพี่นางเลย...”

(Chubsri, 2559)

1.1.2 การใช้ภาพพจน์เพื่อสื่ออารมณ์โศกเศร้า นอกจากการใช้คำหลายคำเพื่อสื่อ

อารมณ์โศกเศร้า ดังได้กล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบ ภาพพจน์เพื่อสื่อความรันหดโศกเศร้าจากเรื่องเล่า ซึ่งนิยมใช้ภาพพจน์ อติพจน์และอุปมา เช่น

ภาพพจน์อติพจน์

เรื่อง “ลาลับทินกรในดวงใจ”

“วันปกติที่ทำงานอย่างปกติ และกลับบ้านอย่างปกติ มันควรจะเป็นเช่นนั้น... วันนั้น วันที่คนหลายคนไม่คาดที่จะเกิด วันที่น้ำตาไหลริน ไม่มีหยุด วันที่คนที่รักเราที่สุดจากไป...”

(Agreatpigeon, 2559)

เรื่อง “หนังสือพิมพ์แจกฟรี”

“...น้ำตาท่วมประเทศไทยในวันนี้ ส่งเสด็จพระภูมิสู่วรรค์จะจงรักภักดีชั่วชีวิต...”

(Lady Normal, 2559)

ภาพพจน์อุปมา

เรื่อง “และหัวใจพวกเราชาวไทยก็ยัง มีในหลวงอยู่”

“ฝนตกตลอดทั้งวัน... ฝนที่ตกลงมาเหมือนฝนกรดที่กัดกร่อนหัวใจจนแทบไม่เหลือชิ้นดี สมองต้อตัน เหมือนนั่งอยู่กลางเส้นแบ่งระหว่างความจริงและความฝัน...”

(Chanuikarn, 2559)

“น้ำตาไหลรินไม่มีหยุด” และ “น้ำตาท่วมประเทศไทย” เป็นภาพพจน์อติพจน์ และ “ฝนที่ตกลงมาเหมือนฝนกรดที่กัดกร่อนหัวใจ” เป็นภาพพจน์อุปมา ภาพพจน์ทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นการสื่อความหมายในระดับข้อความ ภาพพจน์ดังกล่าวต่างก็สื่อความหมายกระทบอารมณ์ผู้รับสารให้โศก รันหดยิ่ง

1.2 กลวิธีการใช้ฉากสื่อความสูญเสีย เพื่อร่ำอารมณ์สะท้อนใจ

ฉากหรือสถานที่ในเรื่องเล่านี้ ผู้วิจัยพบว่า

มักจะเป็นฉากใหม่โน้มน้าหรือฉากที่เกิดจากการปรุงแต่งจากอารมณ์โศก รันหดต่อการสูญเสียพระมหากษัตริย์ในช่วงเหตุการณ์สวรรคตของผู้เขียนเรื่องเล่า ซึ่งได้พรรณนาออกมา ดังจะยกตัวอย่าง ดังนี้

เรื่อง “วันที่หัวใจคนไทยทั้งประเทศแตกสลาย”

“...วันที่ทุกคนนั่งเฝ้าหน้าจอโทรทัศน์ โดยไม่มีเสียงพูดคุยใดใดนอกจากเสียงสะอื้น วันที่ท้องฟ้าสดใสจู่ๆ ก็มีตกลงอย่างน่าประหลาดใจ วันที่เราได้ยินเสียงคนไทยร้องให้ดังพร้อมกันทั่วประเทศ...”

(Boonchuu, 2559)

เรื่อง “วันที่ประเทศไทยเจ็บที่สุด”

“ประเทศไทยเจ็บอย่างไม่น่าเชื่อปราศจากเสียงใดๆ บนท้องถนน เพราะเสียงที่ดังที่สุดคือเสียงที่ทุกคนกำลังร้องให้อยู่ในใจ สิ่งเหล่านี้เกิดจากอะไร ไม่มีใครบอกได้ แต่ทุกคนเชื่อในความรู้สึกว่านี่คือ “การจากไป” ของเทวดาผู้กลับสวรรค...”

(Phufa, 2559)

เรื่อง “ยิ้มให้กันเถอะนะ... ท่านคงไม่อยากเห็นเราเสียใจ”

“...ในวันที่ความสูญเสียก่อเกิด ในวันที่ความเศร้าเกาะกินหัวใจ ในวันที่บางอย่างเปลี่ยนแปลงไป ในวันที่บรรยากาศรอบข้างแม้สวยงามเพียงใด ก็เหมือนเป็นฉากสีดำ...”

(FoamieTP, 2559)

การพรรณนาฉาก เช่น ท้องฟ้า ถนนหนทาง หรือบรรยากาศที่ปวงใช้ภาพพจน์สี เสียง แสง ที่สื่อถึงความโศกสะเทือนใจ เช่น สีดำ เสียงที่เจ็บกริบหรือเสียงร้องไห้ แสงที่เคยสดใสเป็นมืดหม่น รวมทั้งพรรณนาฉากด้วยภาพพจน์บุคคลวัต

ที่แสดงการคร่ำครวญหวนให้ต่อการสูญเสีย จากทั้งมวลที่กล่าวนี้ ช่วยสื่ออารมณ์โศกเศร้าวันททุกข์เป็นเอกภาพกับเรื่องเล่าได้อย่างเข้มข้นยิ่ง

1.3 กลวิธีการใช้การอ้างถึงสื่อความสูญเสียเพื่อเล่าอารมณ์สะท้อนใจ

การอ้างถึงในที่นี้หมายถึง ผู้เขียนเรื่องเล่านำเนื้อหาในตอนต่างๆ ของวรรณกรรมที่มีเนื้อหาหรือเหตุการณ์ที่ตัวละครได้รับผลกระทบอันเกิดความสูญเสียจนนำไปสู่ความโศกวันท อันเป็นลักษณะร่วมกันของเรื่องและผู้เขียนอ้างถึงกับเรื่องเล่าของผู้เขียน เรื่องเล่าที่ผู้เขียนอ้างถึงมี 3 เรื่องคือ เรื่องสี่แผ่นดิน เรื่องลิลิตพระลอ และเรื่องนิราศภูเขาทอง ดังนี้

การอ้างถึงเรื่องสี่แผ่นดิน จากเรื่อง

“จดหมายถึงแม่พลอย ฉบับที่ 2”

“...ทำให้ผมนึกถึงเมื่อครั้งยุคแม่พลอย เมื่อมีการเคลื่อนย้ายพระบรมศพพระพุทธเจ้าหลวง เวลา ย่ำค่ำวันที่ 23 ตุลาคม 2453 ได้เกิดหมอกธุมเกตุ ปกคลุมไปทั่วตามเส้นทางเคลื่อนย้ายพระบรมศพเช่นกัน แม่พลอยคงได้ประจักษ์เห็นด้วยตาตนเองว่า หมอกธุมเกตุเมื่อร้อยกว่าปีในยุคของแม่พลอยนั้นเหงามาแล้ว สร้อยเพียงใดโบราณท่านว่าไว้หมอกธุมเกตุนี้จะเกิดเพื่อแสดงความอาลัยต่อเหตุการณ์สำคัญๆ โดยเฉพาะเมื่อผู้มีบุญญาธิการได้ล่วงลับจากไป แม้แต่สภาพอากาศยังไว้อาลัย เศร้าใจนับประสาอะไรกับมนุษย์มีเลือดเนื้อจิตใจตั้งเช่นพวก เราความเศร้าอาลัยก็ไม่ต่างไปจากหมอกธุมเกตุเช่นกัน...”

(Pattan, 2559)

การอ้างถึงเรื่องลิลิตพระลอ จากเรื่อง “ผลัดแผ่นดิน”

“...พลันนึกไปถึงโคลงในลิลิตพระลอ

เสียงให้ทุกข์ราษฎร์ให้ ทุกเรือน

อกแผ่นดินดูเหมือน จักขัว

บ่เห็นตะวันเดือน ดาวมืด มัวนา

แลแห่งใดเห็นน้ำ ย่อมน้ำตาคนช...”

(Nowhere_To_Be_FOUND, 2559)

การอ้างถึงเรื่องนิราศภูเขาทอง จากเรื่อง “ผลัดแผ่นดิน”

“วรรณกรรมหลายเรื่องที่เราเคยอ่านในตอนที่กำลังบรรยายความเศร้านั้น เราก็รู้อยู่แล้วว่าเศร้า แต่เพิ่งจะเข้าใจในคราวนี้เองพระนิพนพานปาน ประหนึ่งศีระชาต คิดถึงบาทพิตรอดิศร...”

(Nowhere_To_Be_FOUND, 2559)

ลักษณะร่วมของวรรณกรรมหรือเรื่องเล่าทั้ง 3 เรื่อง คือ บรรยากาศของความโศกวันทอันเกิดจากความสูญเสียของผู้ที่เป็นที่รักยิ่งเหมือนกัน ทั้งสวรรคตในรัชกาลที่ 5 พระลอ และ รัชกาลที่ 2 ในเรื่อง สี่แผ่นดิน ลิลิตพระลอ และ นิราศภูเขาทอง ต่างเป็นเครื่องมือหรือกลวิธีอันแยบคายที่ช่วยสร้างบรรยากาศความโศกวันททุกข์ต่อเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสวรรคต ในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ได้อย่างเข้มข้นยิ่งขึ้น

2. กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจจากเรื่องเล่าที่มีเนื้อหากล่าวถึงการสดุดี

เนื้อหาของเรื่องเล่าที่กล่าวถึงการสดุดีจะแสดงการสรรเสริญพระเกียรติคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันหลากหลาย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการแสดงความจงรักภักดีต่อ ในหลวงรัชกาลที่ 9 อีกส่วนหนึ่งการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจตามโครงการต่างๆ อย่างหลากหลาย ด้วยวิริยะบารมี เป็นการสะท้อนพระคุณลักษณะด้านดีเลิศอันนำไปสู่การแสดงความจริงรักภักดีของเรื่องเล่าที่สามารถสื่อสารอารมณ์สะท้อนใจไปยังผู้รับสาร หรือผู้อื่นได้อย่างแยบคาย

ผู้วิจัยพบว่าในเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาสดุดีใช้กลวิธีเร้าอารมณ์สะเทือนใจใน 3 ลักษณะ คือ การใช้ภาษา การใช้ฉาก และ การใช้การอ้างถึง ดังนี้

2.1 กลวิธีการใช้ภาษาสื่อการสดุดีเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ

ภาษาเพื่อสดุดีเกียรติคุณในรัชกาลที่ 9 ในเรื่องเล่า จากเหตุการณ์สวรรคตเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจพบใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำ และ การใช้ภาพพจน์ เช่น

2.1.1 การใช้คำสื่อการสดุดีเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ พบคำที่สื่อแสดงการสดุดีต่อในหลวงรัชกาลที่ 9 ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้วยวิริยะบารมี เช่น คำว่า ทรงพระอัจฉริยภาพทรงธรรม ทรงพระเจริญ เช่น ในเรื่อง “พ่อของฉัน” และเรื่อง “ฉันเป็นคนที่โชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก”

เรื่อง “พ่อของฉัน”

“...ท่านทรงเดินไปทางนู่นนี่ ขึ้นเหนือล่องใต้ หนทางลำบากลำบากซึ่งคนปกติอาจต้องขึ้นหลายตลบก่อนไป แต่ทำไมท่านถึงเสด็จไปแบบไม่เกียจจน...จะมีประชาชนมานั่งรอนอนรอรับถึงแม้จะไม่ได้เห็นท่านด้วยซ้ำก็ยอมตากแดดตากฝนทนรอเพื่อที่จะได้พุดให้ท่านได้ยินแว่วๆ ก็ยังดีว่า “ทรงพระเจริญ”

(Wanny_Wanny,2559)

เรื่อง “ฉันเป็นคนที่โชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก”

“...ฉันก็เป็นคนหนึ่งที่เกิดในรัชสมัยของรัชกาลที่ 9 สิ่งที่พระองค์ท่านทำให้กับคนไทยนั้นยิ่งใหญ่หาคนอื่นใด จะเทียบเท่าได้ หลายคนอาจจะเพิ่งได้รับรู้เรื่องราวของพระองค์ท่าน แต่นั่นก็ยังไม่สายเกินไปที่จะดำเนินรอยตามพระองค์ท่าน นี่คือการโชคดีของฉันที่เกิดในแผ่นดินนี้ แผ่นดินที่มีพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงธรรมและทรงอัจฉริยภาพ...”

(Gita2000, 2559)

ตัวอย่างของเรื่องเล่า 2 เรื่องนี้ ผู้เล่าเรื่องใช้คำ “ทรงพระเจริญ” “ทรงธรรม” และ “ทรงอัจฉริยภาพ” เพื่อสดุดีในพระเกียรติคุณที่พระองค์ได้บำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อพสกนิกรในพระองค์ ดังปรากฏในเนื้อหาของเรื่องเล่าที่วิเคราะห์แล้วนั้น

2.1.2 การใช้ภาพพจน์แสดงการสดุดีเพื่อเร้าอารมณ์สะเทือนใจ ผู้วิจัยพบภาพพจน์ที่นิยมใช้ในเรื่องเล่า คือ ภาพพจน์อุปมา และ ภาพพจน์อุปลักษณ์ ซึ่งเป็นภาพพจน์ที่เป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันในงานเขียนทั่วๆ ไปด้วย ตัวอย่างภาพพจน์ในเรื่องเล่า เช่น

ภาพพจน์อุปมา

เรื่อง “ในหลวงของฉัน”

“...เพราะท่านมีความรักให้กับประชาชนของท่าน มอบความรัก ความห่วงใยให้กับคนของท่าน ความรักเพื่อประชาชนของท่านดูมากมาย ไม่มีวันหมด เหมือนความรักของพ่อ ฉันโชคดีที่ได้เกิดมาในรัชกาล ของท่าน...”

(Tan11, 2559)

ภาพพจน์อุปลักษณ์

เรื่อง “มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์”

“...ผมไม่ได้ชื่นชมในหลวงในฐานะที่ “เพราะผมเคยเป็นคนไทย” แต่ผมชื่นชมพระองค์ท่านในฐานะที่ผมก็เป็นมนุษย์ธรรมดาที่มีเหนือยท้อ หรือ ขี้เกียจ สำหรับผมในหลวงคือ มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์ที่เจ๋งที่สุดเท่าที่โลกเคยมีมา...”

(Tetecnx, 2559)

ในเรื่องเล่า “ในหลวงของฉัน” ใช้ภาพพจน์อุปมาเพื่อเปรียบเทียบความห่วงใยของในหลวง รัชกาลที่ 9 กับความรักของพ่อ เพราะพ่อรักลูกทุกคนอย่างไม่มีเงื่อนไข ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ปรารถนาให้ลูกได้ดี ในเรื่องเล่า “มนุษย์ผู้สวม

หมวกกษัตริย์” ใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เพื่อเปรียบเทียบว่า การทรงงานของในหลวงไม่เหมือนกับการทำงานของคนทั่วไป คนทั่วไปอาจรู้สึกเหนื่อย ท้อ และขี้เกียจ แต่ในหลวงไม่เป็นเช่นนั้น พิจารณาจากโครงการพระราชดำริต่างๆ จำนวนมากที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของพสกนิกรในพระองค์ ดังนั้น “มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์” จึงสื่อความเป็นมนุษย์หรือคนธรรมดาที่ไม่ธรรมดา เพราะต้องใช้ความอดทนอย่างสูงสุดในฐานะของกษัตริย์ที่ต้องรับผิดชอบทุก ๆ ของพ่อทั้งประเทศ ทั้งอุปมาความรักความผูกพันของพ่อที่มีต่อลูก และ อุปลักษณ์ มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์ จึงช่วยสื่อสารทางเนื้อหาความคิด และอารมณ์ได้อย่างเข้มข้น

2.2 กลวิธีการใช้ฉากสื่อการสวดดีเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ

ฉากในเรื่องเล่ามักเป็นฉากการทรงงานของในหลวงที่กรากกฐาแดดฝน และทรงงานหนักในขณะที่เดินทางไปทั่วทุกทิศของประเทศไทย เช่น เรื่อง “พ่อของฉัน” และเรื่อง “บันทึก ‘ในหลวง ร.9’ ที่ไม่คิดว่าจะสามารถเขียนได้”

เรื่อง “พ่อของฉัน”

“...ท่านทรงเดินทางไปนู่นนี่ ขึ้นเหนือล่องใต้ หนทางลำบาก ลำบ่น ซึ่งคนปกติอาจต้องขึ้นหลายตลบก่อนไปแต่ทำไมท่านถึงเสด็จไปแบบไม่เกียจงอน...”

(Wanny_Wanny, 2559)

เรื่อง “บันทึก ‘ในหลวง ร.9’

ที่ไม่คิดว่าจะสามารถเขียนได้”

“...ท่านทรงบันดาลฝนท่ามกลางแดดร้อนในท้องฟ้าว่างเปล่า ท่านทรงพินิจขึ้นชีพแผ่นดินที่ตายแล้วให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง คงไม่มีพระมหากษัตริย์ในประเทศไหน ๆ ที่ทำเรื่องแบบนี้ได้...”

(Koi, 2559)

ตัวอย่าง “ฉาก” ทั้ง 2 เรื่องนี้ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับพระราชกรณียกิจที่สะท้อนความวิริยะมุ่งมั่นในการทรงงานแต่ละโครงการจนสำเร็จจุลวงยังประโยชน์มหาศาลต่อพสกนิกรในพระองค์ ภาพของฉากนั้นตราตรึงประทับในหัวใจและเร้าอารมณ์สะท้อนใจให้กับผู้พบเห็นได้อย่างดียิ่ง

2.3 กลวิธีการใช้การอ้างถึงสื่อการสวดดีเพื่อเร้าอารมณ์สะท้อนใจ

การอ้างถึงเพื่อสวดดีในประเด็นนี้ คือ การหยิบยกเอาวรรณกรรมเรื่อง “สี่แผ่นดิน” ในเหตุการณ์ที่แม่พลอยแสดงความจงรักภักดีและเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ลักษณะดังกล่าวช่วยสร้างบรรยากาศให้เรื่องเล่าแสดงความซาบซึ้งสะท้อนใจได้อย่างเข้มข้นและแยกคายยิ่ง เช่น

เรื่อง “จดหมายถึงแม่พลอย ฉบับที่ 1”

“...สิ่งที่แม่พลอยรักเทิดทูนเหนือหัวเหนือสิ่งอื่นใดคือพระเจ้าอยู่หัวและความรักเทิดทูนนี้ได้ถ่ายทอดจากตัวหนังสือเป็นเรื่องราวอย่างชัดเจนมาถึงผมอย่างซึ้งซึ้งและซาบซึ้ง โดยเรื่องสี่แผ่นดินได้บอกเล่าเรื่องราวชีวิตแม่พลอยในแต่ละช่วงการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะช่วงการเปลี่ยนแผ่นดินหนึ่งไปสู่อีกแผ่นดินหนึ่ง...”

(Pattan, 2559)

สรุป

กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร จากเรื่องเล่าทั้งหมด 56 เรื่อง ในเว็บไซต์ <http://storylog.com> ช่วงเดือนตุลาคม 2559 ถึงเดือนมกราคม 2560 ลักษณะของเรื่องเล่าทั้ง 56 เรื่อง แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ลักษณะ คือ เนื้อหาที่กล่าวถึงการสูญเสีย และเนื้อหาที่กล่าวถึงการสวดดี เนื้อหาทั้ง 2 ลักษณะนี้ ผู้วิจัยพบว่า

ใช้กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจร่วมกัน คือ การใช้ภาษาอันประกอบด้วยการใช้คำ และการใช้ภาพพจน์ การใช้ฉาก และการใช้การอ้างถึงกลวิธีทั้ง 3 ประการนี้ เป็นเครื่องมือของการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ และลักษณะเด่นของวรรณศิลป์นี้เองเป็นคุณภาพของวัตถุสุนทรีย์ที่ช่วยเน้นย้ำสสารอารมณ์และความคิดให้อารมณ์สะท้อนวันทและปิตินี้เข้มข้นขึ้น

การอภิปรายผล

บทความวิจัยเรื่อง “กลวิธีการเล่าอารมณ์สะท้อนใจในเหตุการณ์สวรรคตจากเรื่องเล่าในพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร” นำไปสู่การอภิปรายผลใน 2 ประเด็น คือ

1. อารมณ์สะท้อนใจเป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างสรรค์ทางวรรณศิลป์

วรรณศิลป์ สร้างสรรค์จากเครื่องมือหรือวัตถุสุนทรีย์ คือ “ภาษา” อันมีลักษณะเป็นสากลภาษาวรรณศิลป์นี้มุ่งสร้างอารมณ์สะท้อนใจด้วยกระบวนการของการพรรณนาอย่างละเอียดประณีต เช่น การใช้คำ การใช้ภาพพจน์หรือความเปรียบเพื่อสื่ออารมณ์ให้แจ่มชัดเข้มข้น การใช้ฉากที่แสดงนัยของสี แสง อันสะท้อนใจ การอ้างถึงตัวละครและเหตุการณ์ที่ประสพกับชะตากรรมสะท้อนใจในวรรณกรรมที่แสดงความสูญเสียจากเรื่องที่เป็นที่รู้จักกันดีทั้งในด้านโศกวันทและปิตินิติ เรื่องเล่าที่นำมาศึกษา ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้ทราบถึงความเชื่อมโยงของภาษาวรรณศิลป์ หรือกลวิธีทางวรรณศิลป์กับการสร้างอารมณ์สะท้อนใจได้อย่างแยกคายยิ่งสอดคล้องกับที่สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา กล่าวไว้ ดังความว่า

“ลักษณะอันเป็นสากลของภาษาวรรณศิลป์ คือ การใช้ภาษาเพื่อมุ่งสื่อ ‘อารมณ์’

และ ‘ความรู้สึก’ อันเป็นลักษณะของภาษาวรรณศิลป์ของทุกชาติ ความรู้สึกนั้นการพรรณนาภาษาละเอียดอย่างประณีตพิสดาร...”

(สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา, 2548, น.2)

2. อารมณ์สะท้อนใจนำไปสู่ความเข้าใจอันลุ่มลึกต่อโลกและชีวิต

เป็นที่เข้าใจกันแล้วในหมู่แวดวงศิลปกรรมว่าความสะท้อนอารมณ์อันเชื่อมโยงกับคุณภาพของวัตถุสุนทรีย์ จะนำไปสู่การกระตุ้นปัญญาได้อย่างเยี่ยมยอด เพราะ

“...สิ่งใดเล่า จะบำรุงใจให้เท่ากับความรู้ความเข้าใจอันลุ่มลึกต่อโลกและชีวิตความรู้ความเข้าใจผ่านการรับรู้ทางอารมณ์ ที่กระตุ้นให้ถูกคิดและพิจารณาใคร่ครวญ ย่อมดำรงอยู่บนงานภูมิปัญญาของผู้สร้างของผู้รับที่กระทบถึงกัน”

(ดวงมน จิตรจันทน์, 2560, น.96)

แรงกระทบทางอารมณ์อันสำคัญของเรื่องเล่าที่มีเนื้อหาโศกวันท จากการสูญเสียอันยิ่งใหญ่ครั้งนี้เชื่อมโยงกับอารมณ์ปิตินิติจากการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันหลากหลายที่เกื้อหนุนจนเจือให้พสกนิกรในพระองค์มีชีวิตที่ดีขึ้นในทุกมิติ ความสะท้อนอารมณ์ทั้งสองลักษณะข้างต้นที่ปรากฏในเรื่องเล่านี้ได้ใช้กลวิธีที่มีลักษณะ ‘ร่วม’ กัน คือ การใช้ภาษา การใช้ฉาก และการอ้างถึงเพื่อเป็นเครื่องมือในการเหนี่ยวนำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจแล้วนำไปสู่การกระตุ้นปัญญาเกี่ยวกับสัจธรรมของชีวิตที่ว่า การสัมผัสกับความทุกข์ ความสุข เป็นเรื่องที่มีมนุษย์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่มีชีวิตของผู้ใดจะยืนยาวเป็นนิรันดร์ แม้ขณะที่ชีวิตอยู่จะก่อปรคุณนามความดีให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคมมากเพียงใดก็ตามดังปรากฏในเรื่องเล่าหลายเรื่องจากเหตุการณ์สวรรคตนี้

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาเรื่องเล่าในมิติที่หลากหลาย เช่นในฐานะประเภทของวรรณกรรม เรื่อง

เล่ากับการพัฒนามนุษย์และสังคม หรือกลวิธีประกอบสร้างในเรื่องเล่า เพื่อพินิจในเรื่องของอุดมการณ์ หรืออำนาจที่ฝังแฝงอยู่ในเรื่องเล่า

เอกสารอ้างอิง

- กุสุมา รัชชเมณี. (2549). *การวิเคราะห์วรรณคดีไทย ตามทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2560). “มโนทัศน์เรื่องวรรณคดีในภูมิปัญญาไทย” ใน *ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะทัศนะของนักวิชาการไทย*. (หน้า 82-109). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นาค.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2541). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- นพพร ประชากุล. (2542). “คำนำเสนอ” *สัญศาสตร์โครงสร้างกับการวิจิตรภาพยนตร์ ใน แล่นือเถื่อนหนึ่งเล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสาร.
- นพพร ประชากุล. (2539). “คำนำเสนอ” ใน *เชิงวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2*. ว่าด้วยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อ่าน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์ วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2548). *เจมจันท์กัสดาร ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำรา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสฐียรโกเศศ. (2533). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Agreatpigeon. (2559). *ลาลับทinkerในดวงใจ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2559, จาก <http://storylog.com>.
- Boonchuu. (2559). *วันที่หัวใจคนไทยทั้งประเทศแตกสลาย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Chanuikarn. (2559). *และหัวใจพวกเราชาวไทยก็ยังมีในหลวงอยู่*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Chubsri. (2559). *บันทึกเมื่อนึกถึง*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Foamie TP. (2559). *ยิ้มให้กันเถอะ ท่านคงไม่อยากเห็นเราเสียใจ*. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Gita 2000. (2559). *ฉันเป็นคนโชคดีที่สุดคนหนึ่งในโลก*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Honey Season. (2559). *โลกสีขาวดำเทา*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>
- Koi. (2559). *บันทึกในหลวง ร.9 ที่ไม่คิดว่าจะเขียนได้*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Khwanjai. (2559). *ความโศกอาดูรของแผ่นดิน*. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- LadyNormal. (2559). *หนังสือพิมพ์แจกฟรี*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.

- Nowhere _To_Be_FOUND. (2559). *ผลัดแผ่นดิน*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Pattan. (2559). *จดหมายถึงแม่พลอยฉบับที่ 2*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Phufa. (2559). *วันที่ประเทศไทยเจ็บที่สุด*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Tan 11. (2559). *ในหลวงของฉัน*. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Tetecnx. (2559). *มนุษย์ผู้สวมหมวกกษัตริย์*. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.
- Wanny_Wanny. (2559). *พ่อของฉัน*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2559, จาก <https://storylog.com>.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง

Factors Related to Smoking Among Youths in Trang Educational Institutes

อรุณี ชุนหบดี¹, ทิดารัตน์ สุภานันท์¹, กาญจนา พรหมทอง¹
Arune Chunchabdee¹, Tidarat Supanan¹, Kanchana Promtong¹

Received: 8 May 2020

Revised: 8 July 2020

Accepted: 30 July 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรังจำนวน 400 คน เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม-ธันวาคม 2562 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง มีความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค 0.756 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (X^2) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 51.20 เพศหญิง ร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 17-19) ร้อยละ 39.5 มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ร้อยละ 14.0 โดยเป็นเพศชายร้อยละ 12 และเพศหญิงร้อยละ 2 และพบว่าเพศ สิ่งแวดล้อม บุคลิกภาพ และทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเพศมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($X^2=30.957$, $p<0.001$) สิ่งแวดล้อมที่มีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่ จะมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($X^2=12.28$, $p<0.001$) และ $X^2=6.784$, $p=0.009$) บุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 คือ ความวิตกกังวลง่าย ($X^2=5.531$, $p=0.019$) รับฟังผู้อื่น ($X^2=5.531$, $p=0.005$) และมีความเห็นอกเห็นใจ ($X^2=3.976$, $p=0.046$) และยังพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($X^2=71.180$, $p<0.001$) จากผลการศึกษานี้สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยโดยเฉพาะการปรับทัศนคติของเยาวชนไปใช้ในการวางแผน เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานจังหวัดปลอดบุหรี่ต่อไป

คำสำคัญ: การสูบบุหรี่, เยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง

¹ อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

¹ Lecturer, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Abstract

This is descriptive research with the objective to study factors related to smoking among youths in Trang educational institutes. The sample consisted of 400 youths in Trang school. Data were collected by the questionnaire between August-December 2019 The reliability was tested by using the Cronbach alpha coefficient at 0.756. Data will be analyzed by using Frequency distribution, Percentage and correlation analysis using chi-square (X^2). The study found that The sample compose of 51.20% male and 48.80% female. Most aged in the late teens (17-19 years old) 39.5%. There are 56 samples with smoking behaviors, or 14.0%. The male smoker is 12 % female smoker is 2 % and found that sex, environment, personality and attitudes are significantly related to smoking behavior. Sex correlated with smoking behavior at the statistical significance level of 0.05 ($X^2=30.957$, $p<0.001$). Personality that related to smoking is anxiety ($X^2=5.531$, $p=0.019$) credulousness ($X^2=5.531$, $p=0.005$) And empathy ($X^2=3.976$, $p=0.046$). We also found that attitudes and smoking behaviors are related with statistically significant at the level of 0.01 ($X^2=71.180$, $p<0.001$). And we also found that sex, environment, personality and attitudes are significantly related to smoking behavior. Sex is associated with smoking at the statistical significance level of 0.05 ($X^2=30.957$, $p<0.001$). While environment that friends/seniors and juniors or families members like parents smoke will correlate with the smoking behavior at the statistical significance of 0.01 ($X^2=12.28$, $p<0.001$ and $=6.784$, $p=.009$). Personality related to smoking behavior with statistical significance level of 0.05 was anxiety ($X^2=5.531$, $p=0.019$). Open minded ($X^2=5.531$, $p=0.005$) And empathy ($X^2=3.976$, $p=0.046$) And we also found that attitudes correlated with smoking behavior statistically at the level of significance 0.01 ($X^2=71.180$, $p<0.001$). From the study, the research data, especially the attitude adjustment of youths, can be used for planning to work in accordance with the need to solve the smoking problems of youth in Trang that will lead to success of smoke-free school campaign.

Keywords: smoking, youths in Trang educational institutes

บทนำ

จากรายงานขององค์การอนามัยโลกปี 2560 พบว่า ทั่วโลกมีคนสูบบุหรี่ประมาณ 1.1 พันล้านคน และแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตด้วยโรคที่มีสาเหตุมาจากบุหรี่จำนวน 7 ล้านคน ในจำนวนนี้กว่า 6 ล้านคนเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่โดยตรง (WHO, 2017) การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ หลายชนิด ทำให้อัตราเสี่ยงของการเกิด

โรคหัวใจ สูงขึ้นเป็น 2 เท่า อัตราเสี่ยงของการเกิดโรคถุงลมโป่งพอง สูงขึ้นเป็น 6 เท่า และอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งปอดสูงขึ้นเป็น 10 เท่า การสูบบุหรี่ทำให้ผู้สูบบุหรี่อายุสั้นลง โดยเฉลี่ย 5-8 ปี ผู้สูบบุหรี่ที่เริ่มสูบตั้งแต่วัยรุ่นและไม่หยุดสูบ ร้อยละ 50 จะเสียชีวิตด้วยโรคที่เกิดจากการสูบบุหรี่และครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้จะเสียชีวิตในวัยกลางคนก่อนอายุ 70 ปี (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ, 2561)

จากข้อมูลของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้ เพื่อควบคุมยาสูบมหาวิทยาลัยมหิดล (ศิริวรรณ, 2561) พบว่า ในปัจจุบันประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) อัตราการบริโภคยาสูบตามกลุ่มอายุ 15-18 ปี เท่ากับร้อยละ 7.8 โดยในภาพรวมอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลงยกเว้นกลุ่มอายุ 19-24 ปี และถึงแม้ว่าอัตราการสูบบุหรี่ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยจะลดลงอย่างต่อเนื่อง ภาคใต้ยังคงมีอัตราการสูบบุหรี่ที่สูงที่สุด รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลางเหนือ และกรุงเทพมหานคร (อัตราการเปลี่ยนแปลงภาคเหนือ กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานครและใต้ เท่ากับร้อยละ 48.48, 39.54, 39.51, 23.34 และ 20.52 ตามลำดับ) และจากการศึกษาสถานการณ์การบริโภคยาสูบของจังหวัดตรังหลังดำเนินโครงการจังหวัดปลอดบุหรี่ตามโครงการเพื่อการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานปลอดบุหรี่จังหวัดตรัง พ.ศ. 2560 กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนเพศชายจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 และเพศหญิง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 จำนวน 430 คิดเป็นร้อยละ 83.7 พบว่า มีจำนวนผู้สูบบุหรี่ปัจจุบัน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เป็นเพศชาย 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.7 เพศหญิง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 โดยกลุ่มตัวอย่างที่สูบบุหรี่มีอายุเมื่อเริ่มทดลองสูบบุหรี่ครั้งแรก ต่ำสุด 9 ปี สูงสุด 18 ปี ค่าเฉลี่ย 13.95 ปี และวิธีการได้มาซึ่งบุหรี่คือการขอจากผู้อื่น 34 คน เป็นร้อยละ 51.5

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้วัยรุ่นสูบบุหรี่มากขึ้นประกอบด้วยหลายปัจจัยเช่นความเครียด เพื่อน และพัฒนาการของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตสังคม จึงทำให้เกิดความอยากรู้อยากลอง ต้องการยอมรับความรักจากบุคคลอื่น (Jonh, 2010) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัย 13-19 ปี ที่มีพัฒนาการทางด้าน

อารมณ์ที่แปรปรวน มักตัดสินใจด้วยอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นช่วงวัยที่ถูกชักจูงได้ง่าย บางครั้งอาจมีความเครียด ไม่สามารถจัดการได้ด้วยตนเอง อาจหันไปสูบบุหรี่เพื่อลดความเครียดของตนเอง (Fritz, 2008) จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้เยาวชนสูบบุหรี่มากขึ้นในช่วงต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีความเสี่ยงที่ส่งผลต่อสูบบุหรี่ร่วมกับการมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งสามารถแบ่งพัฒนาการของวัยรุ่น เป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescents) มีอายุระหว่าง 10-13 ปี เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ โดยจะมีความคิดหมกมุ่นกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิดและแปรปรวนง่าย วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescents) มีอายุระหว่าง 14-16 ปี เป็นช่วงที่วัยรุ่นจะยอมรับสภาพร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นหนุ่มเป็นสาวได้แล้ว มีความคิดที่ลึกซึ้ง (Abstract) อยากรู้ อยากลอง จึงหันมาไฝหาอุดมการณ์และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวเอง และพยายามเอาชนะความรู้สึกแบบเด็กๆ ที่ผูกพันและอยากจะทำพ่อกับแม่ และวัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescents) มีอายุระหว่าง 17-19 ปี โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาวด้านสังคมมีสังคมที่กว้างขึ้นมีลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป ทางด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา มีความคิดเชิงนามธรรมและเชิงเหตุผลมากขึ้น (พรทิพย์ ศิริบุรณพิพัฒนา, 2558) จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นตอนกลางเป็นช่วงวัยที่มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเกิดพฤติกรรมซึ่งเป็นปัญหาต่างๆ ต่อสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเริ่มต้นสูบบุหรี่ซึ่งหากได้มีโอกาสทดลองสูบบุหรี่แล้วโอกาสที่จะกลายเป็นผู้ติดบุหรี่ในอนาคตย่อมเป็นไปได้สูง เพราะหากอายุที่ทดลองสูบบุหรี่น้อยโอกาสที่จะติดบุหรี่ย่อมมากและเลิกสูบบุหรี่

เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง ชอบเรื่องท้าทายและตื่นเต้น โดยบางคนมีเจตคติว่าถ้าไม่สูบบุหรี่จะเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพื่อนจะไม่นิยมรับเข้ากลุ่มและหลายคนไม่กล้าเลิกสูบบุหรี่ เพราะกลัวเพื่อนจะล้อเลียนและไม่ให้เข้ากลุ่ม และจากการสำรวจข้อมูลการสูบบุหรี่ของเยาวชนจังหวัดตรังในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนจังหวัดตรัง

ดังนั้น การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจึงมีความสำคัญ ที่จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ในกลุ่มเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรัง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ต่อเยาวชนจังหวัดตรัง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 อายุระหว่าง 13-18 ปี ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดตรัง ปีการศึกษา 2562 จำนวน 400 คน ได้มาจากการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified multistage) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียนที่อยู่ในอำเภอเมืองและต่างอำเภอ สุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยเก็บข้อมูลทุกชั้นปีแบ่งตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของจำนวนนักเรียนแต่ละ

ชั้นเรียนจำแนกตามระดับการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษา ที่พักอาศัยในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดา ของครอบครัว/เดือน เมื่อมีปัญหากำหนดปรึกษาใครมากที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพและลักษณะนิสัย 11 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ 10 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสิ่งแวดล้อม 3 ข้อ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ 14 ข้อ

ผ่านการรับรองโดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ตรัง เลขที่การรับรอง ใบจริยธรรมเลขที่ 27/2562 มีการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าความตรงของเนื้อหา 0.92 และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา-ครอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.756

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิของนักเรียนของการเก็บข้อมูล และพบกลุ่มตัวอย่าง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิ และการตอบแบบสอบถามของนักเรียนจำนวน 400 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และค่าไคสแควร์ (X^2)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนเพศชาย จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 เพศหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 17-19) จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5 ศึกษาในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 58.5 อาศัยอยู่กับบิดาและมารดามากที่สุดเป็นจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า อยู่ด้วยกันมากที่สุดจำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 อาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่ประกอบเกษตรกรรมเป็นจำนวน 148 และ 162 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0 และ 40.5 โดยเยาวชนมีรายได้ของตนเอง วันละ 50-100 บาทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.3 และรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 เมื่อเยาวชนมีปัญหาปรึกษาบิดามารดามากที่สุดจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 กลุ่มตัวอย่างมีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ จำนวน 295 คน คิดเป็นร้อยละ 73.8 และในครอบครัวมีบิดา มารดา ญาติสูบบุหรี่จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.0

2. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบเยาวชนสูบบุหรี่จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 โดยมีเพศชายสูบบุหรี่จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และเพศหญิงสูบบุหรี่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2 เริ่มทดลองสูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะเพื่อนสูบและชักชวนให้สูบบุหรี่จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 46.42 สาเหตุของการเริ่มสูบบุหรี่เพื่อคลายเครียดมากที่สุดเป็นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26.78 ส่วนใหญ่จะสูบบางโอกาสเช่นการเข้ากลุ่มกับเพื่อนมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ

37.5 วิธีการได้มาซึ่งบุหรี่ในการสูบคือ ขอจากผู้อื่น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และมักจะซื้อเป็นมวน และมักสูบบุหรี่เมื่อมีความเครียด จำนวน 22 คน ร้อยละ 39.28 บุหรี่ที่ใช้เป็นไปจากมากที่สุดจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 โดยจะใช้ห้องน้ำของโรงเรียนเป็นสถานที่ในการสูบบุหรี่ มากที่สุดจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 33.92 ปริมาณที่สูบต่อวันคือ 1-5 มวน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 83.92

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง จากการศึกษาพบว่า เพศ สิ่งแวดล้อม (การเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่) บุคลิกภาพ (มีความวิตกกังวลง่าย รั้งฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ) และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ดังนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เพศมีความสัมพันธ์การพฤติกรรมสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($X^2=30.957$, $p<0.001$) ดังตาราง 1

สิ่งแวดล้อมของเยาวชนที่มีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน โดย และเยาวชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มี เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และเยาวชนที่มีครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่ จะมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($X^2=12.28$, $p<0.001$ และ $X^2=6.784$, $p=0.009$) ส่วนปัจจัยด้านกลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชน ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

ปัจจัย	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X ²	
				Value	P-value
เพศ				30.957	<0.001*
ชาย	48 23.4%	157 76.6%	205 100.0%		
หญิง	8 4.1%	187 95.9%	195 100.0%		
กลุ่มอายุ				2.072	0.355
วัยรุ่นตอนต้น	11 11.3%	86 88.7%	97 100.0%		
วัยรุ่นตอนกลาง	25 17.2%	120 82.8%	145 100.0%		
วัยรุ่นตอนปลาย	20 12.7%	138 87.3%	158 100.0%		
ระดับการศึกษา				3.329	0.189
ม.ต้น	34 14.5%	200 85.5%	234 100.0%		
ม.ปลาย	22 13.3%	144 86.7%	166 100.0%		
การพักอาศัย				3.329	0.189
บิดาและมารดา	39 14.4%	231 85.6%	270 100.0%		
บิดา/มารดา	13 18.1%	59 81.9%	72 100.0%		
เพื่อนหรือญาติ	4 7.0%	53 93.0%	57 100.0%		
สิ่งแวดล้อม					
การมีเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่				12.28	<0.001*
มี	52 17.6%	243 82.4%	295 100%		
ไม่มี	4 3.8%	101 96.2%	105 100%		
ในโรงเรียนมีครูอาจารย์เจ้าหน้าที่สูบบุหรี่				1.843	0.398
มี	32 16.3%	164 83.7%	196 100%		
ไม่มี	24 11.8%	180 88.2%	204 100%		
ในครอบครัวมีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่				6.784	0.009*
มี	47 17.0%	299 83.0%	276 100%		
ไม่มี	9 7.3%	115 92.7%	124 100%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01

นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนที่มีความวิตกกังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งพบว่า เยาวชนที่สูบบุหรี่ เป็นผู้ที่ มีความวิตกกังวลง่ายจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($X^2=5.531$, $p=0.019$) นอกจากนี้ เยาวชนที่มีบุคลิกภาพที่มีการรับฟังผู้อื่นจำนวน 44 คน

ร้อยละ 12.3 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($X^2=5.531$, $p=0.005$) และเยาวชนที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($X^2=3.976$, $p=0.046$) ในขณะที่บุคลิกภาพด้านอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในทางสถิติ (ตาราง 2)

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

บุคลิกภาพ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X^2	
				Value	P-value
เชื่องคนง่าย				1.901	0.168
ใช่	11	98	109		
	10.1%	89.9%	100.0%		
ไม่ใช่	45	246	291		
	15.5%	84.5%	100.0%		
มั่นใจในตนเอง				.204	0.651
ใช่	42	248	290		
	14.5%	85.5%	100.0%		
ไม่ใช่	14	96	110		
	12.7%	87.3%	100.0%		
ชอบอยู่คนเดียว				.684	0.408
ใช่	20	143	163		
	12.3%	87.7%	100.0%		
ไม่ใช่	36	201	237		
	15.2%	84.8%	100.0%		
อารมณ์ร้อนรุนแรง				.797	0.372
ใช่	24	126	150		
	16.0%	84.0%	100.0%		
ไม่ใช่	32	218	250		
	12.8%	87.2%	100.0%		
มีความวิตกกังวลง่าย				5.531	0.019**
ใช่	16	156	172		
	9.3%	90.7%	100.0%		
ไม่ใช่	40	188	228		
	17.5%	82.5%	100.0%		

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง (ต่อ)

บุคลิกภาพ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X ²	
				Value	P-value
หงุดหงิดง่าย				156	0.693
ใช่	33	193	226		
	14.6%	85.4%	100.0%		
ไม่ใช่	23	151	174		
	13.2%	86.8%	100.0%		
อารมณ์อ่อนไหวง่าย				.202	0.653
ใช่	27	177	204		
	13.2%	86.8%	100.0%		
ไม่ใช่	29	167	196		
	14.8%	85.2%	100.0%		
รับฟังผู้อื่น				7.739 ^a	0.005 [*]
ใช่	44	313	357		
	12.3%	87.7%	100.0%		
ไม่ใช่	12	31	43		
	27.9%	72.1%	100.0%		
เห็นอกเห็นใจ				3.976	0.046 ^{**}
ใช่	47	317	364		
	12.9%	87.1%	100.0%		
ไม่ใช่	9	27	36		
	25.0%	75.0%	100.0%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.01

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติต่ำกว่า 0.05

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรังพบว่า เยาวชนที่สูบบุหรี่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในระดับต่ำจำนวนมากที่สุดคือ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 ในขณะที่เดียวกันเยาวชนที่มีทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ในระดับสูงมีพฤติกรรมการ

สูบบุหรี่จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 และเมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติและพฤติกรรมการสูบบุหรี่พบว่ามีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ($X^2=71.180$, $p<0.001$) ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนในจังหวัดตรัง

ระดับทัศนคติ	สูบ	ไม่สูบ	รวม	X ²	
				Value	P-value
				71.180	<0.001**
ต่ำ	27 47.4%	30 52.6%	57 100.0%		
ปานกลาง	21 15.8%	112 84.2%	133 100.0%		
สูง	8 3.8%	202 96.2%	210 100.0%		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่า 0.01

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้พบว่าเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดตรังสูบบุหรี่ร้อยละ 14.0 โดยมีเพศชายสูบบุหรี่ คิดเป็นร้อยละ 12.0 และเพศหญิงร้อยละ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล (ศจย.) ในระดับประเทศที่มีอัตราการสูบบุหรี่ของเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการถูกปลูกฝังตามขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทยว่าบุหรี่ยาสูบและสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่ผู้หญิงควรหลีกเลี่ยง ซึ่งเยาวชนเริ่มทดลองสูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะเพื่อนสูบและชักชวนให้สูบบุหรี่ ร้อยละ 46.42 สาเหตุของการสูบบุหรี่คือ คลายเครียดมากที่สุดเป็นร้อยละ 26.78 และมักจะสูบการเข้ากลุ่มกับเพื่อนร้อยละ 37.5 วิธีการได้มาซึ่งบุหรี่ยาสูบคือ ขอจากผู้อื่น ร้อยละ 37.5 มักจะซื้อเป็นมวน สาเหตุของการสูบจะสูบบุหรี่เพราะมีความเครียดร้อยละ 39.28 บุหรี่ที่ใช้เป็นใบจาก คิดเป็นร้อยละ 44.64 และมักจะใช้ห้องน้ำของโรงเรียนเป็นสถานที่ในการสูบ

การศึกษาครั้งนี้พบว่า เพศ สิ่งแวดล้อม (การเพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่) บุคลิกภาพ (มีความวิตกกังวลง่าย รับประทานอาหาร และมีความเห็นอกเห็นใจ) และทัศนคติ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่โดย โดย เพศมีความสัมพันธ์การพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($X^2=30.957$, $p<0.001$) และเยาวชนที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มี เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้องสูบบุหรี่ และเยาวชนที่มีครอบครัวที่มีบิดามารดา ญาติสูบบุหรี่จะมีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ($X^2=12.28$, $p<0.001$ และ $X^2=6.784$, $p=0.009$) อธิบายได้ว่า ในความเป็นวัยรุ่นของเยาวชน จะมีความต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและสังคม ดังนั้นเมื่ออยู่ในกลุ่มของเพื่อนรุ่นพี่ รุ่นน้องที่สูบบุหรี่ก็จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อเกิดการยอมรับของกลุ่ม ประกอบกับการที่มีบุคคลใกล้ชิดสูบบุหรี่ ก็จะมีการมองการปฏิบัตินั้นๆ เป็นเรื่องปกติวิสัยที่สามารถกระทำได้โดยไม่เกิดการแปลกแยกใดๆ ซึ่งจากการศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา พื้นที่ของโรงเรียน เพื่อนสนิทชักชวนให้สูบบุหรี่ และมีคนสูบบุหรี่มาอยู่ใกล้ (ศศิธร, 2561) และนักเรียนที่มีเพื่อนสูบบุหรี่จะมีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ มากกว่านักเรียนที่ไม่มีเพื่อนสูบบุหรี่ 6.11 เท่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักเรียนอยู่ในระยะวัยรุ่นเริ่มเป็นอิสระจากพ่อแม่ และหันมาใกล้ชิดเพื่อนมากขึ้น การคบเพื่อนสนิทของเยาวชนส่วนใหญ่จะคบเพื่อนที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งคล้ายคลึงกัน เพื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับและเป็น ส่วนหนึ่งของสมาชิกในกลุ่ม (เดือนฉาย, 2561) ส่วนเยาวชนที่มีความวิตกกังวลง่าย รับฟังผู้อื่น และมีความเห็นอกเห็นใจ จะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ($X^2=5.531$, $p=0.019$, $X^2=5.531$, $p=0.005$, $X^2=3.976$, $p=0.046$) นอกจากนี้ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ($X^2=71.180$, $p<0.001$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชดำเนิน พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้น ได้แก่ การรับรู้ความสามารถแห่งตน ในการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ของเพื่อนสนิท และการถูกเพื่อนชักชวนให้สูบบุหรี่ (กมลภู, 2554) นอกจากนี้เรื่องต้นทุนชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ระยะแรกของนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกของการสูบบุหรี่ต้นทุนชีวิต และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะแรกของ นักเรียนชายชั้นตอนปลาย มีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมคือ นักเรียน

ที่มีบุคคลใกล้ชิดติดสูบบุหรี่มีโอกาสสูบบุหรี่ในระยะแรกมากกว่านักเรียนที่ไม่มีบุคคลใกล้ชิดติดสูบบุหรี่ เนื่องจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างหรือเป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของลูก หากบุคคลเติบโตในครอบครัวที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ โดยนักเรียนที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการสูบบุหรี่ มีโอกาสสูบบุหรี่ในระยะแรกมากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยต่อการสูบบุหรี่ เนื่องจากทัศนคติคือ ความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าสิ่งไหนดี สิ่งไหนไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบ มีประโยชน์หรือไม่มีประโยชน์ เมื่อบุคคลเชื่อว่าสิ่งใดมีประโยชน์ จึงมีแนวโน้มที่จะทำสิ่งนั้น (สุริรัตน์, 2560) และจากการพูดคุยสนทนากลุ่มกับกลุ่มตัวอย่าง เยาวชนที่สูบบุหรี่จะมีความคิดในทัศนส่วนตัวว่า “การสูบบุหรี่เป็นสิทธิส่วนบุคคล พอสูบแล้วสามารถอยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนได้ กลุ่มเพื่อนส่วนใหญ่ก็สูบกินส่วนใหญ่จะสูบนอกโรงเรียน ก่อนมาโรงเรียน และหลังเลิกเรียน สูบนอกโรงเรียน” “คิดว่าการสูบบุหรี่ ไม่ได้มีความผิด คนทั่วไปก็สูบกิน เพื่อนส่วนใหญ่และคนรอบๆ บ้าน ผู้ชายส่วนใหญ่ก็สูบกิน” “ส่วนตัวคิดว่าการสูบบุหรี่ ทำให้ตนเองมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ทำงานก็มีคนยอมรับ เพื่อนก็ยอมรับ อยู่ในกลุ่มเพื่อนก็มีการสูบบุหรี่กัน เข้ากับเพื่อนได้” แสดงให้เห็นว่าเยาวชนมองเรื่องของการสูบบุหรี่เป็นเรื่องที่ปกติ ไม่ได้เป็นความผิด เพราะสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว บุคคลต่างๆ ไปก็สูบกิน และยังได้รับการยอมรับจากเพื่อน กลุ่มสังคม และคิดว่าการสูบบุหรี่ทำให้ตนเป็นผู้ใหญ่ขึ้นเพราะคนในวัยทำงานที่สูบบุหรี่ไม่ได้มีความผิดและถูกยอมรับในกลุ่มผู้ใหญ่วัยทำงานด้วยกันเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการในการแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานโรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการวางแผน และขับเคลื่อนนโยบาย ลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง

2. สามารถนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในเรื่องการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการดูแลและป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อช่วยเยาวชนที่ยังไม่สูบบุหรี่ ไม่กลายเป็นบุคคลที่สูบบุหรี่ในอนาคต ได้แก่ กลุ่มบุคคล ที่เป็นประชาชนทุกคน คนใกล้ชิด บิดามารดา ครู โรงเรียน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ให้ครอบคลุมสิ่งแวดล้อม

ทุกระดับ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ การรับรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ การสูบบุหรี่ในลักษณะอื่นๆที่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นให้สอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันการสูบบุหรี่ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง อย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกในนักเรียนมีการสูบบุหรี่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเขตเมือง จังหวัดตรัง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้กระทำเพียงช่วงเวลา สั้นๆ จึงอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากนักสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรทำการศึกษาในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลภู ถนอมสัตย์. (2554). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ในระยะเริ่มต้นของนักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสด. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 4(3), 38-47.
- เดือนฉาย ปันป้อม. (2561). *ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลิกสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดเชียงใหม่*. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2562, จาก http://www.graduate.cmru.ac.th/core/km_file/400.pdf.
- พรทิพย์ ศิริบุรณพิพัฒนา. (2558). *การพยาบาลเด็ก 1*. นนทบุรี: บริษัท ธนาเพลส จำกัด.
- ไพฑูริย์ วุฒิส. (2556). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการเข้าถึงบุหรี่ ของเยาวชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารกองการพยาบาล*, 62(1), 12.
- สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2561). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ/เล่มที่ 28/เรื่องที่ 6 พิษภัยของบุหรี่/ผลกระทบของการสูบบุหรี่*. 1 มีนาคม 2562. <http://kanchanapisek.or.th>.

- สุรรัตน์ เวียงกมล. (2560). ต้นทุนชีวิตและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ระยะแรกของนักเรียนชายชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารกองการพยาบาลสาธารณสุข*, 31(2), 92-108.
- ศิริวรรณ ทิพย์รังษะภู และปวีณา ปันกระจำง. (2561). *รายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ.2561*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ(ศจย.) มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศศิธร ชิดนายิและวารภรณ์ ยศทว. (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นจังหวัดอุดรดิตถ์*. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2562, จาก. <https://www.tcithaijo.org/index.php/unc/article/download/132739/99611/>.
- Jonh, S.D. & Jonh, F.T. (2010). *HumanDevelopment: Across the lifespan*. 5th ed. NY: the McGraw Hill.
- Fritz, D.J. *et al.* (2008). Program strategies for adolescent smoking cessation. *National Association of School Nurses*, 24(1): 21-27.
- World health organization. (2017). *WHO The Situation of tobacc*. <https://www.who.int/topics/tobacco/en>.

แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าว อำเภอมือง จังหวัดยะลา

Guidlines for Developing the Second-Hand Imported Goods Market Case Study of Mapraw Market in Amphoe Mueang, Yala Province

อุษณีย์ พรหมศรียา¹, ลาวัณย์ พงษ์สุวรรณศิริ², ฟาริดา เอ็ลลาฮี³, ชฎาภรณ์ สวนแสน⁴
Usanee Promsriya¹, Lawan Pongsuwansiri², Farida Aellahi³, Chadaporn Suansaen⁴

Received: 29 April 2020

Revised: 18 June 2020

Accepted: 30 July 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าวอำเภอมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอมือง จังหวัดยะลา 2) ศึกษาศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอมือง จังหวัดยะลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่เดินทางมายังตลาดนัดมะพร้าว จำนวน 400 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan และวิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent Samples t-test, One-way ANOVA และ Multiple Regression ในการหาความสัมพันธ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า 1) เหตุผลหลัก ที่เดินทางมายังตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว คือ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ราคาถูก 2) ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว คือ สินค้าหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างดี แต่มีปัญหาในด้านราคาคมนาคมและการจราจร จึงควรมีป้ายบอกสถานที่หรือโซนที่ชัดเจน มีความเหมาะสมของพื้นที่ในการจอดรถรอบตลาดนัด ด้านระบบภูมิทัศน์ควรมีช่องทางเข้า-ออก ที่สะดวกเรียบร้อย

คำสำคัญ: แนวทางในการพัฒนา, สินค้านำเข้ามือสอง, ตลาดนัดมะพร้าวจังหวัดยะลา

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, usanee.p@yru.ac.th

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และสื่อดิจิทัล, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

⁴ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงิน และการธนาคาร, คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

¹ Lecturer in International Business, Faculty Management Sciences, Yala Rajabhat University

² Lecturer in International Business, Faculty Management Sciences, Yala Rajabhat University

³ Lecturer in Finance and Bangkok, Faculty Management Sciences, Yala Rajabhat University

⁴ Lecturer in Communication Arts(Digital Broadcast), Faculty Management Sciences, Yala Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were to 1) study a consumers' behavior of the second-hand imported goods of Maprow market in Amphoe Mueang, Yala province 2) study the potential and guidelines for development the market. The purposive samples consisted of 400 consumers. Determining the sample by opening the tables of Krejcie and Morgan analyzing the quantitative study. Analyzed by descriptive statistic and statistical inference including Independent samples t-test, One-way ANOVA and Multiple Regression at the 0.05 significance level.

The findings were as following: 1) The main reason is that there are various products and low price. 2) Potential and guideline for the market are the variety of products and good responsiveness to meet the needs of customers. The problems are transportation and traffic. There should be a sign indicating the location zone clearly. There is a suitable area for parking around the market. Landscape systems should have a convenient entrance-exit.

Keywords: Development Guidelines, Second-Hand Imported Goods, Maprow Market Yala Province

บทนำ

ตลาดนัดถือว่าเป็นสถานที่ต้นกำเนิดหรือจุดเริ่มต้นของผู้ประกอบอาชีพค้าขาย นักธุรกิจรายใหญ่หลายคนใช้ตลาดนัดเป็นจุดเริ่มต้นสร้างแรงบันดาลใจในการค้าขาย เพราะตลาดนัดเป็นแหล่งรวมสินค้ามากมายหลายประเภท มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่ชัดเจน หากรู้จักสังเกตพฤติกรรมคนทั่วไปเดินตลาดนัด และสามารถผลิตสินค้า หรือสรรหาสินค้า มาตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่ได้ ก็จะได้เปรียบคู่แข่ง และประสบความสำเร็จในที่สุด (Thaismescenter, 2559)

ตลาดนัดในปัจจุบันทั้งรายเล็กรายใหญ่ เกิดและเปิดตัวใหม่กันจำนวนมาก โดยหากมีพื้นที่ว่างเปล่าที่ไหนสักแห่งและดูมีทำเลน่าสนใจคือเป็นจุดศูนย์กลางของที่พัก โรงเรียน โรงงาน สถานที่นั้นมักจะแปรสภาพเป็นตลาดนัดขนาดย่อมๆ ซึ่งที่ผ่านมาก็มีทั้งที่ประสบความสำเร็จ และมีอีกไม่น้อยที่ไม่รอด (สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย, 2560)

จากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทย ยังส่งผลต่อวิถีชีวิตค่านิยมของคนในอำเภอเมืองจังหวัดยะลาด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องด้วยสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ เหตุการณ์ ความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ราคาพืชพันธุ์การเกษตรที่ตกต่ำ ทำให้พฤติกรรมในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าของผู้บริโภคปรับเปลี่ยนตาม สินค้ามือสองนำเข้าจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายของผู้บริโภคได้ เนื่องจากสินค้า มือสองนำเข้ามีราคาถูกถึงแม้ว่าจะผ่านการใช้งานมาแล้วแต่ก็ยังคงถือว่ามีความสภาพที่ดี ทำให้ผู้ที่ต้องการสินค้าเหล่านั้น แต่มีรายได้ไม่เพียงพอหันมาซื้อสินค้าเหล่านั้นแทน (สุทธาสินี แก้วขอด, 2553)

การจำหน่ายสินค้ามือสองนั้นมีการจำหน่ายกันมานานแล้วโดยมีการวางจำหน่ายสินค้าตามริมทางเท้าแผงลอย สินค้ามีหลากหลายกลุ่มผู้ซื้อสินค้ามือสอง เป็นเพียงกลุ่มลูกค้าผู้มีรายได้ต่ำน้อย ที่ไม่สามารถซื้อสินค้าที่มีราคาแพง จำเป็นต้องหาซื้อสินค้าที่สามารถใช้ประโยชน์ได้

ในราคาที่ไม่แพงมากนักเป็นการทดแทน การเลือกซื้อสินค้ามือสองจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้ เนื่องจากสินค้ามือสองเป็นสินค้าที่มีราคาถูก ถึงแม้ว่าสินค้าชนิดนั้นจะผ่านการใช้งานมาแล้ว แต่ก็ยังมีสภาพที่ดี ทำให้ผู้มีรายได้น้อยเพียงพอหันมาบริโภคสินค้ามือสองแทน โดยแหล่งของตลาดมือสองที่สำคัญ คือ ตลาดโรงเกลือ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพรมแดนไทย-กัมพูชา ตำบลคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ประเทศที่เป็นแหล่งตลาดสินค้ามือสองที่สำคัญได้แก่ ประเทศ เกาหลี ฮองกง และปากีสถาน ซึ่งที่มาของรองเท้าจากแต่ละแห่ง ก็จะมีที่มาแตกต่างกัน เช่น รองเท้ามือสองจากประเทศเกาหลีและ ฮองกง ส่วนมากจะเป็นรองเท้าที่มาจากกาทิ้งและรับซื้อรองเท้า ซึ่งจะทำให้มีสภาพที่ชำรุดมาก ขณะที่รองเท้าที่มาจาก ประเทศปากีสถานจะมีคุณภาพที่ค่อนข้างดีกว่า เนื่องจากจะเป็นรองเท้าที่ถูกทิ้งและรองเท้าที่บริจาค เพื่อลดหย่อนภาษี จากประเทศอเมริกาและกลุ่มประเทศในยุโรป นอกจากนี้ยังมีการสั่งซื้อโดยตรงจากประเทศสหรัฐอเมริกา และในยุโรปอีก ด้วย (ภัทรพร สังข์พวงทอง และอุมาพร ดันติยาทร, 2556)

ตลาดนัดต้นมะพร้าว หรือที่ชาวบ้านในพื้นที่เรียกกันว่า นัดพังยอ เป็นตลาดนัดที่รวมสินค้ามือสองที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆ ของจังหวัดชายแดนใต้ ตลาดแห่งนี้มีสินค้ามากมายให้เลือกหลากหลายรูปแบบ อาทิ เสื้อ กางเกง กระเป๋า ผ่านวม ผ้าห่ม รองเท้า เป็นต้น ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา บริเวณข้างๆ วัดยะลาธรรมมาราม หรือที่เรียกกันว่า วัดใหม่นั้นเอง นักซื้อสินค้ามือสองจะต้องมาเลือกซื้อสินค้ากันที่นี่ ไม่ว่าจะต้องการสินค้าที่หายากเพียงใด ตลาดนัดแห่งนี้ก็ไม่ทำให้นักซื้อทั้งหลายผิดหวัง นอกจากนั้นราคาก็ย่อมเยา มีทั้งของถูกและของแพงปะปนกันไป สินค้าส่วนใหญ่จะนำ

เข้ามาจากประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และกัมพูชา จึงทำให้มีเงินไหลสะพัดเข้ามาพื้นที่เป็นจำนวนมาก หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นในพื้นที่ ทำให้ตลาดนัดแห่งนี้ดูเงียบเหงาลงไประยะหนึ่ง มีคนเข้ามาเที่ยวมาซื้อขายน้อยลง พ่อค้าแม่ค้าต่างก็มีกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อเรียกลูกค้าให้กลับมาซื้อสินค้าดั้งเดิม และบวกกับเสน่ห์ของตลาดแห่งนี้ ทำให้วันนี้ตลาดนัดแห่งนี้คึกคักมากขึ้น (Thaifranchise Center, 2560)

คณะผู้วิจัยเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงสนใจแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อนำผลวิจัยไปสู่การสร้างศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาตลาดการค้าสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาสู่การสร้างงานสร้างอาชีพให้กับตลาดอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

วิธีการศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร: คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเบื้องต้นด้วยวิธีการหาข้อมูลออนไลน์จากเว็บไซต์สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดยะลา ซึ่งระบุว่า มีจำนวนประชากรที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา รวมถึงผู้ประกอบการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ จำนวนทั้งสิ้น 527,295 คน (สำนักงานการท่องเที่ยว และ

กีฬาจังหวัดยะลา, 2561)

กลุ่มตัวอย่าง: ผู้บริโภคที่เดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 400 คน จากจำนวนทั้งสิ้น 527,295 คน โดยการเปิดตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.5 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำมาเป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อทดสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.97 แบบสอบถามประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าวอำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ตอนที่ 3 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มีต่อตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้แก่ ด้านการคมนาคม และการจราจร ด้านความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านระบบภูมิทัศน์ ด้านประชาสัมพันธ์และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมตั้งแต่เดือนมกราคม- เมษายน 2562 โดยทำหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประธานชุมชนหลังวัดยะลาธรรมาราม เป็นต้น เพื่อแจ้งให้ทราบถึง วัตถุประสงค์ในการศึกษาและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด และได้กลับคืนมาครบทุกชุดคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) พฤติกรรม ของผู้เดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.), One Way ANOVA และ Multiple Regression ในการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง กรณีศึกษาตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าสถิติ statistics descriptive ค่าสถิติ One Way ANOVA และค่าสถิติ Multiple Regression Analysis สามารถสรุปข้อมูลดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าสถิติ statistics descriptive

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.0) เพศชาย (ร้อยละ 41.0) มีอายุระหว่าง 21-30 ปี (ร้อยละ 49.0) รองลงมาต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 24.8) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

(ร้อยละ 37.0) รองลงมาประเภทศึกษา (ร้อยละ 18.8) ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 48.2) รองลงมาลูกจ้าง/พนักงานบริษัท (ร้อยละ 28.0) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 53.5) รองลงมา 5,001-15,000 บาท (ร้อยละ 29.8) และมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดยะลา (ร้อยละ 46.5) รองลงมาปัตตานี คิดเป็น (ร้อยละ 26.0)

2. พฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้า นำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีการเดินทางมาซื้อสินค้าด้วยรถจักรยาน/รถจักรยานยนต์ (ร้อยละ 57.2) มีความถี่ในการซื้อสินค้า 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ (ร้อยละ 68.2) ช่วงเวลาที่ชอบมาซื้อของเวลา 10.01-12.00 น. (ร้อยละ 52.2) เหตุผลที่มาซื้อสินค้า คือ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ราคาถูก (ร้อยละ 44.0) ประเภทของสินค้าที่ซื้อบ่อย คือ เสื้อผ้า/เครื่องแต่งกาย (ร้อยละ 40.5) และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าจากตลาดนัดแต่ละครั้ง คือ 100-300 บาท (ร้อยละ 38.0)

3. สภาพปัจจุบันตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ภาพรวมของแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 3 อันดับแรกเป็นดังนี้ ด้านการคมนาคมและการจราจรเป็นสิ่งที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.69) รองลงมา คือ ด้านระบบภูมิทัศน์ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.64) และด้านความปลอดภัย ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.76)

สำหรับแนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว ด้านการคมนาคมและการจราจร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการคมนาคมและการจราจร

ที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ว่าควรมีเส้นทางจราจรที่หลากหลาย ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.89) รองลงมาคือควรมีป้ายบอกสถานที่/โซน ที่ชัดเจน ($\bar{X}=4.29$, S.D.=0.84) และมีความเหมาะสมของพื้นที่ในการจอดรถรอบตลาดนัด ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.86)

ในส่วนของแนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าวด้านความสะอาดผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะอาดที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว การทำความสะอาดตลาดเป็นประจำ ทุกวันที่เปิดทำการ ($\bar{X}=4.08$, S.D.=0.88) รองลงมาคือสินค้าได้รับการเก็บรักษาที่สะอาด ($\bar{X}=4.05$, S.D.=1.05) และควรมีถังขยะทุกๆ 5 เมตร ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.89)

แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว ในด้านความปลอดภัยผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ว่าควรมีการควบคุมดูแลมิให้เกิดเหตุรำคาญ ทะเลาะวิวาทภายในบริเวณตลาดนัด ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.88) รองลงมาคือควรมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในบริเวณตลาดนัด ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.99) และควรมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความเรียบร้อยทุกเส้นทางเข้า-ออก ของตลาด ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.85)

แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว ด้านระบบภูมิทัศน์พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบภูมิทัศน์ที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ว่าควรมีช่องทางเข้า-ออก ที่สะดวกเรียบร้อย ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.93) รองลงมาคือควรมีการจัดบริเวณที่จำหน่ายสินค้า มีเนื้อที่เหมาะสมไม่แออัด ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.88) และควรมีการจัดสถานที่สำหรับหาบเร่แผงเป็นระเบียบเรียบร้อย

(\bar{X} =4.12, S.D.=0.86)

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโฆษณา/ประชาสัมพันธ์ที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ว่าควรมีป้ายประชาสัมพันธ์บอกวัน และเวลาจำหน่ายชัดเจน (\bar{X} =4.13, S.D.=0.73) รองลงมาคือ มีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และ โซเชียลมีเดีย (\bar{X} =4.08, S.D.=0.92) และควรมีการทำป้ายหรือเครื่องบ่งบอกสถานที่จำหน่ายสินค้าชัดเจน (\bar{X} =4.03, S.D.=0.99)

แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ว่าควรมีควรมีการควบคุมร้านค้าไม่ให้วางสินค้านำออกมาตามทางเดินหรือตามพื้นที่ส่วนกลาง (\bar{X} =4.08, S.D.=0.91) รองลงมาคือ ควรมีการวางแผนด้านจราจร/สถานที่จอดรถให้เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า (\bar{X} =4.03, S.D.=0.92) และควรมีจุดนั่งพักผ่อนภายในตลาด (\bar{X} =3.97, S.D.=0.88)

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป (SWOT Analysis)

จุดแข็ง (Strengths) ประกอบด้วย ทำเลที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองยะลาซึ่งทำให้สะดวกต่อการเดินทาง สินค้าที่ขายมีราคาถูก มีสินค้าหลากหลาย จึงเป็นที่นิยมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก เพราะตอบโจทย์ลูกค้าได้ทุกรูปแบบ และทุกช่วงวัย

จุดอ่อน (Weakness) ประกอบด้วย ตลาดมีการจัดการด้านความสะอาดไม่ดีพอ ไม่มีการจัดหมวดหมู่สินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกซื้อสินค้า ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ไม่มีโอกาส (Opportunities) ประกอบด้วยตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว เป็นที่นิยมของประชาชน

ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก เพราะตอบโจทย์ลูกค้าได้ทุกรูปแบบ และทุกช่วงวัย

อุปสรรค (Threats) ประกอบด้วย ความไม่แน่นอนทางการเมืองภายในประเทศ ยังมีความไม่มั่นคงอันเป็นผลกระทบอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ ความไม่สงบของ 3 จังหวัดชายแดน

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยค่าสถิติ One Way ANOVA และค่าสถิติ Multiple Regression Analysis สามารถสรุปข้อมูลดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

H0 = ปัจจัยทางด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน พฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาแตกต่างกัน

H1 = ปัจจัยทางด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน พฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลาไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์:

- เพศที่ต่างกันมีพฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา แตกต่างกัน (Sig.=.000) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลูกค้าที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ไม่แตกต่างกัน 1 ข้อ คือ การเดินทางมาซื้อสินค้าในตลาดนัดมะพร้าว (Sig.=.829)

- อายุที่ต่างกันมีพฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้เดินทางไปยังตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องมีสินค้าในราคาถูกเมื่อเปรียบเทียบกับร้านจำหน่ายสินค้าทั่วไป รองลงมาคือ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย ระยะทางไม่ไกล โดยสิ่งที่ประชาชนนึกถึงในการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวเป็นอันดับแรก ประเภทของสินค้าที่ซื้อส่วนมากจะเป็น เสื้อผ้า/เครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าจากตลาดนัดแต่ละครั้ง คือ 100-300 บาท ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มธรรดา สมัยกุล (2557) เรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ที่ผลการศึกษพบว่า การค้าชายแดนไทย-กัมพูชา มีสินค้าที่มีความหลากหลาย ทั้งสินค้าใหม่และสินค้ามือสอง ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ หลาย ระดับราคา ขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี

2. ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาตลาดสินค้านำเข้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ในด้านต่างๆ มีดังนี้

2.1 ด้านการคมนาคมและการจราจรอยู่ในระดับมากเนื่องจากที่ตลาดนำเข้าสินค้า มือสองตลาดนัดมะพร้าวมีเส้นทางคมนาคมขนส่งยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่เดินทางไปตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวเป็นเพราะมีประชาชนเดินทางไปเป็นจำนวนมากทำให้เกิดการจราจรติดขัดเป็นอย่างมากในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับที่นายกมล บูรณพงศ์ รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก เปิดเผยว่า ประเทศไทยและประเทศมาเลเซียมีมูลค่าการค้าระหว่างกันสูงสุดในภูมิภาคอาเซียนและร้อยละ 70 เป็นการค้าชายแดนที่ใช้การขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกผ่านด่านพรมแดน ที่

เป็นจุดผ่านแดนถาวรทางบก 8 แห่งของจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นโอกาสสำคัญของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าด้วยรถบรรทุกของประเทศไทย (กรมการขนส่งทางบก, 2562)

2.2 ด้านความสะดวกสบายบริเวณตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวอยู่ในระดับมากเนื่องจากมีประชาชนที่เดินทางไปตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวเป็นจำนวนมากควรให้ความสำคัญกับห้องน้ำและถังขยะบริเวณจุดต่างๆ มิไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมธรรดา สอนศรี (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดน้ำ บางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการโดยผลการศึกษา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องคำนึงถึง ความสะดวกเป็นองค์ประกอบ เช่น ควรเพิ่มจำนวนห้องน้ำให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว และความสะดวกของห้องน้ำ ควรมีผู้ดูแลความสะดวกอยู่ประจำห้องน้ำ

2.3 ด้านความปลอดภัยบริเวณตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวอยู่ในระดับมาก โดย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เดินตรวจตรา มีจำนวนเพียงพอ และโครงสร้าง อาคารร้านค้าภายในตลาดแข็งแรงปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับบายฮียะ เจ๊ะตะและซนินชญา ชูสุข (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง เหตุการณ์ความไม่สงบ ที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลตันหยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่น ควรมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ เช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิด และการจัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

2.4 ด้านระบบภูมิทัศน์ บริเวณตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวอยู่ในระดับ

มาก เนื่องจากพื้นที่ของตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว เป็นพื้นที่ของการรถไฟได้ให้สัมปทานแก่ชุมชนหลังวัดยะลาธรรมาราม ซึ่งยากต่อการจัดการภูมิทัศน์ อาจเป็นเพราะขาดงบประมาณในการจัดการพื้นที่เพื่อสร้างภูมิทัศน์ภายในตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ซึ่งตรงกับการศึกษาของนพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์ และคณะ (2554) เรื่องการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนในบริเวณตลาดโรงเกลือ ผลการศึกษาพบว่าสภาพการค้าบริเวณตลาดโรงเกลือเกิดจากความแออัดของ การค้า ณ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึกซึ่งมีมูลค่าการค้าที่สูง ในขณะที่ตลาดโรงเกลือยังมีสภาพภายในที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากขยะน้ำท่วม

2.5 ด้านประชาสัมพันธ์บริเวณตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดลฤดี จันทรแก้ว และคณะ (2556) เรื่อง ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของไทย ตามแนวชายแดนไทย ลาว กัมพูชา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าและ บริการของไทยตามแนวชายแดนไทย ลาว กัมพูชา ด้านการส่งเสริม การตลาด โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การโฆษณาผ่านสื่อ ต่างๆ ให้รับรู้และเข้าใจผลิตภัณฑ์หรือบริการโดยง่าย

2.6 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากปัจจุบันเริ่มมีสิ่งอำนวยความสะดวกตอบสนองประชาชน ที่เดินทางมายังตลาด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มธุรา สวนศรี (2559) เรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่ง

ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านองค์ความรู้ ด้านการจัดการและดำเนินงาน ด้านบุคลากร และด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุตั้งแต่ 21-30 ปี การศึกษาปริญญาตรี อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดยะลา

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมการเดินทางมาตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ลูกค้าส่วนใหญ่เดินทางมาซื้อสินค้าด้วยรถจักรยาน รถจักรยานยนต์มากที่สุด ความถี่ในการซื้อสินค้า 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ช่วงเวลา 10.01-12.00 น. โดยให้เหตุผลว่าตลาดสินค้านำเข้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าวมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย นิยมเลือกซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้า/เครื่องแต่งกายและค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าจากตลาดนัดแต่ละครั้ง ประมาณ 100-300 บาท

ส่วนที่ 3 แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสอง ตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยภาพรวม แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการคมนาคม และการจราจร รองลงมา ได้แก่ ด้านระบบภูมิทัศน์ และด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยทราบถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเลือกมาตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว ทำให้ภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นแนวทางในการใช้ตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนที่ต้องการเดินทางมายังตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการพัฒนาตลาดนำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว เป็นสารสนเทศที่องค์กรปกครองส่วนจังหวัดยะลา สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการ เช่น การวางแผนการจราจร การจัดทำแผนผังในตลาด นำเข้าสินค้ามือสองตลาดนัดมะพร้าว เป็นต้น

ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. นักวิจัยและผู้สนใจสามารถศึกษาการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของตลาดนำเข้าสินค้า

มือสองตลาดนัดมะพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เพื่อยกระดับมาตรฐานตลาด

2. นักวิจัยและผู้สนใจสามารถศึกษาแนวทางในการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และโครงสร้างพื้นฐานของตลาดนัด เพื่อรองรับจำนวนประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากภาครัฐส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของจังหวัดยะลา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิจัย และพิจารณาความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณคณะวิทยากรจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่มอบทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2562 ตลอดจนผู้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยที่ผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ซึ่งทำไปสู่งานวิจัยฉบับนี้ที่สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการขนส่งทางบก. (2562). *ข่าวกรมการขนส่งทางบกข่าวที่ 85*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.dlt.go.th>.
- ดลฤดี จันทร์แก้ว, วิรินดา สุทธิพรหม, ส่งศรี ลีหิรัญญพงษ์, วชิระ โมราชาติ. (2556). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการของไทยตามแนวชายแดนไทย ลาว กัมพูชา. *วารสารศรีวันาลัยวิจัย*, 4(7)(ม.ค.-มิ.ย.): 102-117.
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์, จิตรา โรจน์ประเสริฐกุล, เสริมสิทธิ์ สร้อยสอดศรี. (2554). *โครงการการพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษา ตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- บายฮียะ เจ๊ะโต๊ะ และชนินษา ชูสุข. (2558). *เหตุการณ์ความไม่สงบ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลตันหยง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี*. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6, 26 มิถุนายน 2558. มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่. 1088-1099.
- ภัทรพร สังข์พวงทอง และอุมาพร ดันติยาทร. (2556). *เส้นทางรองเท้ามือสอง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://eoffice.ku.ac.th>.

- มธุรดา สมัยกุล. (2557). การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา. *วารสารวิทยบริการ*. 25(1)(ม.ค.-เม.ย.): 22-30.
- มธุรดา สวนศรี. (2559). แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ ตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารกระแสนวัฒนธรรม*. 17(31)(ม.ค.-มิ.ย.): 41-55.
- มธุรดา สวนศรี. (2559). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 11(1) (ม.ค.-มิ.ย.): (69-79).
- สุทธาสินี แก้วขอด. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้ามือสองของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะเศรษฐศาสตร์.*
- สมาคมอสังหาริมทรัพย์ไทย. (2560). *วิธีบริหารตลาดนัดแบบมีอาชีพ. (ออนไลน์).* เข้าถึงได้จาก: <http://thairealestate.org>.
- สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดยะลา. (2561). *จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาตลาดนัดมะพร้าว จังหวัดยะลา. (ออนไลน์).* เข้าถึงได้จาก <https://yala.mots.go.th>.
- Thaimescenter. (2559). *รวมข้อดี-ข้อเสีย-ของการขายของ-ตลาดนัด. (ออนไลน์).* เข้าถึงได้จาก: www.thaimescenter.com.
- Thaifranchise Center. (2560). *ศูนย์รวมธุรกิจเฟรนไชน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก. (ออนไลน์).* เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaifranchisecenter.com>.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Instructions for the Authors)

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Pre review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ที่ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดี่ยวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New ขนาด 16 ตัวอักษรย่อหน้า

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

การเรียงลำดับเนื้อหาบทความ และบทความวิจัย

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่ คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. **ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. **บทคัดย่อ (Abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 500 คำ ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. คำสำคัญหรือคำหลัก (Keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการวิจัยนั้นด้วย

6. วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งื่อนำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการศึกษา (Results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น แยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่อง และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง (References) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

11.1 การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้: ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์. เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction: focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1): 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11): 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ *ชื่อหนังสือ* เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์ แทน *ชื่อย่อวารสาร*

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮาส์. 629-78.

Ringsven M.K., Bond, D. (1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY): Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด: สถานที่จัด: สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สินชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินทยา, มนต์ชูลี นิติน, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. *รายงานการประชุมวิชาการ เกสัชกรรม ประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542*. กรุงเทพมหานคร: เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMG and/ Clinical Neurophysilogy ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan*. Amsterdam: Eelsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์: ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ. (2541). *การใช้ยาเจนตั้มycinวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan S.J. (1995). *Post-hospital home health care: the elderly,s access and utilization [dissertayion]*. St. Louis (MO): Washington Univ.

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee, G. (1996). *Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually*. The Washington Post Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่): ได้มาจาก ชื่อ website.

ตัวอย่าง

Morse S.S. (1995). *Factors in the emergence of infectious disease*. Emerg Infect Dis [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL/www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm.